

Ordu Ticaret Borsası

HAYVANCILIK RAPORU

EKİM 2020

Ordu Ticaret Borsası

İÇİNDEKİLER

- 1. GİRİŞ**
- 2. TÜRKİYE VE ORDU'DA HAYVANCILIĞA GENEL BİR BAKIŞ VE HAYVANCILIK İLE İLGİLİ VERİLER**
- 3. ORDU TİCARET BORSASI KAYITLARIYLA HAYVANCILIK HAKKINDAKİ VERİLER**
- 4. ORDU İLİ DAMIZLIK SIĞIR YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ VERİLERİ İLE TÜRKİYE VE ORDU'DA HAYVANCILIK**
- 5. DESTEKLEMELER**
- 6. HAYVANCILIĞIN DURUM VE SORUNLARININ GENEL DEĞERLENDİRMESİ**
- 7. SONUÇ**

Ordu Ticaret Borsası

1. GİRİŞ

Hayvansal gıdaların ve ürünlerin elde edilmesine yönelik olarak yapılan hayvan yetiştirilmesi, beslenmesi, bakımını kapsayan tarım kolu genel anlamıyla hayvancılık olarak adlandırılmaktadır. Hayvancılık insanoğlunun bildiği en eski faaliyet kollarındandır. İnsanlığın yerleşik düzene geçmeye başladığı “*Cıralı Taş Devri*”ne kadar gidilebilecek bu iştiğal konusu hiç şüphe yok ki günümüzde de önemini sürdürmektedir.

İnsanoğlu yerleşik hayata geçip, toplayıcılıktan üreterek tüketim sürecine girdiğinde yönünü hayvancılığa çevirmiş, yabani hayvanları evcilleştirerek onların ürünlerinden faydalanma yoluna gitmiştir.

Hayvancılık yalnızca hayvan yetiştirilmesi, ıslahı, bakımı ve beslenmesinden oluşan bir tarım değil aynı zamanda ekonomiyi, işletme teknolojilerini ve pazarlama gibi pek çok üretime yönelik bilimsel öğeleri de içine alan geniş bir konudur. Hayvansal üretimin hemen tüm çeşitlerini de içine alan bu sektör, tarımsal ekonomi içinde büyük bir yere sahiptir.

Hayvansal ürünler insan beslenmesi açısından son derece önemlidir. Özellikle protein açısından hayvansal gıda maddelerinin yerine konulabilecek bir şey yoktur.

Zaman içerisinde hayvancılık hızla yayılmış, hayvanlardan sadece gıda maddesi olarak yararlanma eğilimi değişime uğramış, hayvan gücünden faydalanarak günlük işler daha hızlı ve kolay halledilmeye başlanmıştır.

Atın evcilleştirilmesi ile ulaşım anlamında çok ciddi bir araç edinilmiş olduğu bir gerçektir. Özellikle savaşlarda ve uzun yolculuklarda at, at arabası hayatı kolaylaştırmış ve vazgeçilmez enstrümanlar olmuştur. İnsanoğlu hayvan gücünden yararlanmayı öğrendiğinde sosyal hayatta adeta bir devrim olmuştur. Artık en ağır işler daha kolay ve hızlı halledilir olmuş, uzak mesafelere ulaşmak daha az yorucu ve kısa sürede olmuştur.

Ordu Ticaret Borsası

Yine öküzün gücünden yararlanarak sabanı keşfeden insanoğlu, tarım alanlarının işlenmesi hususunda büyük bir adım atmıştır. İnsana nazaran kat kat güçlü olan bu hayvan ile toprak daha derin ve daha kısa sürede de işlenmiş bu da tarımsal verimliliğe yansımıştır. Anadolu’da halen hayvan gücüne dayalı karasaban kullanılmaktadır. Bunun yanında at, eşek, katır gibi hayvanlar da yük taşımak için kullanılmaktadır.

Özellikle Doğu Karadeniz’in köylerinde yük taşıyacak hayvanlar çok önemlidir. Meyilli arazide gündelik yaşamla ilgili ağır yükler eşek, at ve özellikle katır ile taşınmaktadır.

Hayvancılık, tarımı yapılan hayvanların sınıflarına göre altı ana üretim kolunda sürdürülen faaliyetleri kapsar. Bu sınıflama üretimi yapılan hayvanların ve elde edilen ürünlerin türlerine göre değişiklik göstermektedir.

- **Büyükbaş Hayvancılık:** Sığır, manda, yük hayvanlarını kapsayan geniş bir koldur.
- **Küçükbaş Hayvancılık:** Koyun, Keçi, Tavşan ve kürk hayvanlarının yetiştirilmesini kapsar.
- **Su Ürünleri Yetiştiriciliği:** Balık ve diğer deniz hayvanlarının yetiştirilmesini içine alır.
- **Kümes Hayvancılığı:** Tavuk, hindi, kaz ve ördek, bıldırcın ve son dönemde adı sık gündeme gelen deve kuşu yetiştiriciliğidir.
- **Arıcılık:** Balı arısı yetiştirilmesini ve bal arısının bal, bal mumu gibi ürünlerinin elde edilmesidir.
- **İpek Böcekçiliği:** İpek ipliği üretmeyi amaçlayan tarımdır.

Ordu Ticaret Borsası

Ancak söz konusu “*Hayvancılık*” olduğu zaman konuyu yukarıda bahsi geçen çerçevenin dışına taşımak gerekir. Hayvancılığı bir işletmecilik olarak algılamak ve nasıl daha rantabl bir noktaya geleceğini saptamaya çalışmak bu konuda projeler üretmek gerekmektedir.

Dünya hangi çağı yaşıyor olursa olsun tarımsal üretim ve hayvansal besinlerden, bunlara dayalı sanayi, ticaret ve üretim faaliyetlerinden vazgeçmek pek mümkün görünmemektedir.

Ordu Ticaret Borsası

2. TÜRKİYE VE ORDU ‘DA HAYVANCILIĞA GENEL BİR BAKIŞ VE HAYVANCILIK İLE İLGİLİ VERİLER

Hayvancılık için önemli olan geniş mera alanları açısından Ordu oldukça yoksuldur. Geniş mera alanlarına sahip olmayan ilde fındık bahçeleri arasında kısıtlı imkânlarla hayvancılık yapılmaktadır.

Kırsal kesimde, özellikle Mesudiye ilçesinde nispeten daha yaygın olan hayvancılık bu ilçe de küçük ölçekli de olsa süt ve süt ürünlerini değerlendirmek üzere kurulmuş iki tesisi ekonomiye kazandırmıştır. Ayrıca Gürgentepe, Fatsa ve Altınordu’da mandıra; Çamaş, Çatalpınar, Fatsa ve Kabataş’ta da Süt Üretici Birlikleri mevcuttur.

Türkiye’de hayvancılık sektöründeki en önemli sorunlardan biri tesislerin küçük ölçekli olmasıdır. Küçük ölçekli tesisler üretim maliyetlerini yükseltirken pazarlama imkânlarını olumsuz etkilemektedir.

Ordu ilinde de hayvancılık sektörü aynı sorunu yaşamaktadır. Hayvancılık faaliyeti küçük aile işletmelerinde yapılmakta ıslah, bakım ve besleme, yem temini ve hayvan barınaklarının iyileştirilmesi hususlarında sorunlar yaşanmaktadır.

Ordu Ticaret Borsası

2020 yılı **TUİK** verilerine göre Türkiye geneli için tür ve ırklarına göre büyükbaş hayvanların sayısal dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tür Ve Irklarına Göre Büyükbaş Hayvanların Sayısal Dağılımı

YIL	SIĞIR - KÜLTÜR (baş)	SIĞIR - MELEZ (baş)	SIĞIR - YERLİ (baş)	MANDA (baş)
2000	1 806 000	4 738 000	4 217 000	146 000
2001	1 854 000	4 620 000	4 074 000	138 000
2002	1 859 786	4 357 549	3 586 163	121 077
2003	1 940 506	4 284 890	3 562 706	113 356
2004	2 109 393	4 395 090	3 564 863	103 900
2005	2 354 957	4 537 998	3 633 485	104 965
2006	2 771 818	4 694 197	3 405 349	100 516
2007	3 295 678	4 465 350	3 275 725	84 705
2008	3 554 585	4 454 647	2 850 710	86 297
2009	3 723 583	4 406 041	2 594 334	87 207
2010	4 197 890	4 707 188	2 464 722	84 726
2011	4 836 547	5 120 621	2 429 169	97 632
2012	5 679 484	5 776 028	2 459 400	107 435
2013	5 954 333	6 112 437	2 348 487	117 591
2014	6 178 757	6 060 937	1 983 415	122 114
2015	6 385 343	5 733 803	1 874 925	133 766
2016	6 588 527	5 758 336	1 733 292	142 073
2017	7 804 588	6 536 073	1 602 925	161 439
2018	8 419 204	7 030 297	1 593 005	178 397
2019	8 559 855	7 554 625	1 573 659	184 192

Kaynak: TUİK 2020

2020 yılı **TUİK** verilerine göre Türkiye geneli için tür ve ırklarına göre küçükbaş hayvanların sayısal dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tür Ve Irklarına Göre Küçükbaş Hayvanların Sayısal Dağılımı

YIL	KOYUN - YERLİ (baş)	KOYUN - MERİNOŞ (baş)	KEÇİ - KİL (baş)	KEÇİ - TİFTİK (baş)
2000	27 719 000	773 000	6 828 000	373 000
2001	26 213 000	759 000	6 676 000	346 000
2002	24 473 826	699 880	6 519 332	260 762
2003	24 689 169	742 370	6 516 088	255 587
2004	24 438 459	762 696	6 379 900	230 037

Ordu Ticaret Borsası

2005	24 551 972	752 353	6 284 498	232 966
2006	25 801 481	815 431	6 433 744	209 550
2007	24 504 211	971 082	6 095 292	191 066
2008	22 955 941	1 018 650	5 435 393	158 168
2009	20 721 925	1 027 583	4 981 299	146 986
2010	22 003 299	1 086 392	6 140 627	152 606
2011	23 811 036	1 220 529	7 126 862	151 091
2012	25 892 582	1 532 651	8 199 184	158 102
2013	27 485 166	1 799 081	9 059 259	166 289
2014	29 033 981	2 106 263	10 167 125	177 811
2015	29 302 358	2 205 576	10 210 338	205 828
2016	28 832 669	2 151 264	10 137 534	207 765
2017	31 257 408	2 420 228	10 419 027	215 645
2018	32 513 293	2 681 679	10 698 553	223 874
2019	34 199 467	3 076 583	10 964 374	241 055

Kaynak: TÜİK 2020

2020 yılı TÜİK verilerine göre Türkiye geneli için tür ve ırklarına göre diğer hayvanların sayısal dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tür Ve Irklarına Göre Diğer Hayvan Sayısı

YIL	AT	EŞEK	KATIR	DEVE	DOMUZ
2000	271 000	489 000	99 000	1 000	3 000
2001	271 000	462 000	97 000	930	2 700
2002	248 992	417 214	94 924	887	3 595
2003	227 399	397 540	92 012	808	7 090
2004	212 414	367 739	83 867	865	4 399
2005	207 808	341 377	81 678	811	1 934
2006	204 352	329 475	75 018	1 004	1 362
2007	188 640	296 114	68 199	1 057	1 813
2008	179 855	273 520	62 248	970	1 717
2009	166 753	234 182	51 548	1 041	1 896
2010	154 702	211 529	48 076	1 254	1 558
2011	151 230	199 496	48 249	1 290	1 848
2012	141 422	188 789	47 205	1 315	2 986
2013	136 209	181 422	45 762	1 374	3 145
2014	131 480	170 503	41 397	1 442	2 655
2015	122 704	155 158	42 523	1 543	1 642
2016	120 040	151 439	38 229	1 599	1 299

Ordu Ticaret Borsası

2017	114 047	141 375	34 360	1 703	1 361
2018	108 076	133 953	30 837	1 708	1 636
2019	102 467	126 912	29 452	1 651	1 436

Kaynak: TÜİK 2020

2019 yılı Ordu İli için eldeki veriler ise şu şekildedir;

İLÇE ADI	BÜYÜKBAŞ				KÜÇÜKBAŞ			TEK TIRNAKLI			
	SIĞIR	BUZAĞI	MANDA	TOPLAM	KOYUN	KEÇİ	TOPLAM	AT	KATIR	EŞEK	TOPLAM
01-ALTINORDU	6 934	5 258	90	12 282	19 979	49	20 028	95	134	66	295
02-AKKUŞ	10 526	3 284	16	13 826	8 237	360	8 597	37	170	140	347
03-AYBASTI	7 525	3 402	113	10 927	16 870	-	16 870	50	40	6	96
04-ÇAMAŞ	1 927	816	-	2 743	877	-	877	11	9	21	41
05-ÇATALPINAR	4 192	1 340	3	5 535	1 612	-	1 612	5	7	4	16
06-ÇAYBAŞI	3 689	2 263	1	5 953	1 984	-	1 984	5	37	8	50
07-FATSA	4 894	2 277	11	7 182	7 875	88	7 963	44	59	35	138
08-GÖLKÖY	7 910	3 516	32	11 458	8 620	-	8 620	51	59	32	142
09-GÜLYALI	1 063	412	9	1 484	2 300	19	2 319	35	13	1	49
10-GÜRGENTEPE	2 336	938	1	3 175	2 958	6	2 964	14	33	9	56
11-KABADÜZ	1 497	855	12	2 364	4 040	-	4 040	34	17	2	53
12-KABATAŞ	4 171	2 044	29	6 244	6 000	2	6 002	14	80	36	130
13-KUMRU	8 905	3 761	30	12 696	9 138	7	9 145	9	3	14	26
14-KORGAN	10 411	4 538	38	14 987	5 510	-	5 510	10	4	5	19
15-İKİZCE	4 077	1 645	-	5 722	3 277	-	3 277	15	110	65	190
16-MESUDİYE	6 273	2 932	207	9 412	12 712	1 707	14 419	19	8	32	59
17-ULUBEY	5 437	1 773	19	6 329	8 710	-	8 710	10	8	5	23
18-PERŞEMBE	3 398	1 288	1	4 687	5 550	24	5 574	97	6	5	108
19-ÜNYE	10 213	5 719	-	15 932	6 980	74	7 054	68	121	100	289
GENEL TOPLAM	105 378	48 061	612	152 938	133 229	2 336	135 565	613	918	586	2 117

Kaynak: TÜİK 2020

Türkiye’ye hayvancılığın en yoğun yapıldığı bölge istatistiklerden de anlaşıldığı üzere **Doğu Anadolu Bölgesi**’dir. Bunda özellikle geniş meraların bulunması etkilidir.

TÜİK’ in hayvan cinsi ve sayıları istatistiğinde Doğu Anadolu illeri ile Ordu ilinin 2019 yılı rakamsal verileri de şu şekildedir.

(baş)	SIĞIR	MANDA	KOYUN	KEÇİ
TÜRKİYE	13 172 782	28 053	37 276 050	11 205 429
ORDU	105 378	612	133 229	2 336

Ordu Ticaret Borsası

ARDAHAN	245 837	2	95 468	3 772
AĞRI	298 898	206	1 263 535	71 469
ELAZIĞ	147 535	18	602 803	119 375
ERZİNCAN	76 320	324	414 382	48 800
ERZURUM	604 655	316	689 158	92 536
İĞDIR	120 242	794	1 100 053	49 615
KARS	437 384	18	440 272	28 229
MUŞ	239 839	629	870 338	214 253
TUNCELİ	27 335	-	303 597	100 887
VAN	130 778	312	2 505 417	202 595

Kaynak: TÜİK 2020

Görüldüğü üzere Van, Muş, Ağrı ve Erzurum öne çıkmaktadır. Sığır sayısı bakımında Erzurum Türkiye genelinde birinci sırada yer almaktadır. Koyun sayısı bakımından da birincilik Van iline aittir. Manda konusunda durum farklılık arz etmekte olup Türkiye’de en çok manda 1.838 baş ile Samsun’da bulunmakta olup 1.729 baş ile Diyarbakır, 1.584 baş ile İstanbul ve 1.517 baş ile Tokat takip etmektedir.

Ordu’da en çok koyun ve sığır yetiştirilmektedir. Özellikle yaylalarda ön plana çıkan koyun ve hayvan yetiştiriciliği henüz ciddi bir gelir kalemi halini almış değildir. Bir üretim tarzının ekonomik anlamda rantabl olması onun sanayisinin gelişmiş olması ile çok yakından ilgilidir. Ordu’da dar mera alanlarında ve fındık bahçelerinde kısıtlı imkânlarla yapılan hayvancılık, bir ticari faaliyet konusu olmaktan çok hane ihtiyacını karşılamak için tercih edilmektedir.

İlin tüm ilçeleri ile birlikte fındık tarımı için belirlenmiş olan 1.standart bölge içinde yer alıyor olması, eğimi yüksek araziye fındık dikilmiş olduğundan da mütevellit tek ve en ciddi gelir kalemi fındıktır. Bunun dışında geliri artırıcı her iktisadi faaliyete ek gelir gözüyle bakılmakta, üretim miktarını artırmak ya da kalitesini yükseltmek için çok istekli davranılmamaktadır.

Ordu Ticaret Borsası

TÜİK 2020 yılı verilerine göre Ordu iline komşu ve diğer bazı Karadeniz illerindeki hayvan sayısının durumu şu şekildedir.

(baş)	KOYUN	KEÇİ	SIĞIR	MANDA
ORDU	133 229	2 336	105 378	612
DÜZCE	17 106	794	48 019	819
GİRESUN	92 335	19 754	84 385	610
RİZE	7 673	20 630	19 179	1
SAMSUN	201 350	23 271	274 775	1 838
TOKAT	301 532	76 687	220 612	1 517
TRABZON	154 508	18 855	111 972	39
ZONGULDAK	21 907	13 657	65 198	192
TÜRKİYE	37 276 050	11 205 429	13 172 782	28 053

Kaynak: TÜİK 2020

Karadeniz illerinde genel olarak hayvan sayısının az olduğu görülmektedir. Ve bu iller arasında Samsun öne çıkmaktadır. Samsun'un öne çıkma nedenleri irdelendiğinde coğrafik yapı olarak uygun olması ve Ordu'ya nazaran fındığa bağımlı bir tarımsal yapıya sahip olmaması gösterilebilir. Bunun yanında şu veya bu şekilde var olan et ve et ürünleri sanayi, diğer bölgeler ulaşımın nispeten daha kolay ve hızlı olması (Pazara yakınlık) gibi faktörlerin tümü bir anlamda Samsun'da hayvancılığı teşvik etmiştir.

Yıllar itibariyle Türkiye hayvansal ürünler istatistiğine bakacak olursak;

Ordu Ticaret Borsası

	Kırmızı et (Ton)	Süt (Ton)	Tavuk eti (Ton)	Tavuk yumurtası (Bin adet)	Bal (Ton)	Yaş ipek kozası (Ton)	Yapağı (Ton)	Kıl (Ton)	Tiftik (Ton)
2004	447 154	10 679 406	876 774	11 055 557	73 929	143	45 972	2 716	304
2005	409 423	11 107 897	936 697	12 052 455	82 336	157	46 176	2 654	302
2006	438 530	11 952 099	917 659	11 733 572	83 842	127	46 776	2 728	274
2007	575 622	12 329 789	1 068 454	12 724 959	73 935	125	46 752	2 536	237
2008	482 458	12 243 040	1 087 682	13 190 696	81 364	125	44 166	2 238	194
2009	412 621	12 542 186	1 293 315	13 832 726	82 003	136	40 270	2 002	174
2010	780 718	13 543 674	1 444 059	11 840 396	81 115	126	42 823	2 607	200
2011	776 915	15 056 211	1 613 309	12 954 686	94 245	151	46 586	3 062	194
2012	915 844	17 401 262	1 723 919	14 910 774	89 162	134	51 180	3 570	200
2013	996 125	18 223 713	1 758 363	16 496 751	94 694	121	54 784	4 902	260
2014	1 008 272	18 630 859	1 894 669	17 145 389	103 525	80	58 402	5 460	280
2015	1 149 262	18 654 682	1 909 276	16 727 510	108 128	115	59 196	5 569	325
2016	1 173 042	18 489 161	1 879 018	18 097 605	105 727	103	58 168	5 518	340
2017	1 126 403	20 699 893	2 136 734	19 281 196	114 471	102	63 315	5 797	356
2018	1 118 695	22 120 716	2 156 671	19 643 711	107 920	94	66 428	5 999	371
2019	1 201 469	22 960 379	2 138 451	19 898 126	109 330	90	70 588	6 162	380

Kaynak: TÜİK 2020

Ordu Ticaret Borsası

Büyükbaş hayvanlar arasında yer alan sığır sayısı %3,78 artarak 17 milyon 688 bin baş olarak gerçekleşmiştir.

Küçükbaş hayvanlar arasında yer alan koyun sayısında 2019 yılında bir önceki yıla göre %5,91 oranında bir artış meydana geldi ve 35 milyon 194 bin baş olarak gerçekleşti. Keçi sayısında ise yine bir önceki yıla göre %2,59 oranında bir artış meydana geldi ve 11 milyon 205 bin baş olarak gerçekleşti.

Yıllar itibariyle canlı hayvan sayısı

Canlı hayvan sayısı (Baş)	Sığır	Koyun	Keçi	Toplam
2003	9 788 102	25 431 539	6 771 675	41 991 316
2004	10 069 346	25 201 155	6 609 937	41 880 438
2005	10 526 440	25 304 325	6 517 464	42 348 229
2006	10 871 364	25 616 912	6 643 294	43 131 570
2007	11 036 753	25 462 293	6 286 358	42 785 404
2008	10 859 942	23 974 591	5 593 561	40 428 094
2009	10 723 958	21 749 508	5 128 285	37 601 751
2010	11 369 800	23 089 691	6 293 233	40 752 724
2011	12 386 337	25 031 565	7 277 953	44 695 855
2012	13 914 912	27 425 233	8 357 286	49 697 431
2013	14 415 257	29 284 247	9 225 548	52 925 052

Ordu Ticaret Borsası

2014	14 223 109	31 140 244	10 344 936	55 708 289
2015	13 994 071	31 507 934	10 416 166	55 918 171
2016	14 080 155	30 983 933	10 345 299	55 409 387
2017	15 943 586	33 677 636	10 634 672	60 255 894
2018	17 042 506	35 194 972	10 922 427	63 159 905
2019	17 688 139	37 276 050	11 205 429	66 169 618

Kaynak: TUIK 2020

Hayvancılık deyince, hayvansal gıda maddeleri üretim miktarları ve bunlara yönelik sanayide önem arz etmektedir. TUIK 2020 yılı itibariyle seçilmiş hayvansal ürünler istatistiğini hazırlarken, " Süt", " Yapağı", " Kıl", " Doğal Bal", "İpek Böceği Kozası" ve Balmumu" ürünlerini baz almıştır.

	SÜT	YAPAĞI	KIL	DOĞAL BAL	İPEK BÖCEĞİ KOZASI	BALMUMU
TÜRKİYE	22.960.379,43	70.587,567	6.161,505	109.329,575	89,607	3.971,118
ORDU	167.173,6	234,487	2,017	17.057,245	-	119,884
ADANA	324.698,027	761,686	229,581	11.077,369	0,135	507,99
ADIYAMAN	204.372,382	296,673	100,637	688,05	0,025	28,921
AFYONKARAHİSAR	548.886,347	1.641,974	43,768	899,3	0,014	22,606
AKSARAY	478.344,28	1.038,738	52,589	148,535	0	2,521
AMASYA	165.066,89	285,719	39,595	398,716	-	24,75
ANKARA	436.533,979	3.607,577	53,684	497,498	6,317	23,991
ANTALYA	278.285,162	1.069,267	477,674	2.084,086	9,394	108,182
ARDAHAN	425.033,337	117,599	2,794	297,791	-	3,712
ARTVİN	83.895,288	259,897	10,485	1.037,718	0,019	53,364
AYDIN	566.298,09	517,047	47,93	3.693,305	0,6	114,924
AĞRI	382.067,163	2.356,493	35,449	283,934	-	6,256
BALIKESİR	724.489,359	2.361,869	80,331	2.480,166	0,666	61,595
BARTIN	70.200,903	12,221	0,99	419,991	-	16,152
BATMAN	162.705,64	1.231,153	85,08	605,615	1,509	9,544
BAYBURT	115.781,566	73,851	1,829	408,272	-	49,661
BİLECİK	54.429,804	260,088	28,808	119,345	3,188	3,421
BİNGÖL	165.490,59	755,078	92,865	1.531,162	0,037	32,406
BİTLİS	136.746,13	820,735	180,973	2.125,385	-	115,114
BOLU	170.551,299	203,008	6,76	119,387	5,572	6,167
BURDUR	384.291,669	442,583	111,529	462,87	0,159	44,88
BURSA	319.933,09	1.132,701	63,113	926,165	0,791	35,185
DENİZLİ	450.570,41	1.020,601	128,259	703,042	0,035	44,07
DİYARBAKIR	783.363,391	2.646,913	230,888	1.365,182	47,777	31,428
DÜZCE	49.877,122	30,28	0,289	551,617	-	22,119

Ordu Ticaret Borsası

EDİRNE	202.603,919	696,685	34,828	870,819	0,058	16,377
ELAZIĞ	259.891,776	1.169,438	91,685	516,71	0,037	35,322
ERZİNCAN	140.592,239	793,965	24,263	1.479,597	-	36,46
ERZURUM	970.802,576	1.378,451	60,747	1.207,094	0,005	62,034
ESKİŞEHİR	225.190,461	2.766,253	56,957	144,673	1,523	6,624
GAZİANTEP	249.214,818	682,71	142,035	136,807	0,004	3,408
GİRESUN	124.685,081	171,917	14,205	957,705	0,028	82,436
GÜMÜŞHANE	111.514,894	69,882	2,408	401,305	0,088	21,467
HAKKARİ	98.564,253	888,8	133,007	1.087,876	-	60,538
HATAY	171.094,184	414,053	72,303	855,318	0,343	45,821
ISPARTA	213.337,813	621,999	114,75	240,14	0	14,046
IĞDIR	220.508,06	1.903,092	35,61	167,906	0,226	8,835
KAHRAMANMARAŞ	324.129,724	1.004,829	246,28	1.144,64	0,229	82,57
KARABÜK	50.941,554	55,699	2,278	104,31	-	3,205
KARAMAN	138.710,402	1.117,403	93,726	530,155	0,014	18,168
KARS	592.153,798	660,408	19,541	1.819,26	-	33,9
KASTAMONU	390.756,34	160,031	14,597	533,201	0,03	21,603
KAYSERİ	395.966,614	1.172,457	46,928	469,527	0	21,365
KİLİS	24.135,53	186,061	44,754	36,43	0	1,93
KOCAELİ	108.783,84	172,907	16,434	655,989	0,014	32,671
KONYA	1.388.100,18	4.047,219	191,609	1.005,073	0,014	39,166
KÜTAHYA	272.495,773	680,773	69,211	270,61	0	9,64
KIRKLARELİ	211.825,689	461,921	51,417	650,693	0,015	16,515
KIRIKKALE	67.638,99	187,944	12,719	94,478	0,072	4,728
KIRŞEHİR	175.749,37	459,2	13,527	83,775	0,006	2,148
MALATYA	228.016,042	572,562	48,163	528,99	0,006	42,574
MANİSA	298.982,243	1.296,531	105,063	965,705	0,044	26,555
MARDİN	203.753,02	974,294	209,155	262,637	0,004	22,287
MERSİN	244.428,47	1.354,246	421,933	2.351,593	0,052	66,921
MUĞLA	374.747,897	255,661	114,851	14.688,475	4,708	346,594
MUŞ	393.071	1.488,278	125,585	704,135	-	23,341
NEVŞEHİR	129.846,335	220,288	7,805	71,773	-	3,543
NİĞDE	349.273,191	827,454	42,871	551,467	-	17,215
OSMANİYE	107.466,71	264,168	39,75	831,459	0,716	20,389
RİZE	29.995,406	16,969	9,617	1.191,096	0,012	39,365
SAKARYA	201.275,448	106,36	11,745	636,063	2,546	16,698
SAMSUN	391.317,85	423,176	10,457	906,312	0,025	20,99
SİİRT	98.087,007	1.448,995	174,973	663,039	0,095	32,5
SİNOP	95.593,59	163,343	10,277	198,316	0,002	7,106
SİVAS	476.226,203	1.081,89	63,751	5.029,094	-	419,009
TEKİRDAĞ	227.951,315	583,293	23	725,412	0	11,927
TOKAT	329.771,778	566,302	33,019	508,899	0	28,56
TRABZON	196.413,933	283,794	10,943	982,588	-	70,426
TUNCELİ	60.660,951	607,232	70,26	390,847	0,067	19,055
UŞAK	248.371,988	619,411	28,664	127,943	0,074	2,637

Ordu Ticaret Borsası

VAN	308.255,553	3.890,913	149,452	1.869,029	-	113,43
YALOVA	13.504,166	35,201	2,185	263,081	-	13,794
YOZGAT	304.423,544	585,43	38,538	315,485	0	59,626
ZONGULDAK	97.027,01	33,797	7,563	411,662	-	16,877
ÇANAKKALE	355.123,806	851,454	104,749	1.896,571	0,049	80,989
ÇANKIRI	197.564,071	228,837	15,854	306,347	-	24,594
ÇORUM	312.236,428	386,036	38,947	406,86	0,019	13,128
İSTANBUL	135.583,856	270,374	11,996	705,67	0,044	29,17
İZMİR	1.186.710,368	1.206,387	113,655	3.007,096	2,149	143,005
ŞANLIURFA	396.518,01	3.667,628	147,457	1.931,225	0,06	19,513
ŞIRNAK	130.398,61	1.174,934	255,496	454,869	-	49,48

Kaynak: TÜİK 2020

TÜİK 2020 yılı verilerine göre, Türkiye genelinde Ordu ili süt üretiminde %0,073 'lük paya sahiptir. Yapağı üretiminde %0,35'lik pay, kıl üretiminde %0,033'lük pay, doğal bal üretiminde %15,60'lık pay, balmumu üretiminde ise %3'lük paya sahiptir.

Süt üretiminde en yüksek pay %5,17 ile İzmir'e aittir. Yapağı üretimindeki lider %5,51 pay ile Van, kıl üretiminde %7,75 ile Antalya, doğal bal üretiminde %15,60 ile Ordu, balmumu üretiminde ise lider %12,79'luk pay ile Adana olduğu görülmektedir.

Ülkemiz kırmızı et sektörü, 83 milyonluk nüfusumuzu ve aynı zamanda yıllık 37 milyon kişiyi bulan turistin et tüketimini karşılamaktadır.

TÜİK verilerine göre 2018 yılında kırmızı et üretimi 1 milyon 118 bin 695 ton, 2019 yılı aynı döneminde %7,40'lık artış ile 1 milyon 201 bin 470 olarak kayıtlara geçmiştir.

TÜİK verilerine göre 2019 yılında büyükbaş hayvan sayısı 17 milyon 872 bin 331 baş, küçükbaş hayvan sayısı ise 48 milyon 481 bin 479 baş oldu. 2018 yılının verilerine göre büyükbaş hayvan sayısı bir önceki yıla göre %5,13 oranında, küçükbaş hayvan sayısı ise %5,12 oranında arttı.

Türkiye'de toplam kırmızı et üretiminde büyükbaş hayvanların payı 2019 yılında %96,14 'tür. Bu oran yıllar itibariyle azda olsa dalgalanma göstermektedir. Kalan %3,86'lık pay küçükbaş hayvanlara ait olup büyükbaş hayvanlardan elde edilen et üretimi küçükbaş hayvanlardan elde edilen et üretiminden yaklaşık 25 kat fazladır. Türkiye'de büyükbaş hayvanlardan elde edilen kırmızı etin oransal olarak %100'ü sığır etine aittir. Bu oran 2007-2019 yıllar itibariyle önemli değişiklikler göstermemiştir.

Ordu Ticaret Borsası

Tür ve ırklarına göre büyükbaş ve küçükbaş kesilen hayvan sayısı ve et üretim miktarları

	Koyun		Keçi		Keçi - Kıl		Keçi - Tiftik	
	Kesilen hayvan sayısı	Et üretim miktarı	Kesilen hayvan sayısı	Et üretim miktarı	Kesilen hayvan sayısı	Et üretim miktarı	Kesilen hayvan sayısı	Et üretim miktarı
	(baş)	(ton)	(baş)	(ton)	(baş)	(ton)	(baş)	(ton)
1991	7 926 513	128 626	1 198 008	19 570	1 110 926	18 156	87 082	1 414
1992	7 478 617	122 887	1 047 648	17 286	977 316	16 199	70 332	1 087
1993	6 868 528	112 806	959 262	16 166	904 422	15 259	54 840	907
1994	7 650 160	126 306	904 550	14 908	873 070	14 407	31 480	502
1995	5 493 520	102 115	842 770	14 124	814 360	13 637	28 410	487
1996	5 536 300	98 127	734 190	12 274	706 140	11 792	28 050	482
1997	6 488 056	116 104	922 322	15 592	896 975	15 142	25 347	451
1998	7 899 041	144 703	1 342 083	23 429	1 303 793	22 775	38 290	654
1999	7 104 853	132 476	1 309 055	23 693	1 255 250	22 741	53 805	952
2000	6 110 853	111 139	1 166 169	21 395	1 137 672	20 932	28 497	463
2001	4 747 268	85 661	879 127	16 138	863 969	15 825	15 158	313
2002	3 935 393	75 828	757 465	15 454	742 349	15 167	15 116	287
2003	3 554 078	63 006	607 006	11 487	595 747	11 285	11 259	202
2004	3 933 973	69 715	570 512	10 301	564 140	10 182	6 372	118
2005	4 145 343	73 743	688 704	12 390	668 265	12 006	20 439	384
2006	4 763 394	81 899	803 063	14 133	799 563	14 077	3 500	56
2007	6 428 866	117 524	1 256 348	24 136	-	-	-	-
2008	5 588 906	96 738	767 522	13 752	-	-	-	-
2009	3 997 348	74 633	606 042	11 675	-	-	-	-
2010	6 873 626	135 687	1 219 504	23 060	-	-	-	-
2011	5 479 546	107 076	1 254 092	23 318	-	-	-	-
2012	4 541 122	97 334	926 799	17 430	-	-	-	-

Ordu Ticaret Borsası

2013	4 958 226	102 943	1 340 909	23 554	-	-	-	-
2014	5 197 289	98 978	1 570 239	26 770	-	-	-	-
2015	5 008 411	100 021	1 999 241	33 990	-	-	-	-
2016	4 083 620	82 485	1 756 360	31 011	-	-	-	-
2017	5 134 338	100 058	2 068 866	37 525	-	-	-	-
2018	4 652 525	100 831	693 405	13 603	-	-	-	-
2019	5 057 026	109 382	836 376	16 536	-	-	-	-

Kaynak: TÜİK 2020

	Sığır		Sığır - Kültür		Sığır - Melez		Sığır - Yerli	
	Kesilen hayvan sayısı	Et üretim miktarı	Kesilen hayvan sayısı	Et üretim miktarı	Kesilen hayvan sayısı	Et üretim miktarı	Kesilen hayvan sayısı	Et üretim miktarı
	(baş)	(ton)	(baş)	(ton)	(baş)	(ton)	(baş)	(ton)
1991	2 162 860	309 563	263 052	52 919	569 404	91 532	1 330 404	165 113
1992	2 064 982	300 652	279 529	52 750	724 286	118 065	1 061 167	129 837
1993	2 085 350	296 066	222 380	41 328	760 000	119 363	1 102 970	135 375
1994	2 249 483	316 654	167 393	31 679	885 260	136 851	1 196 830	148 124
1995	1 820 770	292 447	179 230	37 634	924 630	164 036	716 910	90 777
1996	1 816 000	301 828	277 830	62 533	721 160	129 819	817 010	109 476
1997	2 382 346	379 541	292 577	63 616	982 447	171 945	1 107 322	143 981
1998	2 200 475	359 273	241 156	54 153	915 838	164 842	1 043 481	140 278
1999	2 006 758	349 681	236 344	54 137	851 112	164 770	919 302	130 774
2000	2 101 583	354 636	255 855	58 534	804 798	154 377	1 040 930	141 725
2001	1 843 320	331 589	282 414	68 282	670 817	133 435	890 089	129 872
2002	1 774 107	327 629	228 471	56 063	681 825	140 014	863 811	131 552
2003	1 591 045	290 455	229 830	53 900	613 306	124 615	747 909	111 939
2004	1 856 549	364 999	280 812	67 881	765 812	165 879	809 925	131 240
2005	1 630 471	321 681	365 225	86 070	749 693	151 432	515 553	84 179
2006	1 750 997	340 705	425 551	98 917	740 432	150 908	585 014	90 881
2007	2 003 991	431 963	-	-	-	-	-	-
2008	1 736 107	370 619	-	-	-	-	-	-
2009	1 502 073	325 286	-	-	-	-	-	-
2010	2 602 246	618 584	-	-	-	-	-	-

Ordu Ticaret Borsası

2011	2 571 765	644 906	-	-	-	-	-	-
2012	2 791 034	799 344	-	-	-	-	-	-
2013	3 430 723	869 292	-	-	-	-	-	-
2014	3 712 281	881 999	-	-	-	-	-	-
2015	3 765 077	1 014 926	-	-	-	-	-	-
2016	3 900 307	1 059 195	-	-	-	-	-	-
2017	3 602 115	987 482	-	-	-	-	-	-
2018	3 426 180	1 003 859	-	-	-	-	-	-
2019	3 633 730	1 075 479	-	-	-	-	-	-

Kaynak: TÜİK 2020

	Manda		Deve		Domuz	
	Kesilen hayvan sayısı	Et üretim miktarı	Kesilen hayvan sayısı	Et üretim miktarı	Kesilen hayvan sayısı	Et üretim miktarı
	(baş)	(ton)	(baş)	(ton)	(baş)	(ton)
1991	59 913	8 803	367	103	2 272	114
1992	54 500	7 967	153	42	2 180	109
1993	50 300	7 131	100	29	1 930	97
1994	56 705	8 162	150	42	1 630	82
1995	38 310	6 094	70	13	5 570	446
1996	20 100	3 140	20	4	18 990	1 424
1997	36 296	5 640	53	15	702	53
1998	27 257	4 762	75	22	4 192	314
1999	28 240	5 196	33	9	3 198	240
2000	23 518	4 047	29	8	3 650	274
2001	12 514	2 295	23	9	1 078	86
2002	10 110	1 630	44	18	467	37
2003	9 521	1 709	67	24	3 500	280
2004	9 858	1 950	38	16	3 523	174
2005	8 920	1 577	49	18	278	14
2006	9 658	1 774	55	19	0	0
2007	9 532	1 988	33	11	0	0
2008	7 251	1 334	47	14	0	0
2009	4 857	1 005	55	18	47	3
2010	15 720	3 387	-	-	-	-
2011	7 255	1 615	-	-	-	-
2012	7 426	1 736	-	-	-	-
2013	2 403	336	-	-	-	-
2014	2 176	526	-	-	-	-
2015	1 391	326	-	-	-	-
2016	1 499	351	-	-	-	-
2017	6 123	1 339	-	-	-	-

Ordu Ticaret Borsası

2018	1 880	402	-	-	-	-
2019	338	73	-	-	-	-

Kaynak: TÜİK 2020

Yıllar itibariyle Türkiye'deki koyun ve keçi sütü üretim hacmi

	Koyun - Yerli		Koyun - Merinos		Keçi - Kıl		Keçi - Tiftik	
	Sağılan hayvan sayısı	Süt	Sağılan hayvan sayısı	Süt	Sağılan hayvan sayısı	Süt	Sağılan hayvan sayısı	Süt
	(baş)	(ton)	(baş)	(ton)	(baş)	(ton)	(baş)	(ton)
1991	22 731 840	1 110 534	490 405	16 909	5 275 399	322 084	602 091	12 655
1992	21 909 840	1 072 445	489 423	16 728	5 082 446	308 356	519 690	10 993
1993	21 044 902	1 030 609	486 947	16 771	4 991 455	304 149	472 414	9 878
1994	20 018 292	975 381	489 177	16 420	4 769 131	288 567	393 404	8 160
1995	18 801 878	918 495	460 615	16 005	4 544 493	269 670	363 091	7 537
1996	18 411 011	904 623	479 072	17 039	4 379 230	258 159	346 645	7 295
1997	16 685 799	809 553	482 907	16 795	4 111 256	243 044	295 930	6 258
1998	16 278 560	795 773	497 676	17 305	3 988 811	240 121	258 378	5 458
1999	16 015 358	789 084	457 982	15 612	3 843 219	231 420	243 044	5 161
2000	15 489 474	759 875	430 685	14 504	3 604 719	216 328	187 988	3 883
2001	14 427 279	709 503	419 474	13 843	3 590 165	215 881	183 301	3 914
2002	13 265 493	645 465	371 701	11 922	3 412 094	206 403	141 344	3 218
2003	12 115 951	754 979	361 266	14 980	2 999 110	274 350	127 546	3 786
2004	9 591 015	756 001	328 176	15 715	2 379 038	255 468	97 536	3 619
2005	9 837 155	774 344	328 936	15 533	2 331 556	250 246	95 437	3 513
2006	9 884 636	777 385	361 258	17 296	2 334 514	250 594	86 128	3 165
2007	9 698 433	762 930	411 554	19 657	2 190 602	234 883	73 027	2 604
2008	9 224 076	726 894	418 094	19 978	1 937 387	207 385	60 302	2 185
2009	8 963 064	712 784	444 802	21 435	1 778 420	190 286	52 393	1 924
2010	10 070 029	792 122	513 579	24 710	2 516 200	270 476	66 339	2 335
2011	10 998 040	865 577	563 103	27 245	2 968 157	318 273	64 954	2 315
2012	12 374 732	973 619	693 696	33 388	3 439 708	367 208	62 564	2 221
2013	13 491 002	1 062 274	796 235	38 739	3 878 404	413 444	64 914	2 299
2014	13 586 214	1 069 441	938 050	44 496	4 322 503	460 518	77 666	2 752
2015	14 348 611	1 129 237	1 014 316	47 990	4 483 672	477 824	94 822	3 350
2016	14 160 816	1 113 469	988 598	46 943	4 466 406	476 234	88 699	3 167
2017	16 330 147	1 288 041	1 173 267	56 738	4 877 554	520 197	86 027	3 198
2018	17 497 602	1 382 026	1 321 682	64 245	5 234 796	558 418	92 370	3 408
2019	18 348 724	1 449 351	1 488 261	72 105	5 378 349	573 786	92 737	3 423

Kaynak: TÜİK 2020

Ordu Ticaret Borsası

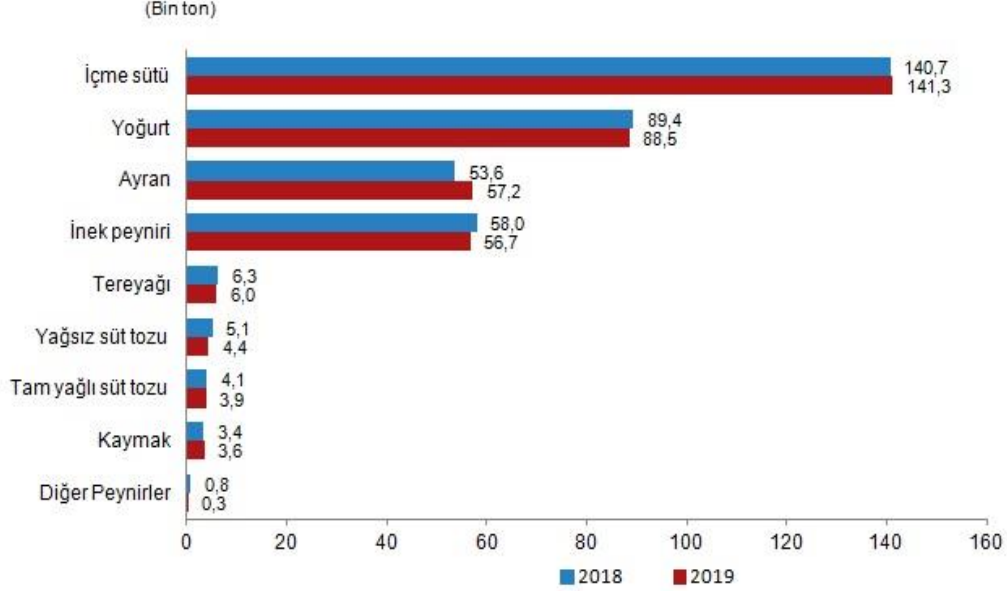
Yıllar itibariyle Türkiye'deki sığır ve manda sütü üretim hacmi

	Sığır - Kültür		Sığır - Melez		Sığır - Yerli		Manda	
	Sağılan hayvan sayısı	Süt	Sağılan hayvan sayısı	Süt	Sağılan hayvan sayısı	Süt	Sağılan hayvan sayısı	Süt
	(baş)	(ton)	(baş)	(ton)	(baş)	(ton)	(baş)	(ton)
1991	650 739	1 913 438	2 087 014	4 188 398	3 381 244	2 514 576	171 082	161 348
1992	698 223	2 065 445	2 124 103	4 236 269	3 247 849	2 413 164	165 087	155 660
1993	750 254	2 222 701	2 214 725	4 399 142	3 066 975	2 282 629	148 014	140 385
1994	779 690	2 309 742	2 308 308	4 584 837	2 994 180	2 234 294	150 034	143 606
1995	870 248	2 581 711	2 392 621	4 751 023	2 622 717	1 942 578	122 372	114 534
1996	920 185	2 723 911	2 457 923	4 827 957	2 590 102	1 913 758	113 729	108 194
1997	879 779	2 593 152	2 355 541	4 586 892	2 358 974	1 734 133	92 206	86 700
1998	879 841	2 576 065	2 346 093	4 586 511	2 263 109	1 669 483	84 893	79 815
1999	903 499	2 618 031	2 424 629	4 722 638	2 209 764	1 624 821	79 973	75 243
2000	904 849	2 639 113	2 335 119	4 591 861	2 039 601	1 501 067	69 602	67 330
2001	912 411	2 660 282	2 248 877	4 410 758	1 924 526	1 418 042	65 356	63 327
2002	850 725	2 467 889	1 971 740	3 867 656	1 570 103	1 155 088	51 626	50 925
2003	1 034 817	3 215 859	2 236 680	4 568 252	1 768 865	1 730 027	57 378	48 778
2004	832 711	3 231 461	1 699 804	4 608 293	1 343 206	1 769 571	39 362	39 279
2005	925 618	3 596 017	1 717 309	4 646 857	1 355 170	1 783 328	38 205	38 058
2006	1 106 679	4 295 367	1 799 409	4 884 590	1 281 843	1 687 345	36 553	36 358
2007	1 299 750	5 050 533	1 698 801	4 608 728	1 230 889	1 620 079	30 460	30 375
2008	1 385 730	5 380 715	1 665 189	4 520 465	1 029 324	1 353 996	31 440	31 422
2009	1 470 886	5 713 004	1 686 064	4 585 859	976 198	1 284 450	32 361	32 443
2010	1 626 412	6 309 065	1 787 012	4 861 835	948 417	1 247 644	35 362	35 487
2011	1 868 274	7 239 644	1 962 713	5 341 224	930 155	1 221 560	40 218	40 372
2012	2 211 242	8 554 402	2 263 400	6 166 762	956 758	1 256 673	46 959	46 989
2013	2 314 278	8 946 131	2 395 897	6 531 573	897 097	1 177 305	51 940	51 947
2014	2 427 909	9 383 812	2 428 708	6 628 337	752 623	986 701	54 891	54 803
2015	2 500 880	9 672 573	2 314 061	6 315 366	720 833	945 581	62 999	62 761
2016	2 542 163	9 825 300	2 235 501	6 101 826	654 051	859 137	63 329	63 085
2017	2 940 907	11 355 933	2 426 764	6 620 540	601 377	785 846	69 497	69 401
2018	3 185 959	12 301 080	2 554 947	6 957 715	597 001	778 082	75 882	75 742
2019	3 249 002	12 544 507	2 745 243	7 473 837	586 508	764 031	79 333	79 341

Kaynak: TÜİK 2020

Ordu Ticaret Borsası

Süt ürünleri üretimi, Aralık 2018-Aralık 2019

Kaynak: TÜİK 2020

Aralık ayında bir önceki yılın aynı ayına göre ticari süt işletmeleri tarafından yapılan içme sütü üretimi %0,4 artarak 141 bin 301 ton olarak gerçekleşmiştir. Ocak-Aralık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre içme sütü üretimi %7,3 azalarak 1 milyon 540 bin 122 ton olarak gerçekleşmiştir.

Aralık ayında bir önceki yılın aynı ayına göre ticari süt işletmeleri tarafından yapılan yoğurt üretimi %1 azalarak 88 bin 479 ton, Ocak-Aralık döneminde ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %1,5 azalarak 1 milyon 181 bin 205 ton olarak gerçekleşmiştir.

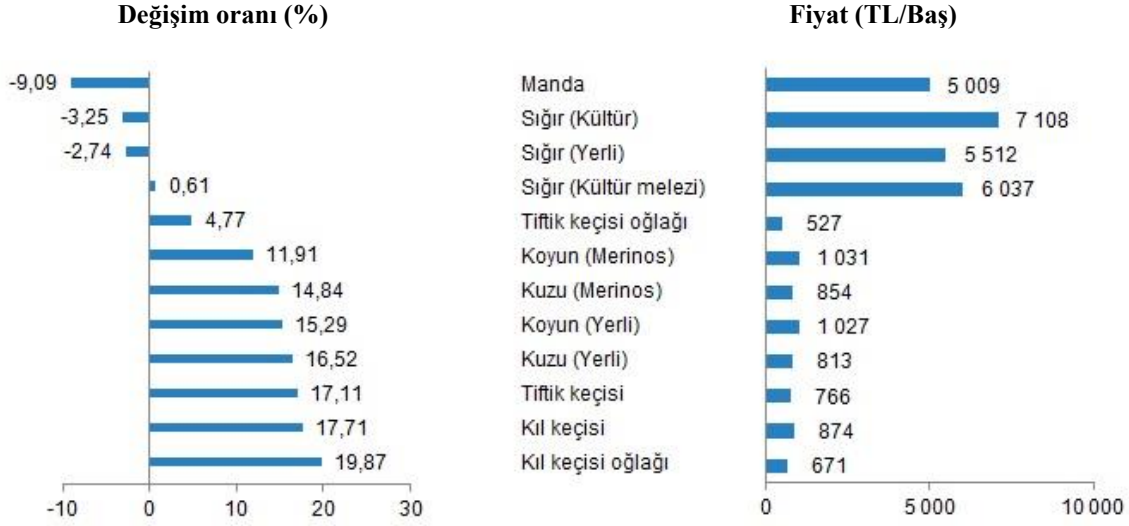
Aralık ayında bir önceki yılın aynı ayına göre ayran üretimi %6,6, kaymak üretimi %5,6, artarken, inek peyniri üretimi %2,3, tereyağı üretimi %4,2, tam yağlı süt tozu üretimi %5,2, yağsız süt tozu %15,1 ve diğer peynirler (koyun, keçi, manda ve karışık sütlerden elde edilen Peynirçeşitleri) %65,7 azalmıştır.

Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürün Fiyatları ve Üretim Değeri, 2019

2019 yılında bir önceki yıla göre sığır (yerli) fiyatı %2,74 azalış göstermiştir. Bir önceki yıla göre en az artış gösteren canlı hayvanlar %0,61 ile sığır (kültür melezi) ve %4,77 ile tiftik keçisi oğlağı fiyatında olmuştur. 2019 yılında bir önceki yıla göre en fazla artış %17,71 ile kıl keçisi ve %19,87 ile kıl keçisi oğlağı fiyatlarında gerçekleşmiştir.

Ordu Ticaret Borsası

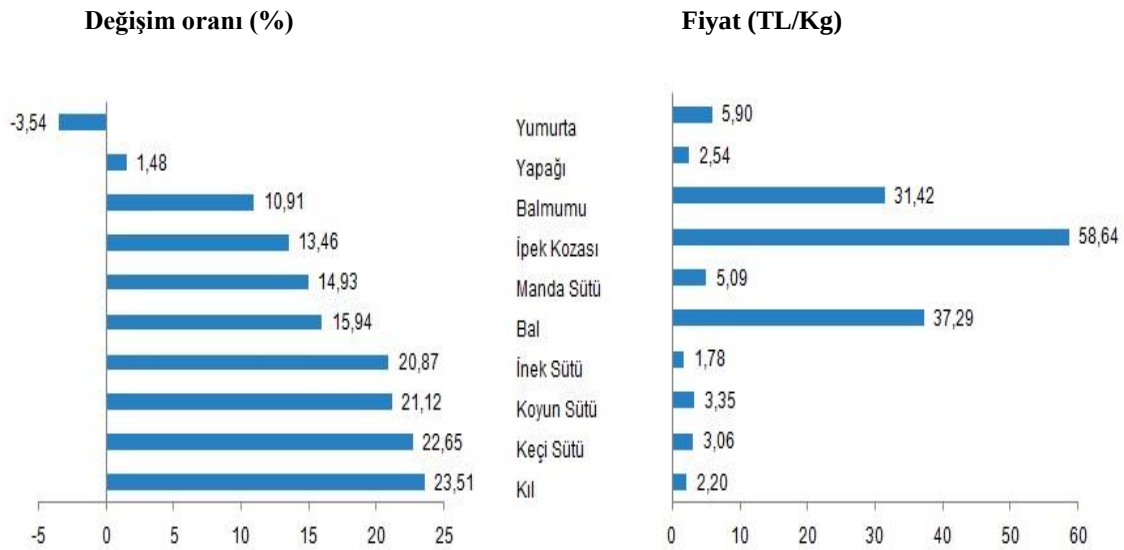
Seçilmiş canlı hayvan fiyatları ve yıllık değişim oranları, 2019

Kaynak: TÜİK 2020

Hayvansal ürünlerden 2019 yılında bir önceki yıla göre en az artış gösteren %1,48 ile yapağı olmuştur. 2019 yılında bir önceki yıla göre bal %15,94, inek sütü %20,87 ve koyun sütü %21,12 artış gösterdi.

Seçilmiş hayvansal ürün fiyatları ve yıllık değişim oranları, 2019

Kaynak: TÜİK 2020

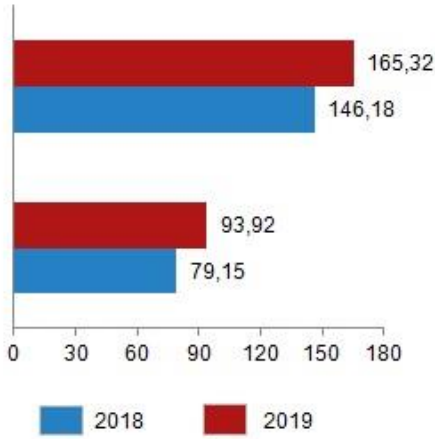
Ordu Ticaret Borsası

2019 yılında bir önceki yıla göre büyükbaş hayvanların değeri %8,46 artarak 112,86 milyar TL, küçükbaş hayvanların değeri %25,36 artarak 46,48 milyar TL olmuştur. 2019 yılında bir önceki yıla göre kümes hayvanlarının değeri ise %20,86 artarak 5,91 milyar TL olmuştur.

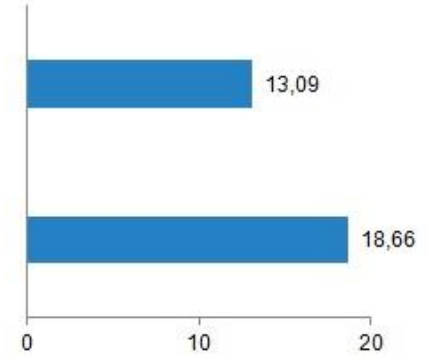
2019 yılında bir önceki yıla göre toplam süt üretim değeri %24,64 artarak 43,65 milyar TL ve toplam kırmızı et üretim değeri %17,41 artarak 38,14 milyar TL ve bal üretim değeri %16,44 artarak 4,27 milyar TL olmuştur. 2019 yılında yumurta üretim değeri bir önceki yıla göre %2,27 azalarak 7,35 milyar TL olmuştur.

Canlı hayvan ve hayvansal ürünler üretim değeri, 2019

Üretim değeri (Milyar TL)

Değişim oranı, 2019 (%)

Grafikteki değerlerin yuvarlanmasından dolayı yıllık değişimi vermeyebilir.

Kaynak: TÜİK 2020

Ordu Ticaret Borsası

3. ORDU TİCARET BORSASI KAYITLARIYLA HAYVANCILIK HAKKINDAKİ VERİLER

Canlı Hayvan 2000 yılında borsamız kotasyon maddeleri arasına dahil edilmiş olup halen bu meslek grubunda 21 üyemiz bulunmaktadır.

Ordu Ticaret Borsası'nın kotasyonunda olan “*Canlı Hayvan*”, büyükbaş ve küçükbaş canlı hayvan ile büyükbaş hayvan eti ve küçükbaş hayvan eti şeklinde tescillenmektedir. 2018 ve 2019 yılları sonu itibariyle işlem hacimleri şu şekilde gerçekleşmiştir.

	2018 Yılı		2019 Yılı	
	İşlem Hacmi (Adet)	İşlem Tutarı (TL)	İşlem Hacmi (Adet)	İşlem Tutarı (TL)
Büyükbaş Kasaplık Canlı Hayvan	1.810	9.372.922,54	1.429	8.288.539,62
Küçükbaş Kasaplık Canlı Hayvan	147	62.183,39	339	260.062,46

Kaynak: Ordu Ticaret Borsası 2020

Tabloda görülen artış ve azalışlar aslında çok sağlıklı veriler değildir. Bu rakamlara bakılarak çok doğru yorumlara ulaşılması da pek mümkün değildir. Keza borsa denetiminde bir hayvan pazarının olmaması ve piyasa dokusunun fındıkta olduğu gibi işlem ve işleyiş bakımından derinlik arz ediyor olmaması ve hayvancılıkla uğraşanların genelde kendi arzu ve tercihleri doğrultusunda borsada işlem yapıyor olmaları bu verileri çok doğru olmaktan çıkarmaktadır.

Borsanın ilk kurulduğu yıllarda en önemli tescil kalemlerinden biri “*Yumurta*”ydı. O yıllarda Ordu ili yumurta ihracatı açısından oldukça ciddi gelirler elde eden bir il konumundayken zaman içerisinde bu avantajını kaybetmiştir. Artık tabir yerindeyse Ordulu çiftçiler günlük yumurtalarını marketlerden satın almaktadır.

Ordu Ticaret Borsası

İlimizde tavukçuluk çok sınırlı yapılmaktadır. Bunda özellikle coğrafi şartlar ve sektöre yönelik yatırımların olmaması gibi faktörler etkilidir.

Hayvan sayısı kadar hayvan sağlığı da çok önemli bir konudur. Hayvansal ürünlerin vazgeçilemezliği ve çeşitliliği dikkate alındığında özellikle, şap ve şarbon gibi hastalıkların insan yaşamına oluşturduğu tehdidi izaha bile gerek yoktur.

Hayvanlara Aynı Anda Uygulanabilecek Aşılar şu şekildedir;

Büyükbaş Aşılamaları: Şap-Brusella Şap-LSD Şap-Kuduz Şap-E. Coli

Küçükbaş Aşılamaları: PPR-Koyun Keçi Çiçeği PPR-Mavidil PPR-Şap Şap- Koyun Keçi Çiçeği

Hayvan sağlığı konusunda yürütülen kulak küpesi ve aşı uygulaması ile bu alandaki denetimler sonuç vermiş Ordu ilinde hayvan hastalığına (Salgın) rastlanmamıştır.

Hayvanların alınıp satılmasında ve kesilmesinde, kulak küpesi, aşı belgesi, menşe şahadetnamesi ve veteriner sağlık belgesi yetkililerce aranan belgelerden olup bunların eksik olması halinde o hayvanın alınıp satılmasına ya da kesimine izin verilmediği gibi cezai müeyyideler uygulanmaktadır.

Ordu Ticaret Borsası

4. ORDU İLİ DAMIZLIK SIĞIR YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ VERİLERİ İLE TÜRKİYE VE ORDU'DA HAYVANCILIK

Ordu ilindeki hayvan materyallerinin ırklarına yönelik ıslah amacını taşıyan “*Ordu İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği*” 1996 yılında Tarım Bakanlığının “*Hayvan Islahı*” programı çerçevesinde kurulmuştur.

Birlik Ordu'daki bütün hayvanları “*Ön Soy Kütüğü*” sistemi ile kayıt altına alarak saflık derecelerini belgelendirmektedir. Ayrıca bu alanda ki çiftçilere verilen destekler için gerekli icmalleri hazırlamak da Birliğin görevlerindendir.

Birlik verileri incelendiğinde Ordu ilindeki sığırlarda “*Kültür Melezi*” adı verilen ve iki ayrı ırkın çiftleştirilmesi ile elde edilen hayvanların yoğunlukta olduğu anlaşılmaktadır.

Hayvancılık işletmelerinin en büyük giderini yem giderleri oluşturmaktadır. Yem giderleri hayvancılığın bazı dallarında toplam işletme giderlerinin %70 ine kadar ulaşmaktadır.

Mera şartlarında yapılan hayvancılık karlı bir hayvancılıktır. Bu nedenle hayvan beslemede önemli bir yeri olan çayır ve meralar büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde 1950'li yıllardan itibaren tarıma açılmış olan çayır ve meralar 40 milyon hektardan 12 milyon hektara düşmüştür. Bu azalmanın yanı sıra aşırı ve düzensiz otlatma sonucu mera arazileri ağır tahribata uğrayarak fakirleşmiş, verimliliğini kaybetmiş ve büyük ölçüde erozyona maruz kalmıştır. Mevcut meralar hayvan varlığımızın kaba yem ihtiyacını karşılayacak durumda değildir. Hayvancılığı gelişmiş ülkelerde kaba yem ihtiyacının %80-90'ı çayır meralardan karşılanırken, ülkemizde bu oran nadas alanları dahil %38'dir. Ülkemizde mera alanlarının azalmasının başlıca nedenleri, bu alanların işlemeli tarıma açılmasının yanı sıra erken ve aşırı, başka bir deyişle kontrolsüz ve bilinçsiz otlatmadır.

Ülkemizde büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığı sürekli azalmaktadır. Hayvanlardaki bu sayısal azalmaya karşılık, et ve süt verimi sığırlarda kısmen artarken, koyun ve keçilerde bir artış gözlenmemektedir. Gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında ülkemizin hayvan varlığı bakımından önemli bir potansiyele sahip olmasına karşın, hayvansal ürünler yönünden düşük düzeyde olduğu görülmektedir.

Ordu Ticaret Borsası

Soy kütüğü ve on soy kütüğü kayıtları ise şu şekildedir.

SOY KÜTÜĞÜ KAYITLARI											
Yıllar	2002	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İl Sayısı	28	77	80	80	81	81	81	81	81	81	81
İşletme Sayısı	8.422	98.248	125.141	138.193	161.046	159.420	164.577	160.011	150.024	140.031	137.470
Dişi Hayvan Sayısı	178.471	2.053.511	2.768.327	3.236.874	3.305.117	3.248.412	3.444.151	3.267.862	3.028.065	3.339.825	3.531.756
ÖN SOY KÜTÜĞÜ KAYITLARI											
Yıllar	2002	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İl Sayısı	81	81	81	81	81	81	81	81	81	81	81
İşletme Sayısı	230.340	904.096	955.480	898.334	826.479	795.661	799.590	925.187 1	1.056.765	1.121.763	1.180.729
Dişi Hayvan Sayısı	764.784	3.063.249	3.586.020	3.634.744	3.751.442	3.869.683	4.128.017	4.284.844	4.178.326	5.722.101	6.982.157
TOPLAM DİŞİ HAYVAN SAYISI	943.255	5.116.760	6.354.347	6.871.618	7.056.559	7.118.095	7.572.168	7.953.331	7.206.391	9.061.926	10.513.913

Kaynak: TÜİK 2020

Ülkemizde büyükbaş hayvan varlığının yaklaşık %99'unu oluşturan sığır varlığı içerisinde kültür, kültür melezi ve yerli sığır ırklarına rastlanmaktadır. Toplam sığır varlığı içerisinde 2019 yılı verilerine göre kültür ırkı sığırların oranı %48,39 iken, melez ırkı sığırların oranı %42,71, yerli ırk sığırların oranı ise %8,90 olarak belirlenmiştir. Yıllar itibariyle incelendiğinde 2002-2019 yılları arasında kültür ırkı sığırların oranı giderek artış göstermekte olup, yerli ırk sığırların oranı giderek azalmaktadır.

Melez ırkı sığırların oransal payları 2002-2019 yılları arasında azalmakta ise de yerli ırk sığırlarda azalma daha hızlı seyretmektedir. Yerli ırk sığırların terk edilerek kültür ırkı sığırların giderek artması bu ırkların süt ve et verimlerinin kültür ırklara göre çok düşük kalması, daha çok merada yetişen hayvanlar olması, küçük cüsseli ve karkas ağırlıklarının

Ordu Ticaret Borsası

düşük olması ve günümüzde hayvancılığın daha çok kapalı sistem ahırlarda yapılmasından kaynaklanmaktadır.

İrkına göre Ordu ilindeki hayvan sayısı ile Türkiye genelindeki hayvan sayısı bazında ilin nispi payı da şu şekildedir:

IRKI	SAYISI(BAS)	%
Saf Kültür	55.333	52,51
Kültür Melezi	47.019	44,62
Yerli	3.026	2,87
TOPLAM	105.378	100.0

Kaynak: TÜİK 2020

Ordu ili Türkiye genelindeki “*Kültür Melezi*” ırkının %44,62’sinin varlığına sahiptir. Bunda, bu ırkın ekolojik ve coğrafik şartlara sağladığı uyum etkilidir.

Ordu Ticaret Borsası

5. DESTEKLEMELER

Hayvancılık Genel Müdürlüğü Destekleme Konuları, 2019, TL

Buzağı / Malak / Manda Desteği (baş)	4 ay ve üzeri buzağı	350	
	Soy kütüğüne kayıtlı	İlave 175	
	Döl kontrolü boğanın yavrusu	İlave 50	
	Bakanlıkça belirlenen iller	İlave 100	
	Etçi ve Kombine ırk tohumlama	600	
	Anaç manda	250	
	Soy kütüğüne kayıtlı manda	İlave 200	
	Malak	250	
	Soy kütüğüne kayıtlı malak	İlave 200	
Süt Teşvik Primi (litre)	İnek sütü	Bakanlık	
	Manda sütü	Bakanlık	
	Küçükbaş hayvan sütü	Bakanlık	
	Örgütler Aracılığıyla Pazarlanan	Bakanlık	
Islah Amaçlı Süt Kalitesi Desteği		150	
Küçükbaş Anaç Hayvan Desteği (baş)	Anaç Koyun-Keçi		25
	Mardin, Siirt, Şırnak illerinde Anaç Tiftik Keçisine ilave		20
	Sürü Büyütme ve yenileme		100
	Küçükbaş soykütüğü	Koyun keçi	100
		Koç teke	500
Arıcılık	Arılı Kovan (kovan)		15
	Damızlık Ana Arı (adet)		80
	Ana Arı (adet)		-
Tiftik Üretimi Desteği (kilogram)	Oğlak		30
	Anamal		28
	Tali		20
İpekböceği Üretimi Desteği (kilogram)	Tohum (kutu)		80
	Yaş		60
Sürü Yöneticisi İstihdamı Desteği (işletme) (200 baş anaç ve üzeri işletme)			5.000
Düve Alım Desteği (Mera Yetiştiriciliği Bölgesi)			40% Hibe
Besilik erkek sığır (baş)			250
Hastalıklardan ari İşletme	Hastalıktan ari (baş)		450
	Onaylı Süt Çiftliği (baş)		İlave 100
Aşı ve Küpe Desteği	Büyükbaş		1,5
	Küçükbaş		1
Atık desteği	Büyükbaş		1.000
	Küçükbaş		150

Kaynak: tarimorman.gov.tr

Ordu Ticaret Borsası

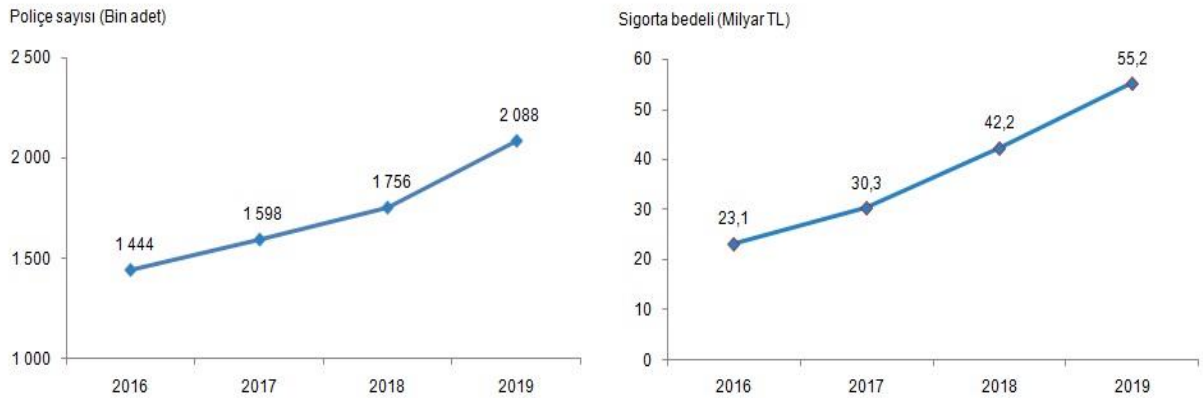
- Devlet destekli tarım sigortalarında toplam sigorta bedeli 2019 yılında yıllık %30,7'lük bir artış göstererek 55.166.348.492 TL olmuştur. Branş ayrımında en yüksek yıllık artış %74,3 oranı ile küçükbaş hayvan hayat sigortasına aittir.
- Devlet destekli tarım sigortalarında toplam poliçe sayısı ise yıllık %18,9'luk bir artış ile 2.087.860 adet olarak gerçekleşmiştir.

Devlet destekli tarım sigortalarının poliçe sayısı ve sigorta bedeli, 2018-2019

Branş adı	Poliçe sayısı (adet)		Değişim oranı (%)	Sigorta bedeli (TL)		Değişim oranı (%)
	2018	2019		2018	2019	
Toplam	1 756 428	2 087 860	18,9	42 217 541 073	55 166 348 492	30,7
Bitkisel ürün	1 607 121	1 900 609	18,3	23 153 077 489	29 740 933 626	28,5
Sera	25 208	28 825	14,3	6 547 255 347	9 123 441 234	39,3
Büyükbaş hayvan hayat	90 904	117 920	29,7	9 891 882 731	12 220 719 789	23,5
Küçükbaş hayvan hayat	21 903	31 573	44,1	1 595 868 495	2 782 372 689	74,3
Kümes hayvanları hayat	696	1 123	61,4	283 511 665	438 439 309	54,6
Su ürünleri hayat	107	89	-16,8	154 207 796	149 768 845	-2,9
Ancılık (anlı kovan)	10 489	7 721	-26,4	591 737 550	710 673 000	20,1

Kaynak: TUIK 2020

Devlet destekli tarım sigortalarında toplam poliçe sayısı ve sigorta bedeli, 2016-2019

Kaynak: TUIK 2020

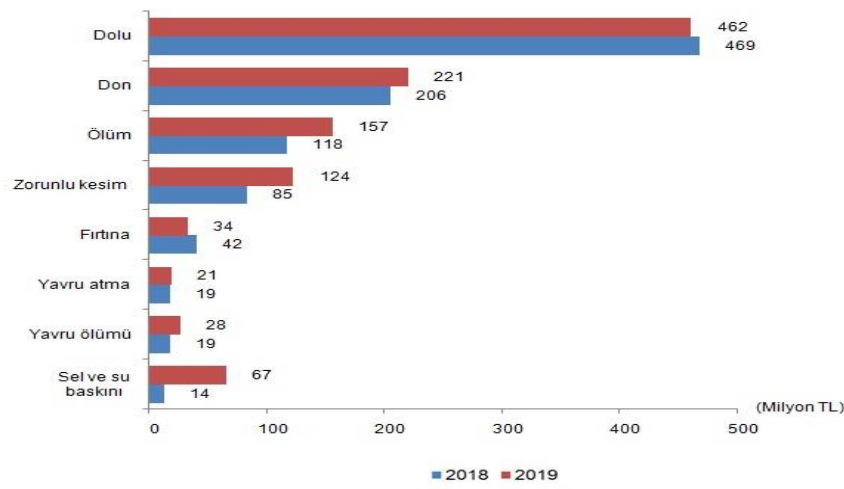
Toplam prim tutarı %19,3 artışla 2.447.064.788 TL olurken, toplam devlet destek prim tutarı da %19 artışla 1.275.313.836 TL olarak gerçekleşmiştir. Sigorta ettirilen alan (sera dahil) 2019 yılında %5,7 artış göstererek 26.149.859 dekar, sigorta ettirilen büyükbaş hayvan sayısı ve küçükbaş hayvan sayısı ise sırasıyla %22,6 ve %52,6 artmıştır.

Ordu Ticaret Borsası

- Toplam ödenen hasar bedeli branşlara göre incelendiğinde ilk sırayı 753.642.871 TL bedel ile bitkisel ürünler, ikinci sırayı ise 292.935.767 TL bedel ile büyükbaş hayvan hayat sigortası almaktadır. Toplam ödenen hasar bedeli nedenlerine göre incelendiğinde ise 461.551.883 TL bedel ile dolu olayı ilk sırayı almıştır.

Seçilmiş hasar nedenlerine göre ödenen hasar bedeli, 2018-2019

Kaynak: TÜİK 2020

Ordu Ticaret Borsası

6. HAYVANCILIĞIN DURUM VE SORUNLARININ GENEL DEĞERLENDİRMESİ

Türkiye’de hayvancılıkta yaşanan sorunların başında;

Düşük verimli yerli ırklar: Mevcut sığır sayısının yüzde 36’sı ve koyun sayısının yüzde 97’si düşük verimli yerli ırklardan oluşmaktadır. Hayvancılığın ıslahına gerekli önem verilmediğinden dolayı verimlilik oldukça düşüktür.

İşletme büyüklüklerinin küçük olması: Optimum işletme büyüklüğü tespit edilerek üretim yapılmalıdır. Küçük işletmelerde maliyet dezavantajı işletmeler için büyük bir problemdir.

Uygun teknoloji ve yeterli hijyene sahip olmayan işletmeler: Gelişen dünyanın gereksinimlerine cevap vermeyen emek-yoğun ve sağlıksız üretim yapan işletmeler kaliteli üretimden uzaklaşmakta ve yok olmaya mahkûm olmaktadır.

Yem fiyatları ile ürün fiyatları arasındaki dengesizlik: Yem fiyatlarının pahalılığı yüzünden üretim yapamaz hale gelen hayvancılık işletmelerinde, ürün fiyatlarına paralel yem fiyatı uygulanmasının yapılmasının hiç şüphesiz maliyetlerini düşürerek daha ucuza üretim yapmalarına imkân sağlayacaktır.

Hayvan hastalıkları ile mücadelenin yetersiz oluşu: Yeterli derecede bilinçli olmayan kişilerce yönetilen ve kırsal kesimde geleneksel yöntemlerle üretim yapmaya çalışan işletmelerin varlığı hayvan hastalıklarının bertaraf edilmesinde sıkıntılara yol açmaktadır.

Pazarlama zincirinin uzunluğu ve örgütlenmenin yetersiz oluşu: Örgütlenmenin oldukça zayıf olduğu bu sektörde pazarlama zincirinin de uzunluğunu göz önüne aldığınızda üreticilerin yaşadığı sıkıntıların hiç de hafife alınmayacak, oldukça büyük sorunlar olduğu görülmektedir.

- Üretici Birlikleri ticari faaliyetler yapmak yerine hayvancılığın önündeki sorunları giderecek çözümlere odaklanmalıdır.
- Üretici birlikleri çiftçinin eğitilmesi, AR-GE faaliyetlerinin yapılması, ihracata yönelik çeşitlerin geliştirilmesi, kalitenin geliştirilmesi, piyasa araştırmaları promosyon gibi faaliyetlere yönelmelidir.
- Hayvancılık Ordu için fındığa önemli bir ek gelir kalemi olabilir. Bu anlamada teşvik edilmesi çok önemlidir.
- Ordu ilinde bulunan hayvan pazarının disipline edilmesi, işlemlerin gerçek değeri ile yapılması ve kayıt altına alınması önem arz etmektedir. Canlı Hayvan Ordu Ticaret Borsası’nın kotasyon maddelerinden olmasına rağmen Borsanın maddi sıkıntıları standartlara uygun bir hayvan pazarı yatırımına girmesini engellemiştir. Kısa ve Orta

Ordu Ticaret Borsası

vadede Ticaret Borsası hayvan pazarını kurup faaliyete geçirmelidir. Aksi durumda teşvik edilecek hayvancılığın nihai olarak gelir artırıcı ve refah seviyesini yükseltici argümanlarından biri eksik kalmış olacaktır.

- Hayvancılıkla ilgili teşvikler verilirken, verimliliğin artırılmasına hizmet edecek diğer enstrümanlar göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin; iyi ırkın tercih edilmesi, yem ve diğer girdilerin fiyatlarının düşürülerek makul seviyeye getirilmesi ve işletme ölçeklerinin büyütülmesi vb.
- Hayvansal ürünlerin değerlendirilebileceği işletmelerin kurulması özellikle teşvik edilebilir. Türkiye’de teşvikler genelde var olan, sistematiği oturmuş sektörlerle yatırım yapanlara akmaktadır, bu anlamda da teşvik uygulanacak yörelerde hep aynı faaliyet kolunda yatırım yapan işletmelere teşvik verilerek bir yığılma olduğu görülmüştür. Hayvancılık için uygulanacak teşvikin bu genel durumdan farklılık arz etmesi, sektörün gelişmesini sağlayabilir.
- Ülkemizde hayvansal gıda maddelerinin fiyatı yüksek olup bu yüksek fiyattan kaynaklı olarak da orta ve düşük gelir grubundaki nüfusun hayvansal gıda maddelerini tüketimi hiçbir zaman hedeflenen seviyede olamamış, bu alanda hep bir talep sorunu yaşanmıştır. Üretim tekniklerinde yapılacak maliyet düşürücü çalışmalarla satış fiyatında meydana gelecek düşüş, talep hacmini genişletebilir. Elbette bu hemen olabilecek, çok kolay bir eylem değildir. Etüt ve çeşitli yatırımlar ile bir takım ucuz kaynakların bulunması gibi birçok faktörün sağlanması ile talep yapısı değiştirilebilir.
- Hayvansal gıda maddelerinin etkin pazarlanması ile gelişme trendi hız kazanabilecek olan hayvancılık, talep esnekliği düşük bir sektördür. Talebi etkileyen tek faktör gelir seviyesi olduğu için, gelir seviyesinde bir değişiklik olmadığı sürece, arzın artırılması ya da daraltılması, kalitenin iyileştirilmesi gibi konularda talep eğrisi çok fazla pozitif yönlü bir trend izlemeyecektir.

Hayvansal gıda maddeleri insan yaşamının vazgeçilmezlerindendir. Durum bu olunca sağlık koşullarına uygun yetiştiricilik çok önemlidir. Keza 90’lı yıllarda yaşanan “*Deli Dana*” vakaları ile 2000 yılında yaşanan “*Şarbon*” vakasının dünyada ve ülkemizde meydana getirdiği panik ve bu vakalar sonucunda yaşamını yitiren insanlar malum. Ülkemizde yapılan son yasal düzenlemeler ile küpesi olmayan hayvanların satışı, taşınması yasaklanmış bulunmaktadır. Küpenin maliyeti ise küçükbaş hayvan küpesi 4,5 TL, büyükbaş hayvan küpesi 6 TL olup, yol kontrollerinde belgesiz hayvan nakli tespit edilmesi durumunda büyükbaş hayvan başına 548 lira, küçükbaş hayvan başı 85 lira idari para cezası uygulanacak, nakil esnasında kulak küpesi bulunmayan hayvanların tespit edilmesi durumunda ise en yakın kesimhanede bu hayvanlar kestirilecektir. Ayrıca bu konuda taviz verilmemesi de sektörde kalite ve sağlığın öne çıkmasına vesile olacaktır.

Ordu Ticaret Borsası

Kulak Küpesi

- Aşılama ve küpe çalışmalarının nihai aşamasına ulaşıldığında, doğru bir hayvan envanteri çıkartılmış da olunacaktır. Bu nedenle yasalarla desteklenmiş olan küpe uygulamasından taviz verilmemesi ve cezai yaptırımların, hızla ve ayrıcalık gözetilmeden yapılması çok önemlidir.
- Bir sektörün işlerlik kazanması, günün ve piyasanın şartlarında en iyi verimi ortaya koyarak en yüksek girdiyi elde etmesinin birçok şartı vardır. Ancak sektör temsilcilerinin bir araya gelmesi, birlik ve beraberlik içinde örgütlü davranması da çok önemlidir. Söz konusu olan sektör tarım ile ilgili ise bu birliktelik ve örgütlülük daha da önem taşımaktadır. Hayvancılıkla ilgili Birlik, Kooperatif, Dernek vs. kuruluşlar teşvik edilmeli, mevcutlara işlerlik kazandırılması üreticilerin daha bilinçli davranmaları için oldukça önemlidir.
- Artık geleneksel üretim tarzı ve anlayışı istenilen verimlilik seviyesini temin edememekte hatta üretim sürecini sekteye uğratmaktadır. Başta eğitim olmak üzere teknolojinin, hayvancılıkla ilgili diğer tüm yeniliklerinin kullanımının yöntemleri bulunmalıdır. (Örneğin süt üreticiliğinde elle sağım yerine makine ile sağımın yaygınlaştırılması gibi)
- Hayvancılıkla iç içe olan bir diğer kavramda “Besicilik”tir. Hayvan besiciliği konusunda, konunun önemine de bağlı olarak hassas davranılmalıdır. İyi kalite ve uygun fiyatla yem üretimi, yem üreticilerinin tam denetimi çok önemlidir.

Ordu Ticaret Borsası

7. SONUÇ

Dünyada kırsal bölgelerden kentlere olan göç, kırsalın temel geçim kaynağı olan tarım ve hayvancılık sektörünü içeren genel tablo düşünüldüğünde, birtakım sorunlar ile karşı karşıya kalınmasına neden olmuştur. Bu yöndeki ilerleyiş, kentlerdeki işsizlik artışını tetiklediği gibi protein kaynağı olan hayvansal gıda ürünlerinin fiyat artışını da beraberinde getirmektedir.

Büyükbaş hayvancılık sektörünün temel çıktıları olan et ve süt özelinde düşünüldüğünde öncelikle artan nüfusu doyurmak için ya hayvan sayısını artırma ya da her bir hayvandan elde edilen ürün miktarını artırma gerekliliği doğmaktadır. Dünya üzerinde zaten sınırlı olan ve sanayileşme sürecince fazlasıyla kirlenme ve tükenme tehdidi altında kalan doğal kaynakları var olan hayvan sayısını artırarak daha fazla baskı altına almak anlamlı olmayacaktır. Bunun yerine, mevcut koşullar altında eldeki en iyi alternatif olan birim alandan elde edilen verimlilik seviyesinin yükseltilmesi üzerine odaklanılmalıdır. Sektördeki faaliyetler verimliliği açığa çıkaracak şekilde ve teknolojik imkânlar kullanılarak gerçekleştirildiğinde nüfusu beslemenin yanında ciddi bir gelir kaynağına dönüşebilmektedir. Entansif yetiştiriciliğe planlı bir geçiş yapan gelişmiş ülkeler verimlilik konusunda başarılı olmuşlardır. Bu ülkelerin söz konusu hususta; ırk ıslahı, modern makine ve teçhizatların kullanılması ve barınak koşullarının iyileştirilmesi konularındaki hassasiyetleri göz ardı edilemez. Dünyada artan gıda talebine paralel olarak protein kaynağı olan hayvansal gıda ürünlerinin pazar ağının genişlemesi, üretimlerinde verimlilik meydana getiren ülkeleri kendi nüfuslarını beslemelerinin yanında ihracatçı konuma taşımıştır.

Hayvan yetiştiriciliğini Ordu’da olduğu gibi ekstansif yöntemler ile sürdüren yörelerde verim artışı ile karşılaşmak pek mümkün görülmemektedir. Verimliliği doğrudan etkileyecek olan hususlar arasında öncelikle sektöre yönelik eğitim ve bilinç seviyesinin artırılması gelmektedir. Bu artış doğal olarak sektördeki teknoloji kullanımına yansıtacak ve belirli bir ölçeğin üzerindeki işletmelerde verimlilik artışını ortaya çıkaracaktır. Bunun yanında teknolojinin yoğun bir şekilde kullanılması sektörde faaliyet gösterenlerin iş yükünü hafifletecek ve çiftçilerin sürdürdükleri yaşam kalitesi ile memnuniyet derecelerini yükseltecektir.

Türkiye’de büyükbaş hayvancılık sektörü ile ilgili genel tablo geçmişten bugüne mercek altına alındığında, yıllar içerisinde verimlilik düzeyinde bir artış gerçekleştiği, fakat bu artışın gelişmiş ülkelere nazaran yeterli olmadığı görülmektedir. Ülke genelinde büyükbaş hayvancılık sektörü ile hayatını idame ettiren ve bu faaliyetleri çoğunlukla geçimlik düzeyde yapan sektöre küçük ölçeklerde katkı sağlayan geleneksel aile işletmelerinin sayısı oldukça fazladır. Çeşitli reform süreçlerinden geçtikten sonra ülke ekonomisine asıl katkı sağlayacağı

Ordu Ticaret Borsası

düşünülen kesim, bu küçük ölçekli işletmelerle faaliyet göstermekte olan geleneksel aile işletmeleridir.

Büyükbaş hayvancılık faaliyeti, beslenme sonucu almış oldukları yemleri dönüştürmeleri açısından diğer hayvancılık faaliyetlerine göre çok avantajlıdır. Bu faaliyette et ve süt verimliliği yüksek aynı zamanda üretim süreci tüm yıla yayılabilmektedir. Büyükbaş hayvancılık faaliyeti bazı bölgelerimizde daha avantajlı olmasına karşın tüm bölgelerimizde yapılan ve gelecekte de yapılacak olan bir faaliyettir. Ülkemizde manda yetiştiriciliği oldukça az iken son yıllarda önemi artmaya başlamıştır. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de diğer hayvancılık faaliyetleri ile kıyasladığımızda büyükbaş hayvancılık özellikle sığırcılık faaliyeti üretim kolu ülkemizde her zaman önde gelmiştir. Sığırcılık faaliyeti hem üretim kolu olarak hem de dış ticaret açısından diğer hayvancılık ve hayvansal üretim faaliyetlerini geride bırakmaktadır. Sığırcılığın gelişen bir faaliyet olması birçok sebeplerden kaynaklanmaktadır.

Ülkemiz sığırcılık faaliyeti aile işletmeciliği olarak yapılmasının yanında giderek artan oranda modern büyükbaş hayvancılık tesislerine sahip olmaktadır. Ülkemizde birçok kültür ırkı sığır yetiştirilmektedir. Bunlardan en önemlileri Siyah Alaca, Simental, Esmer ve Jersey ırklarıdır. Bunun yanında yetiştirilen yerli ırklar ise Doğu Anadolu kırmızısı, Güney Anadolu kırmızısı, Yerli kara ırklarıdır.

Türkiye’de büyükbaş hayvancılık sektöründe yerli ırkların verimliliğin düşük olması nedeni ile dışa bağımlılık söz konusudur. Buda önemli maliyetleri beraberinde getirmektedir. Bu nedenle dışa bağımlılığı azaltacak ve yerli ırkların verimliliğini arttıracak önlemlerin alınması, üretime katkı yapan ana türlerin ve genetik materyallerin, damızlık hayvan üretiminin geliştirilmesine önem verilmelidir. Verim düzeyinin düşük olması, beslenme, yem, mera hayvan sağlığı gibi konularda yapılmaya çalışılan düzenlemelerin sık sık değişime uğraması hayvancılığın beklenen gelişmelere ulaşamaması sonucunu doğurmaktadır. Bu nedenle ülkede yapılacak hayvancılıkla ilgili politik çalışmalarda devamlılık esas olmalıdır.

Hayvanların küpeleme ve kimlik tespiti gibi işlemleri eksikliklere tabi olup tam olarak düzenli bir sisteme oturtulamamıştır. Ayrıca aşı ithalatı ülkemizden oldukça önemli miktarda paranın çıkışına sebep olmaktadır. Büyükbaş hayvancılık yapan işletmeler ürünlerin pazarlanması ve işlenmesi gibi konularda yeterince örgütlü olmadıklarından fiyat oluşumunda etkileri bulunmamaktadır. Bu nedenle işletmelerin örgütlenerek aynı çatı altında toplanmaları ve haklarının korunması amacıyla birlikte hareket etmeleri olumlu olacaktır. Sektörde kalifiye eleman sıkıntısı bulunmakta ve sosyal güvence konusunda sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu sorunun giderilmesi için ara elemanlara eğitim verilmesi için tarım kuruluşlarına gerekli talepler yapılmalı ve gereken eğitim destekleri alınmalıdır.

Ordu Ticaret Borsası

Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin sorunlarının bir kısmı tarımın genel sorunlarından kaynaklanmaktadır. Sorunlar daha çok yetiştirme ve sağlıkla ilgili olmakla birlikte, önemli bir kısmı besleme ve yemleme ile yakından ilişkilidir. Küçükbaş hayvanların beslenmesine ilişkin sorunlara bakıldığında öncelikle kaliteli kaba yem açığı sorunu öne çıkmaktadır.

Hayvancılık için verilen desteklemeler yetersiz kalmakta ve üretici yeterince faydalanamamaktadır. Bu nedenle desteklemelerin arttırılması ve doğru alanlara kaydırılması gerekmektedir. Türkiye’de büyükbaş hayvanlardan geçebilen birçok hastalık mevcut olup, bu hastalıklar insan sağlığını tehdit etmektedir. Bu nedenle hayvan hastalıkları ve yayılmasını önlemek için gıda tarım ve hayvancılık bakanlığının düzenli olarak bakım kontrolleri ve aşılama çalışmalarını aksatmamaları gerekmektedir.

Ordu Ticaret Borsası

8 Mayıs 2018 SALI

Resmî Gazete

Sayı : 30415

TEBLİĞ

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından:

HAYVANCILIK DESTEKLEMELERİ UYGULAMA TEBLİĞİ (TEBLİĞ NO: 2018/21)

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı; ülkemiz hayvancılığının geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğin sağlanması, hayvancılık politikalarının yürütülmesinde etkinliğin artırılması, yerli hayvan genetik kaynaklarının yerinde korunması ve geliştirilmesi, kayıtların güncel tutulması, hayvan hastalıklarıyla mücadele ve sağlıklı hayvansal üretim için yetiştiricilerin desteklenmesidir.

(2) Bu Tebliğ, 21/2/2018 tarihli ve 2018/11460 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan 2018 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Kararda yer alan hayvancılık desteklemelerine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanununun 19 uncu maddesi ile 21/2/2018 tarihli ve 2018/11460 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan 2018 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karara dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğin uygulanmasında;

- a) Alt proje: Hayvan genetik kaynaklarını yerinde koruma ve geliştirme projesine bağlı olarak; illerde, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen formata uygun olarak il düzeyinde yürütülen projeleri,
- b) Ana arı: Damızlık ana arılı kolonilerden, üretim tekniğine göre yetiştirilen, üretim yılı için belirlenen renk ile işaretli ana arıyı,
- c) Anaç koyun ve keçi: 2/11/2018 tarihi itibarı ile TÜRKVET'ten KKBS'ye aktarılan kayıtlarda 15-90 ay arası yaşta olan dişi koyun ve keçiyi,
- ç) Anaç manda: 1/1/2017 tarihinden önce doğmuş dişi mandayı,
- d) Arıcılık Kayıt Sistemi (AKS): Arıcılara ait kovanlara dair bilgilerin kayıt altına alındığı, izlendiği, raporlandığı Bakanlık kayıt sistemini,
- e) Arılı kovan: Üreme kabiliyeti bulunan ana arılı, en az üç çerçevesi yavrulu, nektar akım döneminde en az yedi arılı çerçeveye sahip (eski tip kolonilerde çerçeve aranmaz) arı kolonisini,
- f) Bakanlık: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı,
- g) Bakanlık Süt Kayıt Sistemi (BSKS): Üreticilerin sattığı sütün aylık olarak kayıt altına alındığı, destekleme ödemelerine ilişkin kayıtların tutulduğu, izlendiği, raporlandığı Bakanlık kayıt sistemini,
- ğ) Banka: T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğünü,
- h) Çoban (sürü yöneticisi): Millî Eğitim Bakanlığı veya Bakanlıkça düzenlenen en az 104 saatlik sürü yönetimi elemanı eğitim programını başarı ile tamamlayarak sertifika veya kurs bitirme belgesi almaya hak kazanmış kişiyi,
- ı) Damızlık ana arı: Kontrollü izole alanda veya suni tohumlama ile üretilen, ırkının özelliklerini taşıyan, üretim yılı için belirlenen renk ile işaretli/numaralı ana arıyı,
- i) Düve: Teknik ve sağlık şartları Bakanlıkça belirlenen gebe veya gebe olmayan dişi sığırı,
- j) Düve Destekleme Kayıt Sistemi: Düve alım desteği ile ilgili bilgilerin kayıtlarının tutulduğu, izlendiği, raporlandığı ve duvedestek.tarim.gov.tr adresindeki Bakanlık kayıt sistemini,
- k) E-İslah: İslah amacıyla sığır cinsi hayvanların soy kütüğü ve verimlerine ilişkin kayıtların tutulduğu, izlendiği, raporlandığı kayıt sistemini,
- l) Elit sürü: Kontrollü çiftleştirme yapılan, ebeveyn ve verim kayıtları tutulan işletme sürülerini,
- m) Enstitü: TAGEM ve GKGM'ye bağlı araştırma enstitülerini,
- n) GKGM: Bakanlık Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğünü,
- o) Hastalıklardan ari işletme: Koruyucu tedbirlerin alınarak, işletmedeki hayvanların Sığır Tüberkülozu ve Sığır Brusellozu hastalıkları yönünden ari olduğunun onaylandığı işletmeyi,
- ö) HAYGEM: Hayvancılık Genel Müdürlüğünü,
- p) İpekböcekçiliği Kayıt Sistemi (İKS): İpekböceği yetiştiriciliğine ait bilgilerin kayıt altına alındığı, izlendiği, raporlandığı Bakanlık kayıt sistemini,
- r) İl müdürlüğü: İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünü,
- s) İlçe müdürlüğü: İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünü,
- ş) İşletme: Hayvanların barındırıldığı, tutulduğu, bakım ve beslemesinin yapıldığı, Bakanlık kayıt sistemine kayıtlı yerleri,
- t) İşletme tescil belgesi: İşletmelere il veya ilçe müdürlüklerince verilen onaylı belgeyi,
- u) İzole bölge: Bakanlık tarafından bazı hayvan türlerinin girişine ve yetiştirilmesine yasaklama veya kısıtlama getirilen yerleri,
- ü) Karar: 21/2/2018 tarihli ve 2018/11460 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan 2018 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Kararı,
- v) Kesimhane: 17/12/2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelik ile 3/3/2018 tarihli ve 30349 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Küçük Kapasiteli Kesimhanelerin Genel ve Özel Hijyen Kurallarına Dair Yönetmelik kapsamında Bakanlıktan onay veya şartlı onay almış işletmeleri,

Ordu Ticaret Borsası

y) Kırmızı Et Kayıt Sistemi (KES): Üreticilerin, kesimhanede kestirdiği hayvanlara ve karkaslarına ilişkin kayıtların tutulduğu, izlendiği, raporlandığı Bakanlık kayıt sistemini,

z) Kimliklendirici: Hayvancılık konusunda eğitim almış meslek mensupları ile hayvanı tanımlama konusunda yapılacak bilgilendirme sonunda uygun görülerek Bakanlık tarafından izin verilen yer ve süre içinde hayvan tanımlama yetkisi verilen kişiyi,

aa) Koyun Keçi Bilgi Sistemi (KKBS): Koyun ve keçi yetiştiricilerine ve hayvanlarına ilişkin kayıtların tutulduğu, izlendiği, raporlandığı Bakanlık kayıt sistemini,

bb) Küpe: 2/12/2011 tarihli ve 28130 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği ile 2/12/2011 tarihli ve 28130 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliğinde belirtilen şartlara ve TS 7808’e uygun olarak üretilen ve yazımı yapılan kimliklendirme aracını,

cc) Manda Islah Sistemi (MIS): Islah amacıyla manda türü hayvanların soy kütüğü ve verimlerine ilişkin kayıtların tutulduğu, izlendiği, raporlandığı kayıt sistemini,

çç) Onaylı süt çiftliği: Bakanlıkça belirlenen standartlarda süt ürettiğine dair sertifikalandırılan işletmeyi,

dd) Proje: Master Plan formatında hazırlanan hayvan genetik kaynaklarını yerinde koruma ve geliştirme ülkesel projelerini,

ee) Proje lideri: TAGEM tarafından alt projelerin yürütülmesi amacıyla görevlendirilen kişiyi,

ff) Proje uygulama esasları talimatı: Hayvan genetik kaynaklarını geliştirme projelerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasların belirlendiği halk elinde hayvan ıslahı uygulama esasları talimatını,

gg) Proje yürütme kurulu: Hayvan genetik kaynaklarını geliştirme projelerinde projenin işleyişi, idari ve desteklemeye esas konuların görüşülüp karara bağlandığı ve proje uygulama esasları talimatında görev ve sorumlulukları belirtilen kurulu,

ğğ) Resmî Veteriner Hekim: Bakanlıkça 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun uygulamasında görevlendirilen veteriner hekimi,

hh) Satış belgesi: Fatura/e-Fatura (düzenleyenin onayladığı çıktısı ve xml formatında, silinemez CD veya DVD’ye kayıtlı) veya müstahsil makbuzunu,

ıı) Seçim komisyonu: Hayvan genetik kaynaklarını yerinde koruma projelerinde TAGEM, Enstitü, il/ilçe müdürlüğü temsilcileri ve proje liderinden oluşan komisyonu,

ii) Serbest Veteriner Hekim: Mesleğini 9/3/1954 tarihli ve 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tazına ve Göreceği İşlere Dair Kanuna göre serbest olarak icra eden veteriner hekimleri,

jj) Sığır cinsi hayvan: Et üretimi, süt üretimi, damızlık veya diğer amaçlarla yetiştirilen Bison bison ve Bubalus bubalus türü hayvanlar dâhil her yaştaki sığır ve mandaları,

kk) Soğutulmuş çiğ süt: Bakanlık kayıt sistemine kayıtlı süt soğutma tankları ile +4 0C’ye soğutulan çiğ sütü,

ll) Soy kütüğü: Hayvan ırklarına göre yetiştirme ve verim kayıtlarının tutulduğu, izlendiği, raporlandığı ve belgelendirildiği Bakanlık kayıt sistemini,

mm) Sözleşme: Hayvan genetik kaynakları yerinde koruma projelerinde; yetiştirici ile Enstitü arasında, geliştirme projelerinde ise muvafakat/taahhütname vermiş yetiştiriciler adına yetiştirici temsilciliği ile il müdürlüğü arasında yapılan sözleşmeleri,

nn) Taban sürü: Ana ve yavruya ait verim kayıtları tutulan sürüleri,

oo) TAGEM: Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü,

öo) Tiftik Kayıt Sistemi (TKS): Tiftik üreticilerinin ve tiftik satışına ilişkin kayıtların tutulduğu, izlendiği, raporlandığı Bakanlık kayıt sistemini,

pp) TÜRKVET: Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği ile Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği hükümlerine göre oluşturulan ve hayvancılık işletmelerinin, yetiştiricilerin ve sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçi türü hayvanların kimliklendirilerek kayıt altına alındığı veri tabanını,

rr) Veteriner Bilgi Sistemi: Hayvancılık Bilgi Sisteminde (HBS) yer alan hayvan hastalıkları, aşı uygulamaları ve hayvan sağlığı desteklemelerine ait kayıtlar ve benzeri bilgilerin tutulduğu sistemi,

ss) Veteriner Sağlık Raporu: Hayvan ve hayvansal ürünlerin 17/12/2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yurt İçinde Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürünlerin Nakilleri Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olarak belirlenen şartlara ve sağlık şartlarına uygun olduğunu gösteren, Resmi veya Yetkilendirilmiş Veteriner Hekim tarafından düzenlenen belgeyi,

şş) Yerinde koruma: Ait olduğu ırkın özelliklerini muhafaza etmek üzere, evcil hayvanların doğal olarak yetiştirildikleri kırsal bölgede veya o bölgede kontrollü yetiştirme yapılan işletmelerde korunmasını,

tt) Yetiştirici temsilcisi: Hayvan genetik kaynaklarının yerinde korunması ve geliştirilmesi projelerinde yer alacak ve yetiştiricilerin yazılı muvafakatı/taahhütname ile onları temsil eden tüzel kişiliği,

uu) Yetiştirici/üretici: Hayvancılık faaliyetiyle iştigal eden gerçek veya tüzel kişileri,

üü) Yetiştirici/üretici örgütü: Merkez Birliği düzeyinde örgütlenmiş, 5996 sayılı Kanuna göre kurulmuş ıslah amaçlı birlikleri, 29/6/2004 tarihli ve 5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanununa göre kurulmuş üretici birliklerini, Bakanlıkça kuruluşuna izin verilen ve 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre kurulmuş, hayvancılık faaliyeti yürüten tarımsal amaçlı kooperatiflerin Merkez Birliklerine ortak olan üst birlik ortağı kooperatifleri,

vv) Yetkilendirilmiş veteriner hekim: Bakanlıkta görevli veteriner hekimler dışında, verilecek resmi görevleri yürütmek üzere Bakanlık tarafından yetki verilen veteriner hekimi,

yy) Yetiştiricilik Bölgesi: Ağrı, Ardahan, Artvin, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Çankırı, Çorum, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Giresun, Gümüşhane, Iğdır, Kars, Kastamonu, Kayseri, Kırşehir, Malatya, Muş, Ordu, Rize, Samsun, Sivas, Şırnak, Tokat, Trabzon, Tunceli, Van, Yozgat illerini,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Desteklemeye İlişkin Esaslar

Ordu Ticaret Borsası

Buzağı desteklemesi

MADDE 4 – (1) Buzağı desteklemesi, aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

- Buzağılar 1/1/2018-31/12/2018 tarihleri arasında doğmuş olmalı, Bakanlık kayıt sisteminde doğduğu işletmenin ve anasının kaydı bulunmalıdır.
- Buzağılar, küpelenmiş ve birinci dönem buzağı desteklemesine başvuranlar için 1/10/2018 tarihine kadar, ikinci dönem buzağı desteklemesine başvuranlar için ise 1/4/2019 tarihine kadar TÜRKVET/E-İslah'a kayıt edilmiş ve doğduğu işletmede en az 4 ay (120 gün) süreyle yaşamış olmalıdır.
- Buzağılarını işletmesinde 4 ay büyütmeden erken yaşta satan yetiştiricilerden; en az 50 baş dişi sığırı olanlar 4 aydan önce buzağılarını satabilir, bunun için buzağılarını erken yaşta satmak istediklerini işletmesinin kayıtlı olduğu il/ilçe müdürlüklerine, satışını yapacağı buzağının kulak küpe numaralarını liste halinde dilekçeyle bildirir. İl/ilçe müdürlükleri bu kapsamdaki işletmelerin ve buzağılarının listesini HAYGEM'e bildirir.
- Hastalıklardan ari işletmelerde brusella aşısı hariç olmak üzere, buzağılarının programlı aşıları (dişiler için brusella ve şap, erkekler için şap) yapılmış ve Veteriner Bilgi Sistemine kaydedilmiş olmalıdır.
- Soy kütüğüne kayıtlı buzağı desteği, işletmesi 1/10/2018 tarihinden önce soy kütüğü sistemine kayıtlı ve E-İslah'ta kayıtlı analardan doğan buzağılara verilir. Soy kütüğüne kayıtlı buzağı desteği alan buzağılar ayrıca buzağı desteğinden yararlandırılmaz.
- Döl kontrollü boğanın yavrusu ilave desteği, döl kontrolünden geçmiş boğaların ülkemizde üretilen spermalarından doğan buzağılara verilir. Bu durum tohumlama tarihiyle ve belgesiyle doğrulanabilmelidir.
- Yetiştiricilik Bölgesi illerindeki buzağılara Karar kapsamında belirtilen ilave destek verilir.
- Soy kütüğüne kayıtlı buzağı desteklemesinden yararlanacaklar;
 - Buzağı, soy kütüğüne kayıtlı anadan doğmuş ve anası kendi ırkından boğanın sperması ile tohumlanmış olmalıdır. Bu durum tohumlama tarihiyle ve belgesiyle doğrulanabilmelidir.
 - Süt ölçümü yapılan ayda, işletmedeki inek sayısının en az üçte ikisinin süt verimleri ölçülmüş ve sisteme kaydedilmiş olmalıdır. Bu ölçümler 2018 yılında en az 6 kez yapılmalıdır.
 - Süt verim ölçümleri; standart süt ölçüm aletleri veya otomasyon sistemi (Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliğince sağlanan/onaylı) ile ölçülmeli, ölçümler süt kayıt defterine kaydedilmeli veya otomasyon sisteminden temin edilmiş olmalıdır.
 - Ön soy kütüğüne kayıtlı anadan doğan buzağılar, soy kütüğüne kayıtlı buzağı desteğinden yararlanamazlar.
- Başvuru yeri, şekli ve zamanı;
 - Yetiştiriciler, desteğini hangi yetiştirici/üretici örgütü üzerinden almak istiyorsa, almak istediği örgütü üzerinden, kooperatifler aracılığıyla desteğini almak isteyenler bölge veya il üst birlikleri üzerinden, soy kütüğüne kayıtlı destek alacaklar damızlık sığır yetiştiricileri il birlikleri üzerinden, herhangi bir örgüte üye olmayanlar ise doğrudan il/ilçe müdürlüklerine başvururlar.
 - Başvurular, 2/7/2018-31/8/2018 tarihleri arasında ve 2/5/2019-1/7/2019 tarihleri arasında olmak üzere iki dönem halinde yapılır. Birinci dönemde başvuru yapamayanlar ikinci dönemde başvuru yapabilir. Birinci dönemde başvuruda bulunduğu halde eksikleri nedeniyle desteklemeden yararlanamayanlar, ikinci dönemde eksikliklerini gidermesi halinde desteklemeden yararlandırılır.
- Başvuruların değerlendirilmesi, itirazlar ve icmallerin düzenlenmesi;
 - Destekleme başvuruları il/ilçe müdürlükleri tarafından, başvuru süresi bitiminden itibaren 10 gün içerisinde E-İslah sistemine giriş kayıtları yapılır.
 - Başvuruların E-İslah sistemine giriş süresini müteakip, HAYGEM tarafından desteklemeye esas İcmal-1 listesi E-İslah sisteminde yayımlanır. İl/ilçe müdürlükleri, İcmal-1 listelerini sistemden alarak 10 gün süre ile il/ilçe müdürlüğünde askıya çıkarır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.
 - İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır, askı süresi bitiminden itibaren 5 iş günü içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır, itiraza ilişkin yapılan iş ve işlemler ilgili sisteme girilir. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmallar kesinleşmiş kabul edilir.
 - İtiraz süresi bitiminde ilçe müdürlükleri tarafından sistemlere girilen kayıtlara göre HAYGEM tarafından İcmal-2 listesi yayımlanır. İlçe müdürlükleri, sistemden aldıkları İcmal-2 listesini onaylayarak 5 iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderir.
 - İlçelerden gelen İcmal-2'lere istinaden ödemeye esas olmak üzere İcmal-3 listesi, E-İslah sistemi üzerinden il müdürlükleri tarafından alınır ve onaylanarak 10 gün içerisinde HAYGEM'e gönderilir.

Malak desteklemesi

MADDE 5 – (1) Malak desteklemesi, aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

- Malaklar, 1/1/2018-31/12/2018 tarihleri arasında doğmuş olmalıdır.
- Malaklar, küpelenmiş, doğduğu işletme TÜRKVET'e kayıt edilmiş ve bu işletmede en az 4 ay (120 gün) süreyle yaşamış olmalıdır.
- Hastalıklardan ari işletmelerde brusella aşısı hariç olmak üzere, malakların programlı aşıları (dişiler için brusella ve şap, erkekler için şap) yapılmış ve Veteriner Bilgi Sistemine kaydedilmiş olmalıdır.
- Soy kütüğüne kayıtlı malak desteğinden, ana ve babası MIS'ta kayıtlı olan malaklar yararlandırılır. Soy kütüğüne kayıtlı malak desteği alan malaklar, ayrıca malak desteğinden yararlandırılmaz.
- Yetiştiricilik Bölgesi illerindeki malaklara Karar kapsamında belirtilen ilave destek verilir.
- Soy kütüğüne kayıtlı malak desteklemesinden yararlanacaklar;
 - Yetiştiricinin üyesi olduğu damızlık manda yetiştiricileri birliği, soy kütüğü yürütme yetkisi almış olmalıdır.
 - Malakların doğduğu işletme, 31/12/2018 tarihine kadar MIS'a kaydedilmiş olmalıdır.
 - Malakların ana ve babası MIS'ta kayıtlı olmalıdır.
 - Soy kütüğüne kayıtlı malak desteği verilen malaklara, ayrıca malak desteği verilmez.
- Başvuru yeri, şekli ve zamanı;
 - Damızlık manda yetiştiricileri birliğine üye olan yetiştiriciler birlikler aracılığıyla, üye olmayan yetiştiriciler il/ilçe müdürlüğüne başvurur.
 - Başvurular 1/11/2018-31/12/2018 tarihleri arasında ve 1/6/2019-1/7/2019 tarihleri arasında olmak üzere iki dönem halinde yapılır. Birinci dönemde başvuru yapamayanlar ikinci dönemde başvuru yapabilir. Birinci dönemde başvuruda bulunduğu halde, eksikleri nedeniyle desteklemeden yararlanamayanlar, ikinci dönemde eksikliklerini gidermesi halinde desteklemeden yararlandırılır.

Ordu Ticaret Borsası

(6) Başvuruların değerlendirilmesi, itirazlar ve icmallerin düzenlenmesi;

a) Destekleme başvuruları il/ilçe müdürlükleri tarafından, malak desteği için TÜRKVET, soy kütüğüne kayıtlı malak desteği için ise TÜRKVET ve MIS'ta yayınlanan malak listesi verileri üzerinden değerlendirilerek İcmal-1 hazırlanır. Hazırlanan İcmal-1 listesi 10 gün süre ile il/ilçe müdürlüğünde askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

b) İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır, askı süresi bitiminden itibaren 5 iş günü içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmallar kesinleşmiş kabul edilir.

c) Desteklemeye esas İcmal-2 listesi oluşturularak onaylanır, 5 iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.

ç) İl müdürlükleri tarafından ilçelerden gelen İcmal-2'ler kontrol edilir. Ödemeye esas olmak üzere İcmal-3 listesi onaylanarak 10 gün içerisinde HAYGEM'e gönderilir.

Anaç manda desteklemesi

MADDE 6 – (1) Anaç manda desteklemesi aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) Desteklemeden faydalananak yetiştiricilerin işletmeleri ve anaç mandaları 31/12/2018 tarihi itibarıyla TÜRKVET'te kayıtlı olmalıdır.

b) Anaç mandalar son başvuru tarihi itibarıyla en az 4 ay öncesi desteklemeden yararlanacak işletmede kayıtlı bulunmalıdır.

(2) Soy kütüğüne kayıtlı anaç manda desteklemesinden yararlanacaklar;

a) Yetiştiricinin üyesi olduğu damızlık manda yetiştiricileri birliği, soy kütüğü yürütme yetkisi almış olmalıdır.

b) Anaç mandalar MIS'a 31/12/2018 tarihi itibarıyla kayıtlı olmalıdır.

c) Süt ölçümü yapılan ayda, işletmedeki sağılan manda sayısının en az yarısının süt verimleri ölçülmüş ve sisteme kaydedilmiş olmalıdır. Bu ölçümler 2018 yılında en az 4 kez yapılmalıdır.

ç) Süt verim ölçümleri; standart süt ölçüm aletleri veya otomasyon sistemi (Türkiye Damızlık Manda Yetiştiricileri Merkez Birliğince sağlanan/onaylı) ile ölçülmüş olmalı, ölçümler süt kayıt defterine kaydedilmeli veya otomasyon sisteminden temin edilebilmelidir.

d) Soy kütüğüne kayıtlı anaç manda desteği verilen mandalara, ayrıca anaç manda desteği verilmez.

e) Ön soy kütüğüne kayıtlı anaç mandalar, soy kütüğüne kayıtlı anaç manda desteğinden yararlanamazlar.

(3) Başvuru yeri, şekli ve zamanı;

a) Damızlık manda yetiştiricileri birliğine üye olan yetiştiriciler birlikler aracılığıyla, üye olmayan yetiştiriciler il/ilçe müdürlüğüne başvurur.

b) Başvurular 1/11/2018-31/12/2018 tarihleri arasında yapılır.

(4) Başvuruların değerlendirilmesi, itirazlar ve icmallerin düzenlenmesi;

a) Destekleme başvuruları il/ilçe müdürlükleri tarafından, anaç manda desteği için TÜRKVET, soy kütüğüne kayıtlı anaç manda desteği için ise TÜRKVET ve MIS'ta yayınlanan manda listesi verileri üzerinden değerlendirilerek İcmal-1 hazırlanır. Hazırlanan İcmal-1 listesi 10 gün süre ile il/ilçe müdürlüğünde askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

b) İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır, askı süresi bitiminden itibaren 5 iş günü içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmallar kesinleşmiş kabul edilir.

c) Desteklemeye esas İcmal-2 listesi oluşturularak onaylanır, 5 iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.

ç) İl müdürlükleri tarafından ilçelerden gelen İcmal-2'ler kontrol edilir. Ödemeye esas olmak üzere İcmal-3 listesi onaylanarak 10 gün içerisinde HAYGEM'e gönderilir.

Anaç koyun ve keçi desteklemesi

MADDE 7 – (1) Anaç koyun keçi desteklemesi, aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) Desteklemesinden yararlanacak anaç koyun keçilerin yaşları 2/11/2018 tarihi itibarı ile 15-90 ay (15-90 ay) arasında olmalıdır. (Bu yaş aralığı dışındaki dişi hayvanlar desteklemeden yararlandırılmaz.)

b) Yetiştirici, damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliğine üye olmalıdır.

c) Anaç koyun-keçiler, küpelenmiş ve yetiştirici adına TÜRKVET'e kayıtlı olmalıdır.

ç) Desteklemelerde, 2/11/2018 tarihinde TÜRKVET'ten KKBS'ye aktarılan kayıtlar üzerinden il/ilçe müdürlüklerince işletmede, süresi içerisinde, yerinde yapılan tespitler esas alınır.

d) Göçer hayvancılık yapanlar hariç, farklı illerde birden fazla işletmesi olan yetiştiriciler, her bir işletmesinin bulunduğu ilde ayrı ayrı başvuruda bulunmalıdır.

(2) Mardin, Siirt ve Şırnak illerinde saf ırk anaç tiftik keçileri (Ankara keçisi) Karar'da belirtilen ilave destekten yararlandırılır.

(3) Başvuru yeri, şekli ve zamanı;

a) Yetiştiriciler (göçer hayvancılık yapan yetiştiriciler dâhil), üyesi olduğu damızlık koyun ve keçi yetiştiricileri birliğine dilekçe ile 1/9/2018-2/11/2018 tarihleri arasında başvurur. Birliklerce alınan başvurular 1/12/2018 tarihine kadar KKBS'ye kaydedilir.

b) Birlikler, 1/12/2018 tarihini müteakip 5 gün içerisinde başvuran üyelerin listesini il/ilçe müdürlüğüne iletir. Listelerdeki bilgilerin doğruluğundan birlikler sorumludur.

(4) Başvuruların değerlendirilmesi, tespitler, itiraz ve icmallerin düzenlenmesi;

a) Destekleme başvurusu yapılan hayvanların, KKBS'deki kayıtları esas alınarak il/ilçe müdürlükleri tarafından 10/12/2018-15/2/2019 tarihleri arasında işletmede yerinde tespitleri yapılır (Gökçeada İlçesinde tespit tarihleri Çanakkale Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü'nce belirlenir). Göçer hayvancılık yapan yetiştiriciler, gittikleri yerin il/ilçe müdürlüğüne tespit için, belirtilen tarih içerisinde başvurur.

b) Tespitler en az 2 personel tarafından yapılmalıdır. Tespit süresi içerisinde düzenlenmiş olan Veteriner Sağlık Raporları yerinde tespit olarak kabul edilir.

c) Göçer hayvancılık yapan yetiştiricilerin tespitleri, göçer olarak gittikleri il/ilçe müdürlükleri tarafından yapılır, hazırlanan tespit tutanakları tespit süresi içerisinde göçer yetiştiricinin destek başvurusunu yaptığı il müdürlüğüne gönderilir. Hayvan nakil işlemlerini ilgili mevzuat hükümlerine göre yapmamış olan göçer yetiştiricilerin tespit işlemi yapılmaz.

ç) İl/ilçe müdürlükleri tarafından tespitlerin bitimini müteakip İcmal-1 hazırlanır. Hazırlanan İcmal-1 listesi 10 gün süre ile il/ilçe müdürlüğünde

Ordu Ticaret Borsası

askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

d) İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır, askı süresi bitiminden itibaren 5 iş günü içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmaller kesinleşmiş kabul edilir.

e) Desteklemeye esas İcmal-2 listesi oluşturularak onaylanır, 5 iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.

f) İl müdürlükleri tarafından ilçelerden gelen İcmal-2'ler kontrol edilir. Ödemeye esas olmak üzere İcmal-3 listesi onaylanarak 10 gün içerisinde HAYGEM'e gönderilir.

Tiftik keçisi yetiştiriciliğinin ve tiftik üretiminin desteklenmesi

MADDE 8 – (1) Tiftik keçisi yetiştiriciliğinin ve tiftik üretiminin desteklenmesi aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) Desteklemeden yararlanacakların işletmesi ve tiftiğin elde edildiği hayvanlar TÜRKVET'e kayıtlı olmalıdır.

b) Tiftik, Tiftik ve Yapağı Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (Tiftikbirlik) ve bağlı kooperatifleri ile damızlık koyun keçisi yetiştiricileri birliklerine satılmış olmalıdır. Kooperatif/birlikler alım yapacağı merkezleri üreticilere önceden duyurmalıdır.

c) Tiftik desteklemesi kilogram üzerinden yapılır.

ç) Tiftik desteklemesine esas miktar satış belgesi ile belgelenmelidir. Satış belgesinde; üreticinin adı soyadı/unvanı, adresi, TCKN/VKN, tiftik miktarı, fiyatı ve tarihi belirtilmiş olmalıdır.

(2) Başvuru yeri, şekli ve zamanı;

a) Üreticiler başvurularını, tiftik satışını yaptığı Tiftikbirlik, bağlı kooperatifler veya damızlık koyun keçisi yetiştiricileri birliklerine, işletme tescil belgesi ve dilekçe ile birlikte yapar.

b) Tiftik alımı yapan Tiftikbirlik, bağlı kooperatifler veya damızlık koyun keçisi yetiştiricileri birlikleri, başvuruda bulunan (tiftiğini satın aldığı) üreticilere ilişkin ilçe bazlı icmale esas tabloyu düzenler, başvuru evrakları ve satış belgeleri ile birlikte düzenledikleri tabloyu 1/8/2018 tarihine kadar ilgili il/ilçe müdürlüklerine iletir.

(3) Başvuruların değerlendirilmesi, itiraz ve icmallerin düzenlenmesi;

a) Tiftikbirlik, bağlı kooperatifler veya damızlık koyun keçisi yetiştiricileri birliklerinden gelen desteklemeye esas başvurular, il/ilçe müdürlükleri tarafından satış yapılan tiftik miktarı ile işletmedeki hayvan sayıları yönünden kontrol edilir. 7 iş günü içerisinde uygun bulunanların bilgileri TKS'ye kaydedilerek İcmal-1 düzenlenir.

b) İcmal-1 listeleri, il/ilçe müdürlüklerince 10 gün süre ile askıya çıkartılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

c) İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır, askı süresi bitiminden itibaren 5 iş günü içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmaller kesinleşmiş kabul edilir.

ç) İtiraz süresi bitiminde ilçe müdürlükleri tarafından düzenlenen İcmal-2 listeleri onaylanarak 5 iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.

d) İl müdürlükleri tarafından ilçelerden gelen İcmal-2'ler kontrol edilir. Ödemeye esas olmak üzere İcmal-3 listesi onaylanarak en geç 5 iş günü içerisinde HAYGEM'e gönderilir.

Çiğ süt desteklemesi

MADDE 9 – (1) Çiğ süt desteklemesi, aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) Çiğ süt desteklemesinden yararlanacakların işletmesi ve sütün elde edildiği hayvanlar TÜRKVET'e kayıtlı olmalıdır.

b) Desteklemeden yararlanacaklar, ulusal düzeyde üst örgütlenmesini tamamlamış yetiştirici/üretici örgütüne üye olmalıdır.

c) Çiğ Sütün Arzına Dair Tebliğ kapsamında pazarlanan sütler hariç olmak üzere üretilen süt, onay belgesi almış süt işleme tesislerine satılmış olmalıdır. Bu tesisler, il/ilçe müdürlükleri tarafından BSKS'ye girişleri yapılarak tanımlanmış olmalı ve güncellemeleri yapılmalıdır. Süt satışları üreticinin kendisi, yetiştirici/üretici örgütü veya bu örgütlerin %50'nin üzerinde paya sahip oldukları iştirakleri vasıtasıyla yapılabilir. Satış yapılan süt, satış belgesi ile belgelenmeli ve BSKS veri tabanına aylık olarak kaydedilmelidir.

ç) Süt regülasyonu uygulaması kapsamında sütünü üretici örgütleri aracılığı ile satanlar da desteklemeden yararlandırırlar. Desteklemede 1 kg süt tozuna karşılık Bakanlıkça belirlenen süt miktarı esas alınır.

d) Çiğ süt desteklemeleri Bakanlığın belirleyeceği birim fiyatlar üzerinden dönemler halinde yapılır. Döneminde başvurusunu ve evraklarını tamamlamayanlar desteklemeden yararlandırılmaz.

(2) Sütünü 27/4/2017 tarihli ve 30050 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çiğ Sütün Arzına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2017/20) kapsamında pazarlayan üreticiler;

a) Hastalıktan Ari İşletmeler İçin Sağlık Sertifikası ile Çiğ Sütün Arzu İçin İzin Belgesine sahip olmalıdır.

b) Sütünü, faaliyet alanında sütün arzı/satışı bulunan işletme kayıt belgesine sahip, BSKS'ye kayıtlı yerel perakendecilere satmış olmalıdır. Satış yapılan süt miktarı işletmede bulunan hayvanlardan üretililecek süt miktarıyla uyumlu olmalıdır. Benzer şekilde satış belgelerindeki miktarla da uyumlu olmalıdır. Satış bilgileri BSKS'ne aylık olarak kaydedilmelidir.

(3) Başvuru yeri, şekli ve zamanı;

a) Üreticiler başvurularını dilekçe ile desteğini almak istediği ve üyesi olduğu yetiştirici/üretici örgütüne yapar.

b) Satılan çiğ süte ait satış belgesinin aslı, takip eden ayın en geç son iş gününe kadar destek başvurusunda bulunduğu yetiştirici/üretici örgütüne teslim eder. Satış belgesinin suretleri ve fotokopileri ile işlem yapılmaz.

c) BSKS'ye süt girişleri üreticilerin üretimde bulundukları il/ilçeden yapılır. BSKS'ye veri girişi yetkisi olan örgütler, başvuruda bulunan yetiştiricilere ait verileri sisteme girer ve bunlara ilişkin başvuru icmal listesini il/ilçe bazlı düzenler. İlgili evraklar ve başvuruda bulunan üyelerine ait listeye birlikte düzenledikleri başvuru icmal listesini, ilgili il/ilçe müdürlüklerine iletir. Veri girişi yetkisi olmayan örgütler ise başvuruda bulunan yetiştiricilere ait İcmal-1'e esas başvuru icmal tablosunu il/ilçe bazlı oluşturur, ilgili evraklar ve başvuruda bulunan üyelerine ait listeye birlikte takip eden ayın 5 inci iş günü sonuna kadar ilgili il/ilçe müdürlüklerine teslim tutanağı ile teslim eder.

ç) Üreticiler, bu Tebliğin yayımlandığı tarihten önce Karar kapsamında satılan çiğ süte ait satış belgelerini, bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren 7 iş günü içerisinde destek başvurusunda bulunmak istediği yetiştirici/üretici örgütüne teslim eder.

(4) Başvuruların değerlendirilmesi, itiraz ve icmallerin düzenlenmesi;

Ordu Ticaret Borsası

a) Süt desteği için yapılan başvuruların BSKS'ye girişleri yapılarak il/ilçe müdürlükleri tarafından İcmal-1'ler düzenlenir. Düzenlenen İcmal-1 listesi 5 iş günü süresince il/ilçe müdürlüğünde askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

b) İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır, askı süresi bitiminden itibaren 5 iş günü içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmaller kesinleşmiş kabul edilir.

c) Desteklemeye esas İcmal-2 listesi oluşturularak onaylanır, en geç 5 iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.

ç) İl müdürlükleri tarafından ilçelerden gelen İcmal-2'ler kontrol edilir. Ödemeye esas olmak üzere İcmal-3 listesi onaylanarak en geç 5 iş günü içerisinde HAYGEM'e gönderilir.

(5) Çiğ süt desteklemesi ile ilgili çeşitli hükümler;

a) Üreticinin desteklemeye esas süt miktarının belirlenmesinde, sahip olduğu sağmal hayvan sayısı, ırkı ve laktasyon durumları göz önünde bulundurulur, süt miktarının tespitinde bu hususlardaki bilimsel veriler dikkate alınarak değerlendirme yapılır.

b) BSKS'ye veri girişi yetkisi, il müdürlükleri tarafından yapılan kontrol sonucu uygun görülen üretici/yetiştirici örgütleri BSKS'de tanımlanmak üzere HAYGEM'e bildirilir. Bu örgütlerde veri girişi yapacak kişilerin şifre tahsisleri, il/ilçe müdürlükleri tarafından yapılır. Verileri sisteme zamanında girmeyen veya usulsüz veri girişi yaptığı tespit edilenlerin, veri girişi yetkileri iptal edilir.

c) BSKS'de il sistem sorumlularının şifre tahsisleri HAYGEM, ilçe sistem sorumlularının şifre tahsisleri il müdürlüğü tarafından yapılır.

ç) Satış belgesinde, üreticinin adı, soyadı, adresi, litre olarak sütün miktarı, türü, litre fiyatı, sütün satıldığı işleme tesisinin adı, adresi, onay belge numarası, işleme tesisi yetkilisinin imza ve kaşesi, soğutulmuş süt ise "soğutulmuş çiğ süt" ibaresi, soğutma tankı kod numarası, tankın sahibi/sorumlusunun adı-soyadı, imzası bulunmalıdır.

d) Soğutulmuş çiğ süt desteklemesinde, sütün soğutmasında kullanılan soğutma tankları il/ilçe müdürlükleri tarafından BSKS'de tanımlanmalıdır. (Süt işleme tesislerindeki soğutma tanklarının BSKS'de tanımları yapılmaz, daha önceden tanımlanmış olanlar sistemde pasif duruma getirilir.) Desteklemeye esas soğutulmuş çiğ süt miktarının tespitinde bu soğutma tanklarının kapasiteleri dikkate alınır.

e) Çiğ süt desteğinden yararlanacak üreticinin desteklemeye esas süt miktarının tespitinde, üreticinin yetiştirici/üretici örgütüne teslim ettiği süt miktarıyla bu sütlerle ilişkin düzenlenen satış belgesindeki miktar uyumlu olmalıdır. Aynı şekilde yetiştirici/üretici örgütü aracılığıyla süt işleme tesislerine satılan süte ilişkin düzenlenen satış belgesindeki süt miktarı da üreticiden alınan süt miktarıyla uyumlu olmalıdır.

f) Üreticilerin, üretici örgütleri kanalı ile pazarlanan soğutulmuş inek sütü desteğinden yararlanabilmeleri için; vergiye tabi üreticiler, üretici/yetiştirici örgütüne sattığı sütü fatura ile diğerleri ise üretici örgütü tarafından düzenlenmiş müstahsil makbuzuyla, benzer şekilde yetiştirici/üretici örgütü de bu sütleri süt işleme tesisine kestiği fatura ile belgelemeli ve uyumlu olmalıdır.

g) İdari hata sonucu veya haksız ödendiği tespit edilerek geri tahsil edilen çiğ süt desteklemelerine ait bilgiler BSKS'ye il/ilçe müdürlükleri tarafından girilir. Geri ödeme belgeleri il/ilçe müdürlüklerinde muhafaza edilir.

ğ) Elektronik ortamda alınmış olan satış belgelerinin doğrulanması, <http://www.efatura.gov.tr> internet adresinden sorgulanır; mali mühür bulunup bulunmadığı, e-Fatura çıktısı ile uyumlu olup olmadığı kontrol edilir. e-Fatura çıktısı, kontrolü yapan il/ilçe müdürlüğü BSKS sorumlu personeli tarafından imzalanır.

h) Destekleme başvurularına ilişkin evraklar, incelenmesine müteakip il/ilçe müdürlüklerince muhafaza edilmek üzere ilgili yetiştirici/üretici örgütüne iade edilir.

ı) Destekleme kapsamındaki süt soğutma tanklarının usulüne göre çalıştırılıp çalıştırılmadığı il/ilçe müdürlüklerince kontrol edilir.

i) Süt regülasyonu kapsamında, maliyet bedeli ile satış bedeli arasında oluşan farkı gösteren ıslak imzalı icmal, Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından HAYGEM'e gönderilir.

İslah amaçlı süt içerik analiz desteklemesi

MADDE 10 – (1) İslah amaçlı süt içerik analiz desteklemesi aşağıdaki şartlara göre yapılır:

a) İşletme ve anaç sığırlar (etçi ırklar hariç) E-İslah soy kütüğü sistemine kayıtlı ve işletme en az süt analizi yapılmış on baş saf ırk ineğe sahip olmalıdır.

b) Süt analizi yapılan her inek için yılda bir kez destekleme yapılır. Hayvanın işletme değiştirmesi halinde, desteklemeden son analizi yaptıran işletme yararlanırlar.

c) Buzağılama tarihi, 1/7/2018'den önce olan ineklerde en az üç, bu tarihten sonra olanlarda ise en az iki olmak üzere yağ, protein oranı ve somatik hücre sayısı yönünden süt içerik analizi yaptırılır.

ç) Süt analizleri, Bakanlıktan izinli veya islah amaçlı yetiştirici birliklerinin bu amaçla kurdukları laboratuvarlarda yapılır. Analizde kullanılan cihazlar ICAR onaylı olmalıdır. Süt analiz sonuçları, analiz yapılan cihazdan online olarak E-İslah veri tabanına aktarılır.

d) Süt analiz sonuçları hakkında bilimsel olarak tereddüt olması halinde Bakanlıkça yapılan değerlendirme esastır.

e) İki analiz arasındaki süre en az 30 gün olmalıdır.

(2) Damızlık sığır yetiştiricileri il birlikleri üzerinden buzağı desteklemesine başvuruda bulunanlar bu destekleme için de başvuru yapmış sayılırlar.

(3) Başvuruların değerlendirilmesi ve icmallerin düzenlenmesi;

a) HAYGEM tarafından 2019 yılı Ocak ayında E-İslah sistemi üzerinden islah amaçlı süt içerik analizine ait İcmal-1 listesi yayımlanır. Sistemden alınan İcmal-1 listesi, il/ilçe müdürlükleri tarafından 5 iş günü süresince askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

b) İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır, askı süresi bitiminden itibaren 5 iş günü içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmaller kesinleşmiş kabul edilir.

c) Desteklemeye esas İcmal-2 listesi oluşturularak onaylanır, en geç 5 iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.

ç) İl müdürlükleri tarafından ilçelerden gelen İcmal-2'ler kontrol edilir. Ödemeye esas olmak üzere İcmal-3 listesi onaylanarak en geç 5 iş günü içerisinde HAYGEM'e gönderilir.

Arılı kovan desteklemesi

MADDE 11 – (1) Arılı kovan desteklemesi aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) Desteklemeden faydalananak arıcılar, Arıcılık Kayıt Sistemine (AKS) kayıtlı ve yetiştirici/üretici örgütüne üye olmalı, işletmesinde en az 30

Ordu Ticaret Borsası

arılı kovan bulunmalıdır. İşletmedeki arılı kovan bilgi ve sayılarında AKS verileri esas alınır.

b) Arıcılık işletmesi, en az 30 en fazla 1000 adet arılı kovan için desteklemeden yararlandırılır.

(2) Başvuru yeri, şekli ve zamanı;

a) Arıcılar, desteğini almak istediği ve üyesi olduğu yetiştirici/üretici örgütüne 20/7/2018 tarihine kadar dilekçe ile başvurur.

b) Birlikler başvuru süresinin bitimini müteakip 10 gün içerisinde başvuran üyelerin listesini il/ilçe müdürlüğüne iletir. Listelerdeki bilgilerin doğruluğundan birlikler sorumludur.

(3) Başvuruların değerlendirilmesi, tespitler, itiraz ve icmallerin düzenlenmesi;

a) Destekleme başvurusu yapılan arılı kovanların AKS'deki kayıtları esas alınarak il/ilçe müdürlükleri tarafından 28/9/2018 tarihine kadar en az 2 personel tarafından arılılık tespitleri yapılır. Tespit sonucunda arılılık tespit edilen arılı kovan sayısı, AKS'deki sayıdan fazla olması veya kovanların plakalarının farklı olması durumunda AKS verileri esas alınır. Tespit edilen arılı kovan sayısı AKS'deki sayıdan eksik olması durumunda, tespit sayısı esas alınır.

b) Gezginci arıcılık yapanların tespitleri, gezginci olarak gittikleri il/ilçe müdürlükleri tarafından yapılır. Hazırlanan tespit tutanakları kayıtlı olduğu il müdürlüğüne gönderilir. Arı nakil ve konaklama işlemlerini ilgili mevzuat hükümlerine göre yapmamış olan gezginci arıcıların tespit işlemi yapılmaz.

c) İl/ilçe müdürlükleri tarafından tespitlerin bitimini müteakip AKS'ye veri girişi yapılarak İcmal-1 hazırlanır. Hazırlanan İcmal-1 listesi 15/10/2018 tarihinden itibaren 10 gün süre ile il/ilçe müdürlüğünde askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

ç) İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır, askı süresi bitiminden itibaren 5 iş günü içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmallar kesinleşmiş kabul edilir.

d) Desteklemeye esas İcmal-2 listesi oluşturularak onaylanır, 5 iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.

e) İl müdürlükleri tarafından ilçelerden gelen İcmal-2'ler kontrol edilir. Ödemeye esas olmak üzere İcmal-3 listesi onaylanarak 10 gün içerisinde HAYGEM'e gönderilir.

Damızlık ana arı ve ana arı desteklemesi

MADDE 12 – (1) Damızlık ana arı ve ana arı desteklemesi aşağıda belirtilen şartlara göre yapılır:

a) Desteklemeden faydalanan arıcılar, Arıcılık Kayıt Sistemine (AKS) kayıtlı ve yetiştirici/üretici örgütüne üye olmalıdır. İşletmedeki arılı kovan bilgi ve sayılarında AKS verileri esas alınır.

b) Damızlık ana arı ve ana arılar, Bakanlıktan 31/12/2017 tarihinden önce üretim izni alan işletmelerden satın alınmış olmalıdır. Artvin Camili ve Ardahan Posof İzole Bölge sınırları içerisinde, üretim izni olan ve HAYGEM tarafından belirlenen işletmelerden satın alınan ana arılar da damızlık ana arı desteğinden yararlandırılır.

c) Damızlık ana arı ve ana arılar, 2018 yılı için belirlenmiş renk ile işaretli ve nakliye kafeslerinde üreten işletmenin numarası bulunmalıdır. Ayrıca, damızlık ana arılar etiketle numaralandırılır.

ç) Damızlık ana ve ana arılara ait bilgiler, satış yapan üreticiler tarafından AKS'ye girilir. Damızlık ana arı ve ana arılar en geç 28/9/2018 tarihine kadar satın alınır. Satış, satış belgesi ile belgelendirilir. (Bayi tarafından kesilen faturalar kabul edilmez.) Satış belgesinde; damızlık ana/ana arı üretim izin işletme numarası, alıcının adı soyadı/unvanı, adresi, TCKN/VKN, damızlık ana/ana arı sayısı, fiyatı, tarihi belirlenir.

d) Damızlık ana arı desteklemesinden işletmedeki aktif kovan sayısının en fazla %10'u kadarı için yararlandırılır. Bu sayı toplamda da yirmi adedi geçemez.

e) Ana arı desteklemesinden işletmedeki aktif kovan sayısının en fazla yarısı kadarı için yararlandırılır. Bu sayı toplamda da iki yüz adedi geçemez.

f) Damızlık ana arı üreten işletmeler desteklemeden yararlandırılmaz. Ana arı üreten işletmeler de ana arı desteklemesinden yararlandırılmaz.

(2) Başvuru yeri, şekli ve zamanı;

a) Arıcılar, desteğini almak istediği ve üyesi olduğu yetiştirici/üretici örgütüne satış belgesi ve dilekçe ile 20/7/2018 tarihine kadar başvurur. Satış belgeleri 28/9/2018 tarihine kadar da verilebilir.

b) Birlikler başvuru süresinin bitimini müteakip 10 gün içerisinde başvuran üyelerin listesini il/ilçe müdürlüğüne iletir. Listelerdeki bilgilerin doğruluğundan birlikler sorumludur.

(3) Başvuruların değerlendirilmesi, tespitler, itiraz ve icmallerin düzenlenmesi;

a) Destekleme başvurusu yapılan damızlık ana/ana arı AKS'deki kayıtları esas alınarak il/ilçe müdürlükleri tarafından 28/9/2018 tarihine kadar, en az 2 personel tarafından arılılık tespitleri yapılır. Tespitlerde damızlık ana/ana arılar renk işareti ve numarası yönünden kontrol edilir.

b) Gezginci arıcılık yapanların tespitleri, gezginci olarak gittikleri il/ilçe müdürlükleri tarafından yapılır. Hazırlanan tespit tutanakları kayıtlı olduğu il müdürlüğüne gönderilir. Arı nakil ve konaklama işlemlerini ilgili mevzuat hükümlerine göre yapmamış olan gezginci arıcıların tespit işlemi yapılmaz.

c) İl/ilçe müdürlükleri tarafından tespitlerin bitimini müteakip AKS'ye veri girişi yapılarak İcmal-1 hazırlanır. Hazırlanan İcmal-1 listesi 15/10/2018 tarihinden itibaren 10 gün süre ile il/ilçe müdürlüğünde askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

ç) İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır, askı süresi bitiminden itibaren 5 iş günü içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmallar kesinleşmiş kabul edilir.

d) Desteklemeye esas İcmal-2 listesi oluşturularak onaylanır, 5 iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.

e) İl müdürlükleri tarafından ilçelerden gelen İcmal-2'ler kontrol edilir. Ödemeye esas olmak üzere İcmal-3 listesi onaylanarak 10 gün içerisinde HAYGEM'e gönderilir.

İpekböceği yetiştiriciliğinin desteklenmesi

MADDE 13 – (1) İpekböceği yetiştiriciliğinin desteklenmesi aşağıdaki belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) İpekböceği tohumu üretim ve dağıtım Kozabirlik tarafından yapılır. İpekböceği tohum desteğinden Koza Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (Kozabirlik) yararlanır. Üreticiler, tohum taleplerini il/ilçe müdürlüklerine veya kooperatiflere yapar. Tohumlar üreticilere Kozabirlik tarafından ücretsiz

Ordu Ticaret Borsası

dağıtılır. İl/ilçe müdürlükleri veya kooperatifler tarafından Kozabirlik'e iletilen talep sayısına göre, dağıtılan kutu sayısı kadar destekleme yapılır. Desteklemeye esas kutu sayısı ve dağıtımına ilişkin bilgiler İKS'ye Kozabirlik/kooperatifler tarafından girilir.

b) İpekböceği yaş koza desteğinden İKS'ye kayıtlı yaş ipekböceği kozası üreticileri yararlandırılır. Ürettiği yaş kozayı Kozabirlik/kooperatifler veya faaliyet alanı kozadan flatürle ipek çekimi ve işleme yapan yerlere satmış olmalıdır. Bu satışlar, satış belgesi ile belgelendirilir. Satılan yaş koza miktarı ile dağıtılan tohum kutu adedi teknik ve bilimsel yönden uyumlu olmalıdır.

(2) Başvuru yeri, şekli ve zamanı;

a) İpekböceği tohumu desteği başvurusu Kozabirlik tarafından il müdürlüğüne yapılır. Kozabirlik dağıttığı kutu sayıları ve üreticilere ilişkin verileri İKS'den alarak icmale esas listeyi il müdürlüğüne iletir.

b) İpekböceği yaş koza desteği başvuruları, üreticiler tarafından dilekçe ile yaş kozanın satışının yapıldığı kooperatif/işletmeye yapılır. Kooperatif/işletme satın aldığı yaş koza miktarı ve üreticilere ilişkin verileri İKS'ye girerek desteklemeye esas listeyi oluşturur, bu liste bulunduğu il/ilçe müdürlüğüne ilgili evraklarla birlikte iletilir. Listedeki bilgilerin doğruluğundan kooperatif/işletme sorumludur.

(3) Başvuruların değerlendirilmesi ve icmallerin düzenlenmesi;

a) Kozabirlik tarafından hazırlanan ipekböceği tohumu desteğine ilişkin icmale esas liste il müdürlüğü tarafından kontrol edilir, desteklemeye esas icmal listesi oluşturularak onaylanır ve HAYGEM'e gönderilir.

b) Kooperatif/işletme tarafından ipekböceği yaş koza desteği başvurularına ait listeler, il/ilçe müdürlüğü tarafından kontrol edilerek desteklemeye esas icmal listesi oluşturulur, bu listeleri ilçe müdürlükleri il müdürlüğüne, il müdürlükleri de onaylayarak HAYGEM'e gönderir.

Çoban istihdam desteği

MADDE 14 – (1) Çoban istihdam desteği aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) Desteklemeden yararlanacak işletme, en az iki yüz anaç küçükbaş hayvan varlığına sahip olur. İşletme ve işletmedeki hayvanlar TÜRKVET'te kayıtlı olur. Hayvan sayısının tespitinde 2/11/2018 tarihinde TÜRKVET'ten alınan yedek liste verileri esas alınır.

b) Köy-mahalle sürülerini ortak otlatan çobanlar da desteklemeden yararlandırılır. Çobanın otlattığı sürüdeki hayvan sayısı en az iki yüz ve üzeri anaç küçükbaş hayvandan oluşur. İşletme ve hayvan sayısı tespitinde TÜRKVET kayıtları esas alınır.

c) Her bir işletme sadece bir çoban için desteklemeden yararlandırılır. Başvuru şartlarını taşıyan birden fazla işletmesi bulunan yetiştiriciler, her bir işletmesi için ayrı ayrı başvuruda bulunabilir.

ç) Çobanın Sosyal Güvenlik Kurumu primleri en az altı ay süreyle yatırılmış olmalıdır.

d) Sosyal Güvenlik Kurumu primlerini (2018 yılı), 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında; istihdam edilen çoban için çalıştığı işletme üzerinden 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, işletme sahibi çoban için işletmesi üzerinden 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi, işletme sahibinin birinci dereceden yakını olan çoban için işletme üzerinden 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) veya (b) bendi, köy-mahalle sürüsü çobanları ise aynı Kanun kapsamında isteğe bağlı veya 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında yatırır.

e) Hayvancılık işletmesi bulunmayan veya fiilen çobanlık yapmayan ancak Sosyal Güvenlik Kurumu prim ödemesini isteğe bağlı olarak yapanlar (köy-mahalle sürülerinin çobanları hariç), Sosyal Güvenlik Kurumu primlerini 30 gün üzerinden tam zamanlı olarak yatırmayanlar, işletmede istihdam edilen ancak fiilen çobanlık yapmayanlar, muhtarlar, devlet memurları, emekliler ve on sekiz yaşından küçükler çoban olarak destekleme kapsamında değerlendirilmezler.

(2) Başvuru şekli, yeri ve zamanı:

a) Başvurular, işletme sahibi veya köy/mahalle sürülerini otlatan çobanlar tarafından dilekçe ile işletmenin kayıtlı olduğu il/ilçe müdürlüklerine yapılır. Başvuru sırasında aşağıdaki belgeler istenir;

1) Çobanın ve işletme sahibinin nüfus cüzdanı fotokopisi,

2) Sürü yöneticisi sertifikası,

3) Desteklemeden yararlanacak çobanın durumuna göre; işletmede çoban istihdam ediliyor ise, iş sözleşmesinin örneği, köy/mahalle sürülerini otlatan çoban ise hayvanlarını otlattığı işletme sahiplerinden en az ikisinden alınan muhtar onaylı muvafakatname, çoban işletme sahibi/işletme sahibinin eşi/birinci dereceden yakını ise işletme sahibinin taahhütnamesi,

4) Çobana ait sigorta primlerinin yatırıldığına dair Sosyal Güvenlik Kurumu il/ilçe müdürlükleri tarafından onaylanmış veya e-Devlet Kapısından alınan kare kodlu, 6121.12 Çoban (küçükbaş hayvan) koduna haiz sigortalılık hizmet döküm belgesi olmalıdır. Bu belgenin eksik olması halinde de başvurular kabul edilir, tamamlanması için 18/1/2019 tarihine kadar süre tanınır.

b) Başvurular 1/6/2018-31/12/2018 tarihleri arasında yapılır.

(3) Başvuruların değerlendirilmesi, itiraz ve icmallerin düzenlenmesi;

a) Destekten yararlanacak işletmede, çobanın fiilen sürünün başında olup olmadığı ve sürüyü oluşturan hayvan varlığı yönünden yerinde tespit yapılır. Tespitler en az iki personel tarafından yapılır.

b) Göçer hayvancılık yapan yetiştiricilerin tespitleri, göçer olarak gittikleri il/ilçe müdürlükleri tarafından yapılır. Göçer hayvancılık yapan yetiştiriciler, gittikleri yerin il/ilçe müdürlüğüne tespit için başvurur, hazırlanan tespit tutanakları göçer yetiştiricinin destek başvurusunu yaptığı il müdürlüğüne gönderilir. Hayvan nakil işlemlerini ilgili mevzuat hükümlerine göre yapmamış olan göçer yetiştiricilerin tespit işlemi yapılmaz.

c) Alınan başvuruyla ilgili tespitlerin tamamlanmasını müteakiben il/ilçe müdürlükleri Çoban İstihdam Desteği Modülü'ne (HİBS) veri girişlerini 2/11/2018 tarihinden sonra yapar ve kaydeder, belgeleri tam olanların verilerini onaylar. Onaylanan işletmelere ilişkin İcmal-1 hazırlanır. Hazırlanan İcmal-1 listesi 21/1/2019 tarihinden itibaren 10 gün süre ile il/ilçe müdürlüğünde askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

ç) İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır, askı süresi bitiminden itibaren 5 iş günü içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmallar kesinleşmiş kabul edilir.

d) Desteklemeye esas İcmal-2 listesi oluşturularak onaylanır, 5 iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.

e) İl müdürlükleri tarafından ilçelerden gelen İcmal-2'ler kontrol edilir. Ödemeye esas olmak üzere İcmal-3 listesi onaylanarak 10 gün içerisinde HAYGEM'e gönderilir.

Düve alım desteği

Ordu Ticaret Borsası

MADDE 15 – (1) Düve alım desteği aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

- Düve alım desteğinden, yetiştiricilik bölgesi olarak belirlenen iller ile HAYGEM tarafından belirlenen diğer illerdeki yetiştiriciler yararlandırılır.
- Yetiştiricinin işletmesi, 1/1/2018 tarihinden önce TÜRKVET'e kayıt edilmiş olacaktır. İşletme kapasitesi destek talep ettiği hayvan sayısı ile uyumlu olur.
- Yetiştirici işletmesine en az 20 baş düve satın almış olacaktır.
- Bir işletmenin düve desteklemesinden yararlanabileceği hayvan sayısı, 20-100 (100 dâhil) baştır.
- Düvelere ilişkin teknik ve sağlık kriterleri ile desteklemeye esas düve alım bedeli Bakanlık tarafından belirlenir.
- Destek miktarı, düve alım bedelinin %30'u kadardır. Destek miktarı düve başına desteklemeye esas Bakanlıkça belirlenen fiyatın %30'undan fazla olamaz.

f) Düveler, düve yetiştirici merkezlerinden, hastalıktan arı işletmelerden, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünden (TİGEM), damızlık sığır yetiştirici birliklerinden, süt üretici birlikleri ile Tarım Kredi Kooperatifleri (TKK) ve iştiraklerinden temin edilir.

g) Destek kapsamında alınan düveler, 2 yıl süre ile satılamaz. Zorunlu nedenlerle işletmeden ayrılan (ölüm, mecburi kesim) hayvanların yerine en geç 90 gün içerisinde, aynı sayıdaki hayvan işletmeye konulur. Düvelerin iki yıl süreyle satılmama şartı, HAYGEM'den izin almak şartıyla işletmenin devri halinde de geçerlidir. İl/ilçe müdürlükleri tarafından yılda en az bir kere olmak üzere, düvelerin işletmede bulunduğuna ilişkin yerinde kontrol yapılır ve tutanağa bağlanır.

(2) Başvuru şekli, yeri ve zamanı:

a) Başvurular, işletme sahibi tarafından dilekçe ile işletmenin kayıtlı olduğu il/ilçe müdürlüklerine yapılır. Gerçek/tüzel kişiler sadece bir işletmesi için başvurabilir. Başvuru sırasında aşağıdaki belgeler istenir;

- Başvuru dilekçesi,
- Başvuru formu,
- Nüfus cüzdanı fotokopisi,
- Hayvancılık/Ziraat alanında eğitim aldığına dair diploma/belge/sertifika fotokopisi (var ise),
- Gazi veya birinci derece şehit yakını olduğuna dair belge,
- İşletmenin ari/organik niteliğine dair belge (var ise).

b) Başvurular bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren başlar ve 30 gün sonra sona erer. Gerekli görülmesi halinde başvuru süresi HAYGEM tarafından yeniden değerlendirilir.

(3) Başvuruların değerlendirilmesi;

a) Başvuru süresi bitiminden itibaren 5 iş günü içerisinde il/ilçe müdürlükleri tarafından başvurularla ilgili istenen bilgiler duvedestek.tarim.gov.tr adresindeki sisteme yüklenir. Yüklenen bilgilere göre oluşan puanlama ve sıralamaya uygun İcmal-1 sistemden alınır.

b) Sistemden alınan İcmal-1, 5 iş günü süresince il/ilçe müdürlüğünde askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

c) İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır, askı süresi bitiminden itibaren 5 iş günü içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmaller kesinleşmiş kabul edilir.

ç) Askı süresi bitiminden sonra, puanlama ve sıralamaya esas İcmal-2 listesi onaylanarak, en geç 5 iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.

d) İl müdürlükleri, İcmal-2'leri değerlendirir, iline ait puanlama ve sıralamaya esas İcmal-3'ü sistemden alır, onaylar ve 5 iş günü içinde HAYGEM'e gönderir.

e) İllerden gelen başvurular, HAYGEM tarafından bütçe imkânları ölçüsünde; o ilin mera potansiyeli, yem bitkisi ekiliş alanları, işletme sayısı ve koşulları, hayvan varlığı, yetiştirici kültürü ve iklim verileri yönünden değerlendirilir, destekleme başvuruları uygun bulunanlarla ilgili İcmal-4 oluşturularak il müdürlüğüne gönderilir.

f) İl/ilçe müdürlüğü, başvurusu uygun bulunanlara yazılı olarak bildirimde bulunur. Başvurusu onaylanan yetiştiricilerden beyan ve yükümlülüklerini içeren taahhütname alınır.

(4) Düve desteği hakediş düzenlenmesi ve ödemeler;

a) Yetiştirici satın aldığı düvelere ait satış belgesi, pasaportları ve dilekçeyle il/ilçe müdürlüğüne başvurur. Hak ediş düzenlenebilmesi için, satın alınan düveler fiili olarak işletmeye getirilmiş ve işletme adına TÜRKVET'e kayıt edilecektir. (Hayvan hastalıkları veya karantina nedeniyle düvelerini işletmesine zamanında sevk edemeyen yetiştiriciye, HAYGEM'den izin almak kaydıyla başka bir işletmeye sevkine izin verilebilir.)

b) Düvelere ilişkin il/ilçe müdürlüğü tarafından yerinde tespit yapılır ve tutanağa bağlanır.

c) Her bir yetiştirici için tek hakediş düzenlenir.

ç) Desteklemeye esas hakediş listesi ilçe müdürlüğü tarafından her ayın 20'sine kadar il müdürlüğüne gönderilir.

d) Desteklemeye esas il hakediş listesi, il müdürlüğü tarafından onaylanarak her ayın 25'ine kadar HAYGEM'e gönderilir.

Besilik erkek sığır (manda dâhil) desteklemesi

MADDE 16 – (1) Besilik erkek sığır desteklemesi aşağıdaki şartlar ve kurallara göre yapılır:

a) Erkek sığırlar yurt içinde doğmuş, küpelenmiş, TÜRKVET'e işletme ve hayvanların kaydı yapılmış, 1/1/2018 – 31/12/2018 tarihleri arasında kesilmiş olmalıdır.

b) Sığırlar, erkek, 12 aylık yaştan büyük ve karkas ağırlığı en az 200 kilogram olmalıdır.

c) Kırmızı et üretici birliklerinin bulunduğu yerlerde bir yıl içerisinde kestirdiği desteklemeye esas hayvan sayısı en az 6 baş olan üreticiler, bu birliğe üye olmalıdır.

ç) Sığırlar, kesimhanelerde kestirilmiş olmalıdır. Bu durum, kesim ücreti faturası/alındı makbuzu/kesilecek hayvan veya karkasının alım satımına ilişkin satış belgesi, kesimhane Resmi Veteriner Hekimi tarafından onaylanmış kesim cetveli ve TÜRKVET'te hayvanın düşümünün yapıldığı belgelenmelidir.

d) Bir yetiştirici en fazla 200 baş (200 dâhil) sığırı için destekten yararlandırılır.

e) Kesim bilgileri, KES veri tabanına kaydedilmiş olmalıdır.

Ordu Ticaret Borsası

f) Bakanlıkça mecburi kesime tabi tutulan erkek sığırlar ile kesim sonrası muayenede karkasın imhasına karar verilen erkek sığırlar için destekleme ödemesi yapılmaz.

(2) Sığırlar, kesim tarihi itibarıyla, son 90 günde başvuru sahibinin işletmesinde beslenmiş olmalıdır. Bu süre TÜRKVET kayıtlarıyla doğrulanır. (Besi süresini tamamlamış erkek sığırların alımını yaparak kestirenler bu destekten yararlanamazlar.) Bu sürenin tespiti;

a) Hayvanın ilk tanımlanmasının yapıldığı işletmeler için TÜRKVET'teki kayıt tarihi, diğer işletmeler için TÜRKVET'teki işletmeye varış tarihi ile kesim tarihi arasındaki süre esas alınır.

b) Hayvan satış veya kurban satış yerlerine sevk edilen ancak satılmayarak işletmesine geri dönen veya buralardan kesime sevk edilen hayvanlar için bu işletmelerdeki geçen süreler de 90 günlük süreye dâhil edilir.

c) Başvuru sahibinin aynı veya farklı illerde birden fazla işletmesi olması halinde, hayvanlar hangi işletmesinde tutulursa tutulsun bu işletmelerde geçen süre 90 günlük süreye dâhil edilir.

(3) Başvuru yeri, şekli ve zamanı;

a) Üreticiler, Kırmızı Et Üretici Birliğinin olduğu yerlerde birliğe, olmadığı yerlerde ise il/ilçe müdürlüklerine TCKN/VKN, TÜRKVET'te kayıtlı işletme numarası ve adreslerinin bulunduğu dilekçe ile başvurur. Başvurulara belgelerin aslı veya aslı/dip koçanı il/ilçe müdürlüğü tarafından görülerek onaylanan suretleri kabul edilir.

b) Veri giriş yetkisi verilen kırmızı et üretici birlikleri, başvurularla ilgili desteklemeye esas bilgileri KES'e girerek icmale esas listeyi ilgili evraklarla birlikte il/ilçe müdürlüklerine teslim eder. Listelerdeki bilgilerin doğruluğundan birlikler sorumludur. Birlik olmayan il ve ilçelerde ise KES'e veri girişi il/ilçe müdürlüğü tarafından yapılır.

c) Başvurular bu Tebliğin yayımı tarihi ile 11/1/2019 tarihi arasında yapılır.

(4) Başvuruların değerlendirilmesi, itiraz ve icmallerin düzenlenmesi;

a) İl/ilçe müdürlükleri tarafından KES verileri üzerinden gerekli kontroller yapılarak desteklemeye esas İcmal-1 listeleri düzenlenir.

b) İcmal-1 listeleri, il/ilçe müdürlüklerinde 5 iş günü süresince askıya çıkartılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

c) İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır, askı süresi bitiminden itibaren 5 iş günü içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmallar kesinleşmiş kabul edilir.

d) İtiraz süresi bitiminde ilçe müdürlükleri tarafından düzenlenen İcmal-2 listeleri onaylanarak 5 iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.

d) İl müdürlükleri tarafından ilçelerden gelen İcmal-2'ler kontrol edilir. Ödemeye esas olmak üzere İcmal-3 listesi onaylanarak en geç 5 iş günü içerisinde HAYGEM'e gönderilir.

(5) Besilik erkek sığır desteklemesi ile ilgili çeşitli hükümler;

a) KES'e veri giriş/kontrol yapacak il sorumlularının şifre tahsisleri HAYGEM, ilçe sorumlularının il müdürlüğü, veri giriş yetkisi verilen birlik sorumlularının şifre tahsisleri Türkiye Kırmızı Et Üreticileri Merkez Birliği tarafından yapılır. Merkez Birliği, HAYGEM'den uygun görüş almak koşulu ile üye birliklerine KES'e veri giriş yetkisi verebilir.

b) Kesimhane tarafından düzenlenen kesim cetvelinde tesisin adı, adresi, Resmi Veteriner Hekimin imzası ve kaşesi, kesilen hayvan sayısı, kulak küpe numaraları, karkas ağırlıkları, üreticinin TCKN/VKN, adı ve soyadı, adresi belirtilir, bu bilgiler alım/satım ile ilişkin belgeler ile uyumlu olmalıdır.

c) Elektronik ortamda alınmış olan satış belgelerinin doğrulanması, <http://www.efatura.gov.tr> internet adresinden sorgulanır; mali mühür bulunup bulunmadığı, e-Fatura çıktısı ile uyumlu olup olmadığı kontrol edilir. e-Fatura çıktısı, kontrolü yapan il/ilçe müdürlüğü KES sorumlu personeli tarafından imzalanır.

ç) Destekleme başvurularına ilişkin evraklar, incelenmesine müteakip il/ilçe müdürlüklerince muhafaza edilmek üzere ilgili yetiştirici/üretici örgütüne iade edilir.

Hayvan hastalığı tazminatı desteklemeleri

MADDE 17 – (1) 6/3/2013 tarihli ve 28579 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile belirlenmiş tazminatlı hastalıkların tespit edilmesi sonucu, Resmi Veteriner Hekim veya Bakanlıkça yetki verilen veteriner hekim gözetiminde mecburi kesime tâbi tutulan veya itlaf edilen hayvanlar, kesimhanelerde tespit edilen tazminatlı hastalık nedeniyle imha edilen hayvanlar ile ihbarı mecburi bir hastalığa karşı koruma sağlamak amacıyla, Resmi Veteriner Hekim veya sorumluluğundaki yardımcı sağlık personeli ile Bakanlıkça yetki verilen veteriner hekim tarafından yapılan aşı ve serum uygulaması nedeniyle öldüğü Resmi Veteriner Hekim raporu ile tespit edilen hayvanların bedelleri hayvan sahiplerine hayvan hastalığı tazminatı desteği olarak aşağıdaki esaslara göre yapılır:

a) Sığır Tüberkülozu hastalığında; Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği kapsamında hastalık tespit edilen sığırların kıymet takdirleri Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde yapılarak, şarta tabi kesimleri ya da itlafı gerçekleştirilir. Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde Kıymet Takdir Komisyon Kararı tanzim edilir ve il/ilçe müdürlüğünde muhafaza edilir.

b) Kesimhanelerde ya da Kurban Bayramı süresince Kurban Hizmetleri Komisyonu tarafından kesim yeri olarak değerlendirilebilecek alternatif alanlar kapsamında kurbanlık hayvanlar için belirlenen ve T.C. Başbakanlık Diyanet İşleri Başkanlığının Din Hizmetleri Yönetim Sistemine girilen kesim yerlerinde, kesim sonrası Sığır Tüberkülozu tespit edildiğinde, kesimin yapıldığı mahalde bulunan il/ilçe müdürlüğünde görevli Resmi Veteriner Hekim hastalık raporu düzenler. Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliğine göre karkas bedeli üzerinden kıymet takdirleri yapılır. Kesimin yapıldığı mahalde bulunan il/ilçe müdürlüğü tarafından Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde Kıymet Takdir Komisyon Kararı tanzim edilir ve il/ilçe müdürlüğünde muhafaza edilir.

c) Sığır Brusellozu Hastalığında; Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği kapsamında hastalık tespit edilen sığırların kıymet takdirleri Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde yapılarak, şarta tabi kesimleri ya da itlafı gerçekleştirilir. Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde Kıymet Takdir Komisyon Kararı tanzim edilir ve il/ilçe müdürlüğünde muhafaza edilir.

ç) Ruam hastalığında; Resmi Veteriner Hekim tarafından uygulanan Mallein testi sonucunda veya Bakanlık Enstitü Müdürlüğünce yapılan bakteriyolojik ve serolojik muayenede Ruam hastalığı tespit edildiğinde, hasta hayvanların kıymet takdirleri Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde yapılarak itlaf edilir. Mallein uygulamasına yönelik olarak Bakanlığın belirlediği esaslar çerçevesinde 2 nüsha Ruam Teamül Cetveli tanzim edilir ve hayvan sağlığından sorumlu şube müdürünce imzalanıp mühürlenerek tasdiklenir. Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile Bakanlığın belirlediği

Ordu Ticaret Borsası

esaslar dâhilinde Kıymet Takdir Komisyon Kararı tanzim edilir ve il/ilçe müdürlüğünde muhafaza edilir.

d) Koyun Keçi Brusellozu Hastalığında; Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği kapsamında hastalık tespit edilen küçükbaş hayvanların kıymet takdirleri Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde yapılarak, şarta tabi kesimleri ya da itlafı gerçekleştirilir. Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde Kıymet Takdir Komisyon Kararı tanzim edilir ve il/ilçe müdürlüğünde muhafaza edilir.

e) Afrika At Vebası ve Sığır Vebası hastalığında; işletmede bulunan hayvanlardan alınan marazi maddede Bakanlık Enstitüsü Müdürlüğünce Afrika At Vebası veya Sığır Vebası Hastalığı tespit edildiğinde ya da hastalıkların açık belirtilerini gösteren hayvanlar tespit edildiğinde kıymet takdirleri Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde yapılarak itlaf edilir. Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde Kıymet Takdir Komisyon Kararı tanzim edilir ve il/ilçe müdürlüğünde muhafaza edilir.

f) Kuş Gribi hastalığında; hastalıktan şüphe edilmesi sebebiyle veya laboratuvarında hastalığın varlığı tespit edildiğinde öldürülen hayvanların kıymet takdirleri Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde yapılır. Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde Kıymet Takdir Komisyon Kararı tanzim edilir ve il/ilçe müdürlüğünde muhafaza edilir.

g) Kuduz hastalığında, Bakanlık Enstitü Müdürlüğünce Kuduz hastalığı tespit edilen sığır, koyun ve keçilerin kıymet takdirleri Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde yapılır. Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde Kıymet Takdir Komisyon Kararı tanzim edilir ve il/ilçe müdürlüğünde muhafaza edilir.

ğ) Sığırların Nodüler Ekzantemi hastalığında, laboratuvar muayenesi ile Sığırların Nodüler Ekzantemi hastalığına yakalandığı tespit edilen sığırlar ile hastalık tespit edildikten sonra oluşturulan koruma ve gözetim bölgelerinde hastalığın açık belirtisini gösteren sığırların kıymet takdirleri Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde yapılarak, itlafı veya şarta tabi kesimleri gerçekleştirilir. Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde Kıymet Takdir Komisyon Kararı tanzim edilir ve il/ilçe müdürlüğünde muhafaza edilir.

h) Şap hastalığında, Bakanlıkça belirlenen bölgelerde, hastalığın açık belirtisini göstermesi veya laboratuvarlarca hastalığın varlığı ve tipi tespit edildikten sonra öldürülen veya kestirilen hayvanların kıymet takdiri Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde yapılır. Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde Kıymet Takdir Komisyon Kararı tanzim edilir ve il/ilçe müdürlüğünde muhafaza edilir.

(2) Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği kapsamında hayvansal ürün, yem, madde ve malzemelerin bedelleri ile bunların imha, nakliye ve dezenfeksiyon masraflarının tamamı, yerel kıymet takdir komisyonu tarafından belirlenen miktarlar üzerinden, hayvan sahiplerine hayvan hastalığı tazminatı desteği olarak aşağıdaki esaslara göre yapılır:

a) Ruam, Sığır Vebası, Afrika At Vebası, Kuş Gribi hastalıkları nedeniyle imha edilen hayvansal ürünlerin, yem, madde ve malzemelerin bedelleri ile imha, nakliye ve dezenfeksiyon masraflarının kıymet takdiri yapılır. Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde Kıymet Takdir Komisyon Kararı tanzim edilir ve il/ilçe müdürlüğünde muhafaza edilir.

b) Şap, Sığır Tüberkülozu, Sığırların Nodüler Ekzantemi, Sığır Brusellozu, Koyun ve Keçi Brusellozu hastalıklarında süt hariç, imha edilen diğer hayvansal ürünlerin yem, madde ve malzemelerin bedelleri ile imha, nakliye ve dezenfeksiyon masraflarının kıymet takdiri yapılır. Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde Kıymet Takdir Komisyon Kararı tanzim edilir ve il/ilçe müdürlüğünde muhafaza edilir.

c) Kuduz hastalığında, imha edilen yem, madde ve malzemelerin bedelleri ile imha, nakliye ve dezenfeksiyon masraflarının kıymet takdiri yapılır. Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde Kıymet Takdir Komisyon Kararı tanzim edilir ve il/ilçe müdürlüğünde muhafaza edilir.

ç) Kuduz hastalığında, hayvanların sahipleri öldürülmelerine rıza göstermez ise karantina süresi içerisinde elde edilecek hayvansal ürünler imha edilir ve tazminat ödenmez.

(3) İhbarı mecburi bir hastalığa karşı koruma sağlamak amacıyla, Resmi Veteriner Hekim veya sorumluluğundaki yardımcı sağlık personeli ile Bakanlıkça yetki verilen veteriner hekim tarafından yapılan aşı ve serum uygulaması nedeniyle öldüğü veya ölüm öncesi kesime tabi tutulduğu Resmi Veteriner Hekim raporu ile tespit edilen hayvanların kıymet takdirleri Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile Bakanlığın belirlediği esaslar dâhilinde yapılır. Tanzim edilen Kıymet Takdir Komisyon Kararı il/ilçe müdürlüğünde muhafaza edilir.

(4) Bakanlığımızca bütçe imkânları, hastalıklarla ilgili bilimsel veriler ile eradikasyon ve kontrol programları değerlendirilerek, tazminatlı hayvan hastalıklarına ilave herhangi bir ihbarı mecburi hayvan hastalığı Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile tazminat kapsamına alınması halinde hayvan sahiplerine birinci ve ikinci fıkrada belirtilen hayvan hastalığı tazminatı desteği ödemesi yapılır.

(5) Destekleme ödemesinin yapılabilmesi için Veteriner Bilgi Sisteminden alınan il ve ilçe icmalleri tanzim edilir. İcmallerin hazırlanmasında il/ilçe müdürlüklerince yapılacak işlemler şunlardır;

a) Hak edilen hayvan hastalığı tazminatı ödemesi için ilçe müdürlüğünde görevli resmi veteriner hekimler tarafından Veteriner Bilgi Sistemine veri girişi yapılır ve her ayın ikinci haftasının son iş gününe kadar kayıt sisteminde onaylama işlemi tamamlanır.

b) Veteriner Bilgi Sisteminden onaylanan veriler kapsamında her ayın üçüncü haftasının ilk iş günü ve ayda bir kez olmak üzere ilçe müdürlüğü tarafından ilçe icmalleri tanzim edilir. Tanzim edilen ilçe icmalleri e-belgenet üzerinden elektronik ortamda il müdürlüğüne gönderilir.

c) İl müdürlüğünce ilçelerden gelen icmaller kontrol edildikten sonra her ayın üçüncü haftasının son iş günü ve ayda bir kez olmak üzere Veteriner Bilgi Sisteminden il icmalleri tanzim edilir. Tanzim edilen il icmalleri e-belgenet üzerinden elektronik ortamda GKGM'ye gönderilir.

(6) Hayvan hastalığı tazminatı desteği ödemesi, bütçe imkânları çerçevesinde Bakanlıkça belirlenen tarihte ilgili banka şubesinde, hayvan sahibine doğrudan yapılır.

(7) Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile belirlenmiş tazminat verilmeyecek durumlar için hayvan sahiplerine tazminat ödenmez.

Atık desteği

MADDE 18 – (1) Bakanlıkça belirlenen aşı uygulamaları sonrasında oluşan atıklar için hayvan sahiplerine atık desteği aşağıdaki esaslara göre yapılır:

a) Bakanlıkça belirlenen ve Resmi Veteriner Hekim veya sorumluluğundaki yardımcı sağlık personeli ile Bakanlıkça yetki verilen veteriner hekim tarafından yapılan aşı uygulamaları sonrasında oluşan atıklar için hayvan sahiplerine atık desteği ödemesi yapılır.

b) Atık desteği ödenebilmesi için, atık yapan hayvanların tanımlanarak kayıt altına alınmış ve aşı uygulanan işletmede kayıtlı olması ile aşılamanın üzerinden yetmiş iki saat geçmemesi ve atığın Resmi Veteriner Hekim tarafından görülmesi gerekir.

Ordu Ticaret Borsası

c) Bakanlıkça belirlenen aşı uygulamaları sonrasında atık oluştuğunda Resmi Veteriner Hekim tarafından atık görülür, sadece atık oluştuğuna dair tespit tutanağı tanzim edilir. Tespit tutanağına, hayvan sahibinin işletme numarası, hayvanın küpe numarası, gebeliğin kaçınıcı ayında atığın şekillendiği, aşı ile ilgili bilgiler, aşılama tarihi ve aşılamadan ne kadar zaman sonra atık olayının şekillendiği bilgileri yazılmalıdır.

ç) Bakanlıkça belirlenen aşı uygulamaları sonrasında oluşan atıklardan numune alınır. Alınan numune bölge Veteriner Kontrol Enstitü Müdürlüğüne sığır ve koyun-keçi brusellozu yönünden inceleme için gönderilir. Bakteriyojik olarak bruselloz tespit edildiğinde atık yapan hayvan için hayvan hastalığı tazminatı ile ilgili işlemler uygulanır, bruselloz tespit edilmez ise atık hayvan için destekleme ödemesi yapılır.

(2) Destekleme ödemesinin yapılabilmesi için Veteriner Bilgi Sisteminden alınan il ve ilçe icmalleri tanzim edilir. İcmallerin hazırlanmasında il/ilçe müdürlüklerince yapılacak işlemler şunlardır;

a) Hak edilen atık desteği ödemesi için ilçe müdürlüğünde görevli resmi veteriner hekimler tarafından Veteriner Bilgi Sistemine veri girişi yapılır ve her ayın ikinci haftasının son iş gününe kadar kayıt sisteminde onaylama işlemi tamamlanır.

b) Veteriner Bilgi Sisteminden onaylanan veriler kapsamında her ayın üçüncü haftasının ilk iş günü ve ayda bir kez olmak üzere ilçe müdürlüğü tarafından ilçe icmalleri tanzim edilir. Tanzim edilen ilçe icmalleri e-belgenet üzerinden elektronik ortamda il müdürlüğüne gönderilir.

c) İl müdürlüğünce ilçelerden gelen icmalleri kontrol edildikten sonra her ayın üçüncü haftasının son iş günü ve ayda bir kez olmak üzere Veteriner Bilgi Sisteminden il icmalleri tanzim edilir. Tanzim edilen il icmalleri e-belgenet üzerinden elektronik ortamda GKGM'ye gönderilir.

(3) Atık desteği ödemesi, bütçe imkânları çerçevesinde Bakanlıkça belirlenen tarihte ilgili banka şubesinde hayvan sahibine doğrudan yapılır.

Hastalıktan ari işletme desteklemeleri

MADDE 19 – (1) Hastalıklardan ari işletmeler için sağlık sertifikasına sahip olan süt sığırları işletmelerinde bulunan, damızlık boğalar dışındaki, altı ay yaşın üzerindeki erkek hayvanlar hariç, tüm sığırlar için hayvan başına doğrudan destekleme ödemesi yapılır. Ari sığır başına ödeme birim miktarları 500 (beş yüz) başa kadar tam olarak, 501 baş ve üzeri için ise % 50'sine karşılık gelen tutarın ödenmesi suretiyle uygulanır. Desteklemeden yararlanmak üzere başvuran işletmeler için il/ilçe müdürlüğünce 5/3/2018 tarihli ve 2018/01 sayılı Hastalıktan Ari İşletmeler Genelgesi kapsamında Tespit ve İnceleme Tutanağı düzenlenir. İlgili Genelge hükümlerine göre tüm iş ve işlemler yürütülür ve şartları sağlayan işletmeler için Hastalıktan Ari İşletmeler İçin Sağlık Sertifikası tanzim edilir.

(2) Destekleme ödemesinin yapılabilmesi için Veteriner Bilgi Sisteminden alınan il ve ilçe icmalleri tanzim edilir. İcmallerin hazırlanmasında il/ilçe müdürlüklerince yapılacak işlemler şunlardır:

a) Hak edilen hastalıktan ari işletme desteği ödemesi için ilçe müdürlüğünde görevli resmi veteriner hekimler tarafından Veteriner Bilgi Sistemine veri girişi yapılır ve her ayın ikinci haftasının son iş gününe kadar kayıt sisteminde onaylama işlemi tamamlanır.

b) Veteriner Bilgi Sisteminden onaylanan veriler kapsamında her ayın üçüncü haftasının ilk iş günü ve ayda bir kez olmak üzere ilçe müdürlüğü tarafından ilçe icmalleri tanzim edilir. Tanzim edilen ilçe icmalleri e-belgenet üzerinden elektronik ortamda il müdürlüğüne gönderilir.

c) İl müdürlüğünce ilçelerden gelen icmalleri kontrol edildikten sonra her ayın üçüncü haftasının son iş günü ve ayda bir kez olmak üzere Veteriner Bilgi Sisteminden il icmalleri tanzim edilir. Tanzim edilen il icmalleri e-belgenet üzerinden elektronik ortamda GKGM'ye gönderilir.

ç) Sertifika tanziminden sonra 31/12/2018 tarihine kadar işletmeye doğum yoluyla katılan hayvanlar için 1/1/2019 tarihi itibarıyla Veteriner Bilgi Sisteminden veri girişi yapılır ve (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtildiği üzere aylık olarak hazırlanan icmallere dâhil edilir. İşletmede bulunan toplam ari hayvan sayısına karşılık gelen destekleme oranı bu fıkra da yer alan sayısal değerler dikkate alınarak belirlenir. Doğum yoluyla katılan erkek hayvanlardan bu tarihte altı aylık yaşın üzerinde olanlar destekleme kapsamı dışındadır.

d) Sertifika tanziminden sonra 31/12/2018 tarihine kadar işletmeye dâhil edilmek üzere karantina ve gözetim altında tutulup, Sığır Tüberkülozu ve Sığır Brusellozu testleri yapılarak, ari olduğu tespit edildikten sonra katılan hayvanlar için 1/1/2019 tarihi itibarıyla Veteriner Bilgi Sisteminden veri girişi yapılır ve (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtildiği üzere aylık olarak hazırlanan icmallere dâhil edilir. İşletmede bulunan toplam ari hayvan sayısına karşılık gelen destekleme oranı birinci fıkra da yer alan sayısal değerler dikkate alınarak belirlenir.

e) Bakanlıkça belirlenen kriterlere sahip işletmelerde bulunan her ari hayvana yılda bir kez olmak üzere destekleme ödemesi yapılır. Hastalıktan ari işletme desteği ödemesi, bütçe imkânları çerçevesinde Bakanlıkça belirlenen tarihte ilgili banka şubesinde hayvan sahibine doğrudan yapılır.

(3) Onaylı süt çiftliği sertifikasına sahip olan işletmelerdeki ari işletme desteği alan tüm sığırlar için, ilave olarak hayvan başına aşağıdaki esaslara göre destekleme ödemesi yapılır:

a) Onaylı Süt Çiftliği Sertifikasına sahip işletme sahipleri il/ilçe müdürlüğüne başvuru yapar.

b) Destekleme ödemesinin yapılabilmesi için Veteriner Bilgi Sisteminden alınan il ve ilçe icmalleri tanzim edilir. İcmallerin hazırlanmasında il/ilçe müdürlüklerince yapılacak işlemler şunlardır:

1) Hak edilen onaylı süt çiftliği desteği ödemesi için ilçe müdürlüğünde görevli resmi veteriner hekimler tarafından Veteriner Bilgi Sistemine veri girişi yapılır ve her ayın ikinci haftasının son iş gününe kadar kayıt sisteminde onaylama işlemi tamamlanır.

2) Veteriner Bilgi Sisteminden onaylanan veriler kapsamında her ayın üçüncü haftasının ilk iş günü ve ayda bir kez olmak üzere ilçe müdürlüğü tarafından ilçe icmalleri tanzim edilir. Tanzim edilen ilçe icmalleri e-belgenet üzerinden elektronik ortamda il müdürlüğüne gönderilir.

3) İl müdürlüğünce ilçelerden gelen icmalleri kontrol edildikten sonra her ayın üçüncü haftasının son iş günü ve ayda bir kez olmak üzere Veteriner Bilgi Sisteminden il icmalleri tanzim edilir. Tanzim edilen il icmalleri e-belgenet üzerinden elektronik ortamda GKGM'ye gönderilir.

Programlı aşı ve küpe uygulamaları

MADDE 20 – (1) Bakanlıkça programlanan aşı uygulamalarında uygulayıcıların desteklenmesi aşağıdaki esaslara göre yapılır:

a) Bakanlıkça programlanan aşılamalar öncelikle Resmi Veteriner Hekim ve veteriner sağlık teknikeri/teknisyenleri tarafından gerçekleştirilir. İl/ilçe müdürlüğünün personel ve iş durumu programlı aşılamaların gerçekleştirilmesi için yetersiz ise, il müdürlüğü ile Veteriner Hekim Odası arasında yapılacak protokol çerçevesinde programlı aşılamalar yaptırılabilir.

b) Bakanlıkça uygulanan programlı aşılama desteklemesinden, aşırı tatbik eden ve mesleğini 6343 sayılı Kanuna göre serbest olarak icra eden Veteriner Hekimler yararlanır.

c) Desteklemelerden, kamuda görevli veteriner hekimler, veteriner sağlık teknikeri ile teknisyenleri ve hayvancılık işletmelerinde sözleşmeli olarak görev yapan veteriner hekimler yararlanamaz.

Ordu Ticaret Borsası

ç) 8/3/2018 tarihli ve 2018/2 sayılı Hayvan Hastalıkları ile Mücadele ve Hayvan Hareketleri Kontrolü Genelgesi kapsamında Bakanlıkça programlanan illerde şap, brusella ve Sığırların Nodüler Ekzantemi hastalıklarına karşı koruyucu amaçla kullanılan aşilar destekleme kapsamındadır.

d) Uygulayıcıların desteklenmesi kapsamında, aşılama programı onaylanan Veteriner Hekim Odaları, Bakanlıkça belirlenen kampanya dönemlerinde aşılama çalışmalarını tamamlar. Desteklemeler kampanya dönemlerinde uygulanan aşilar için verilir.

e) Bakanlığın programlı aşılama için Veteriner Hekim Odaları ile yapılan protokol çerçevesinde serbest veteriner hekimler tarafından yapılacak aşı uygulama ücreti; araç, benzin, sarf malzemesi ve benzeri tüm giderler dikkate alınarak il müdürlüğünce belirlenir. İl müdürlüğü tarafından belirlenen uygulama ücreti dışında yetiştiriciden herhangi bir ek ücret talep edilemez.

f) Büyükbaş şap/brusella/Sığırların Nodüler Ekzantemi ve küçükbaş şap/brusella aşılama programı onaylanan Veteriner Hekim Odaları program dâhilindeki yerleşim birimlerinde bulunan küpeli ve küpesiz tüm büyükbaş/küçükbaş hayvanları aşilar. Hayvanlardan küpesiz olanlar için destekleme primi ödenmeyecek, yalnızca il müdürlüğünce belirlenen aşılama ücreti alınır. Destekler küpeli ve TÜRKVET'te kayıtlı hayvanlar için ödenir.

g) Aşılanan hayvanların küpe numaraları Hayvanların Tanımlanması ile Veteriner Biyolojik Ürün Uygulama Ücreti Makbuzuna yazılır, uygulayıcılar aşılanan büyükbaş ve küçükbaş hayvanlarla ilgili bireysel aşı kayıtlarını uygulamadan sonraki 10 gün içerisinde kayıt sistemine işlenir. İl/ilçe müdürlükleri Veteriner Bilgi Sisteminden alınan icmallerin tanzimi sırasında aşılanan hayvanların Veteriner Bilgi Sistemine aşı kaydının yapıp yapılmadığını kontrol eder.

ğ) Sisteme erişim için şifresi bulunmayan ve aşılama programı onaylanmış serbest veteriner hekimler, şifre tahsisi için il/ilçe müdürlüklerine başvurur.

h) Destekleme ödemesinden yararlanılabilmesi için, Veteriner Hekim Odası, Programlı Aşılamalarda Uygulayıcıların Destekleme Müracaat Formu (Ek-1) ile il müdürlüğüne başvuru yapar. Müracaat formu ekinde, Serbest Veteriner Hekimlere ait Hayvanların Tanımlanması ile Veteriner Biyolojik Ürün Uygulama Ücreti Makbuzunun aslı, her bir Serbest Veteriner Hekim için hazırlanan Programlı Aşılamalarda Uygulayıcıların Hak Ediş Belgesi (Ek-2) ve Veteriner Hekim Odasının Düzenlediği İcmal Formu (Ek-3) bulunur. Müracaat formu, makbuz, protokol ve icmal formu il müdürlüğünde muhafaza edilir.

ı) İl müdürlüğünce yapılan kontrol sonucunda hak edilen aşı uygulama desteği ödemesi için Veteriner Bilgi Sistemine veri girişi ve onaylama işlemi yapılır.

i) İl müdürlüğünce her ayın üçüncü haftasının son iş günü ve ayda bir kez olmak üzere Veteriner Bilgi Sisteminden il icmalleri tanzim edilir. Tanzim edilen il icmalleri e-belgenet üzerinden elektronik ortamda GKGM'ye gönderilir. Serbest veteriner hekimlere destekleme ödemesi yapılmadan önce, gerekli vergi kesintileri yapılmış olur. Destekleme ödemesi KDV dâhil tutar üzerinden yapıldığından serbest veteriner hekimlere destekleme ödemesi yapılmadan önce Veteriner Hekim Odalarının Maliye Bakanlığının ilgili saymanlığına gerekli vergi kesintileri aktarılır. Programlı aşı uygulamaları desteği ödemesi, bütçe imkânları çerçevesinde Bakanlıkça belirlenen tarihte ilgili banka şubesinde doğrudan yapılır.

j) Gerektiğinde aşının etkinliğini kontrol etmek amacıyla test ve analiz için aşılanan hayvanlardan kan alınıp ilgili Enstitü Müdürlüğüne (Şap Enstitüsü Müdürlüğü, Pendik Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü) bağışıklık kontrolü yaptırılır.

k) Hayvanların Tanımlanması ile Veteriner Biyolojik Ürün Uygulama Ücreti Makbuzunun aslına kırmızı renkli olarak "Destekleme Ödemesinden Yararlanmış" kaşesi basılarak imza altına alınır.

(2) Küpe uygulama desteklemesi aşağıdaki esaslara göre yapılır:

a) Küpeyi uygulayarak sisteme kaydeden ve mesleğini 6343 sayılı Kanuna göre serbest olarak icra eden veteriner hekimler ile hayvancılıkla iştigal eden yetiştirici/üretici örgütleri yararlanır.

b) Desteklemelerden, kamuda görevli veteriner hekimler, veteriner sağlık teknikerleri ile teknisyenleri ve hayvancılık işletmelerinde sözleşmeli olarak görev yapan veteriner hekimler yararlanamaz.

c) Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği ile Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak küpelenen ve TÜRKVET'te kayıt altına alınan sığır ve mandalar ile koyun ve keçiler küpe uygulama desteklemesi kapsamındadır.

ç) İl müdürlükleri tarafından, kimliklendiricilere hayvan kayıt sisteminde kullanıcı adı ve şifresi tahsis edilir. Her kimliklendirici uyguladığı küpeyi sisteme kendisi kayıt eder.

d) Küpe uygulama desteği, küpelenen ve TÜRKVET'e kaydedilen sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçi türü hayvanlar için ödenir.

e) İl/ilçe müdürlükleri icmallerin tanzimi sırasında küpelenen hayvanların TÜRKVET'e kaydının yapıp yapılmadığını kontrol eder.

f) Destekleme ödemesinden yararlanılabilmesi için, küpeleme yetki devri yapılan Veteriner Hekim Odası ile küpeleme yetki devri yapılan yetiştirici/üretici örgütleri Küpe Uygulama Desteklemesi Müracaat Formu (Ek-4) ile il müdürlüğüne başvuru yapar. Müracaat formu ekinde, ...Veteriner Hekim Odası/...Birliğinin Düzenlediği Küpe Uygulama İcmal Formu (Ek-5) bulunur. Müracaat formu, makbuz, protokol ve icmal formu il müdürlüğünde muhafaza edilir.

g) İl müdürlüğünce yapılan kontrol sonucunda hak edilen küpe uygulama desteği ödemesi için Veteriner Bilgi Sistemine veri girişi ve onaylama işlemi yapılır.

ğ) İl müdürlüğünce her ayın üçüncü haftasının son iş günü ve ayda bir kez olmak üzere Veteriner Bilgi Sisteminden il icmalleri tanzim edilir. Tanzim edilen il icmalleri e-belgenet üzerinden elektronik ortamda GKGM'ye gönderilir.

h) Destekleme ödemeleri gerçek ya da tüzel kişilere yapılabilir. Destekleme ödemesinden doğan tüm vergilerin ödenmesi destekleme ödemesini alan gerçek ya da tüzel kişilerin sorumluluğundadır. Küpe uygulama desteği ödemesi, bütçe imkânları çerçevesinde Bakanlıkça belirlenen tarihte ilgili banka şubesinde doğrudan yapılır.

ı) Veteriner hekim odaları ve hayvancılıkla iştigal eden yetiştirici/üretici örgütleri tarafından temin edilen küpeler kalite ve mevzuata uygunluk yönünden il müdürlükleri tarafından kontrol edilir.

Hayvan genetik kaynaklarının yerinde korunması ve geliştirilmesi

MADDE 21 – (1) Hayvan genetik kaynaklarının yerinde korunmasına ilişkin desteklemeler aşağıdaki esaslara göre yapılır:

a) Hayvansal üretimle iştigal eden, işletmesi ve hayvanları Bakanlık kayıt sistemine (TÜRKVET, AKS) kayıtlı yetiştiricilere sözleşmede taahhüt ettikleri destekleme şartlarını yerine getirmeleri halinde ödeme yapılır. Yerinde koruma desteklemesinden yararlanacak yetiştirici, koruma yerinde ikamet

Ordu Ticaret Borsası

eder ve destek aldığı türün farklı ırklarını bir arada yetiştiremez. Hayvancılıkla uğraşan yetiştiriciler arasından, çocuklarından en az birisi yanında olan, yetiştiricilik dışında bir işle uğraşmayan, tarımsal eğitim görmüş, büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğini bir arada yapmayanlar tercih edilir.

b) Koruma desteklemesinden yararlanma başvurusu; ilk defa yararlanmak isteyen yetiştiriciler ile daha önceki yıllarda koruma programında olup sözleşme imzalamış olan yetiştiriciler sözleşme bitiş tarihi dikkate alınmaksızın bu Tebliğin yayımından itibaren 60 gün içinde il/ilçe müdürlüklerine dilekçe (Ek-6) ve ikamet belgesi ile başvurur. Süre sonunda talepler, ırklara göre birleştirilerek il müdürlüğü tarafından TAGEM'e gönderilir. TAGEM tarafından koruma kapsamına alınacak ırk ve hayvan sayısı il müdürlüğüne bildirilir. Destekleme kapsamına alınacak yetiştiricilerin seçimini Seçim Komisyonu yapar. Projeye seçilen yetiştiriciler proje gerekliliklerini yerine getireceğine dair içeriği ve süresi TAGEM'ce belirlenen sözleşmeyi imzalar.

c) Koruma kapsamında aşağıdaki tabloda belirtilen illerde, karşılarında gösterilen ırk ve sayıda hayvan için destekleme ödemesi yapılır.

İrk	İl	Toplam Desteklenecek Hayvan Sayısı (Baş/Arılı Kovan)
Boz Sığır İrkı	Edime, Bursa, Balıkesir, Çanakkale, Kocaeli	2.500
Boz Sığır İrkı (Pedigrili Koruma Desteği)	Edime, Bursa, Balıkesir, Çanakkale, Kocaeli	500
Yerli Kara Sığır	Ankara, Antalya, Çankırı, Konya, Karaman	3.000
Yerli Kara Sığır (Pedigrili Koruma Desteği)	Ankara, Çankırı, Konya, Karaman	500
Yerli Güney Sarısı Sığır	Adana, Hatay, Diyarbakır, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Mersin, Osmaniye	3.000
Doğu Anadolu Kırmızısı Sığır	Erzurum, Kars, Artvin	1.000
Kilis Sığır (Güney Anadolu Kırmızısı)	Hatay, Şanlıurfa, Mersin	2.000
Zavot Sığır	Ardahan, Kars	1.000
Sakız Koyunu	İzmir	1.000
Kıvrıcık Koyunu	Kırklareli	1.000
Gökçeada Koyunu	Çanakkale	1.500
Karagül Koyunu	Tokat	1.000
Çine Çaparı Koyunu	Aydın	500
Hemşin Koyunu	Artvin, Erzurum	1.000
Norduz Koyunu	Van	1.000
Dağlıç Koyunu	Afyonkarahisar, Konya	1.500
Tuj Koyunu	Ardahan, Kars	200
Karakaçan Koyunu	Balıkesir	200
Kilis Keçisi	Kilis, Hatay	1.000
Honamlı Keçisi	Antalya, Isparta	1.000
Abaza Keçisi	Artvin	500
Kaçkar Keçisi	Artvin	500
Osmanlı (Gürcü) Keçisi	Ardahan	500
Ankara (Tiftik) Keçisi	Siirt, Kırıkkale	1.500
Halep Keçisi	Gaziantep, Hatay	1.000
Norduz Keçisi	Van	500
İspir Keçisi	Rize, Erzurum	500

Ordu Ticaret Borsası

Mahalli Keçisi	Diyarbakır	1.000
Kafkas Arısı	Ardahan, Artvin	10.000

c) Yerinde koruma esasları şunlardır:

1) Doğal yetiştirme ortamında koruma; (c) bendinde belirlenen illerde seçim komisyonunca uygun görülen ve son bir yılda ihbarı mecburi hayvan hastalıkları çıkmamış işletmeler tercih edilir. Ana yollardan ve yerleşim yerlerinden (il/ilçe merkezlerinden) uzak olan, koruma altına alınan ırk dışında ırklar ve melezleri bulunmayan işletmelerin aynı yerleşim yerinde olması tercih sebebidir.

2) Pedigri koruma desteği; Yerli Kara ve Boz ırk sığırlar, ırk özelliklerinin bozulmaması ve sözleşme şartlarının sağlanması halinde, entsanif işletmelerde, aşım/tohumlama kaydı, yıl içinde doğum olması halinde yavrunun ana-baba bilgileri, doğum ağırlığı ve sütten kesim ağırlıkları kayıt altına alınması halinde Yerli Kara ve Boz ırk anaç sığırlar için ödenir. Bu işletmelerde korumaya alınan hayvan sayısı toplam kapasitenin %20'sini geçemez ve bir işletmede korumadaki hayvan sayısı 10 başın altında olamaz.

3) Koruma desteklemesinden yararlanan yetiştirici, proje lideri ile işbirliği halinde Bakanlık tarafından istenen kayıtları tutar, ölüm ve zorunlu kesime ait belgeleri muhafaza eder. Doğan yavruardan proje liderinin onayladığı ırk özelliklerine sahip ve sağlıklı olanlar sürü yenilemesinde kullanılır. Korumaya alınan sürüde damızlıkta kullanılacak asgari erkek/dişi hayvan sayısı sözleşmede belirtilir. Bu sürü birden fazla yetiştiricinin iştiraki ile de oluşturulabilir. En az yetiştirici ile bu hayvan sayısının temin edilebileceği işletmelere öncelik verilir. Kafkas arı ırkı için sadece önceden belirlenmiş izole bölgelerde yetiştiricilik yapanlardan en az 20 ve üzeri koloniyi sahip yetiştiriciler projeye müracaat edebilir.

4) Koruma sürüsünde, proje liderinin önerisi doğrultusunda akrabalı yetiştirmeye yol açmayacak yetiştirme modeli uygulanır ve her hayvan/kovan numaralandırılarak kayıt altına alınır.

5) Yetiştirici, dişi ve erkek hayvan ile kovan sayısını sözleşmede belirtilenin altına düşüremez, sözleşmede belirtilen mücbir sebeplerden dolayı eksilen miktar proje liderinin önerisi doğrultusunda tamamlanır. Koruma altına alınan hayvanların bakım, besleme ve sağlık giderleri yetiştiriciye aittir. İl/ilçe müdürlüklerince proje kapsamındaki hayvanlara kimliklendirme ve koruyucu sağlık hizmetlerinde öncelik verilir.

d) Sözleşme, hak ediş ve ödemelere ilişkin hususlar şunlardır: Enstitü Müdürlüğü ile yetiştirici arasında TAGEM tarafından hazırlanan sözleşme imzalanır. Sözleşme şartlarını yerine getirmeyen yetiştiriciye ödeme yapılmaz. Desteklenecek hayvan/arılı kovan miktarı yetiştirici ile yapılan sözleşmede belirtilen hayvan sayısını geçemez. Sözleşme süresi sona ermeden; sözleşmede belirtilen mücbir sebepler hariç, her ne sebeple olursa olsun projeden ayrılan yetiştiriciden, sözleşme süresince ödenen destek, yasal faizi ile geri alınır. Mücbir sebepten dolayı azalma durumunda ceza uygulanmaz, bu durumda mevcut hayvan/arılı kovan sayısı kadar icmal hazırlanır. Takip eden dönemlerde sözleşmede belirtilen hayvan sayısına tamamlanır. Proje lideri, desteklemeye esas müracaat formunu (Ek-7) düzenleyerek en geç 12/10/2018 tarihine kadar Enstitü Müdürlüğü aracılığıyla il müdürlüğüne gönderir. İl müdürlüğü tarafından işletmeler ve hayvanlara ait bilgiler yerinde ve Bakanlık kayıt sisteminde (TÜRKVET, AKS) ulusal küpe/kovan numarası bazında kontrol edilerek hazırlanan il icmalı (Ek-8), en geç 7/12/2018 tarihine kadar yazılı olarak ve elektronik ortamda TAGEM'e gönderilir.

(2) Hayvan genetik kaynaklarının yerinde geliştirilmesine (Halk Elinde Küçükbaş ve Anadolu Mandası Islahı Projesi) ilişkin desteklemeler aşağıdaki esaslara göre yapılır:

a) Yeni başlatılacak alt projeler ile önceki yıllarda başlatılan ve devam edecek alt projeler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

İrk ve Proje Sayısı	İl ve Proje Sayısı	Hayvan sayısı (Baş)
Akkaraman Koyunu (33)	Aksaray (2), Ankara (1), Bingöl (1), Çankırı (2), Çorum (2), Kayseri (3), Karaman (2), Kırıkkale (1), Kırşehir (2), Konya (4), Malatya (2), Niğde (5), Osmaniye(1), Tokat (1), Yozgat (4)	207.900
Şavak Akkaraman Koyunu (9)	Elazığ (4), Erzincan (4), Tunceli (1)	6.700
Ankara (Tiftik) Keçisi (6)	Ankara (5), Siirt (1)	7.800
Dağlıç Koyunu (1)	Afyonkarahisar (1)	300
Eşme Koyunu (1)	Uşak (1)	300
Güney Karaman Koyunu (3) (Karakoyun)	Mersin (3)	18.900
Hemşin Koyunu (4)	Artvin (4)	5.200
Honamlı Keçisi (3)	Antalya (2), Burdur (1)	3.900

Ordu Ticaret Borsası

İvesi Koyunu (11)	Adana (1), Adıyaman (1), Gaziantep (2), Kilis (1), Mersin (2), Osmaniye (1), Şanlıurfa (3)	9.300
Kangal Akkaraman Koyunu (8)	Sivas (8)	0.400
Karacabey Merinosu Koyunu (4)	Balıkesir (1), Edirne (1), Tekirdağ(1), Çanakkale (1)	5.200
Karayaka Koyunu (8)	Ordu (2), Sinop (1), Tokat (2), Trabzon (2), Giresun (1)	0.400
Karakaş Koyunu (3)	Diyarbakır (3)	8.900
Karya Koyunu (3)	Aydın (1), Denizli (2)	8.900
Kıl Keçisi (26)	Adana (2), Adıyaman (1), Amasya (1), Antalya(1), Aydın (1), Burdur (1), Çanakkale (2), Çorum (1), Denizli(1), Diyarbakır (1), Isparta (1), İzmir (1), Kahramanmaraş (2),Karaman (1), Konya(1),Mersin (2), Muğla (1), Niğde (1), Osmaniye(1), Tekirdağ (1), Tokat (1), Yozgat (1)	163.800
Kıvırcık Koyunu (9)	Aydın (1), Balıkesir (1), Bilecik (1), Bursa (1), İzmir (1), Kırklareli (1), Manisa (2), Yalova (1)	6.700
Kilis Keçisi (4)	Gaziantep (2), Kilis (2)	5.200
Koçeri Koyunu (2)	Batman (2)	2.600
Maltız Keçisi (2)	İzmir (1), Kırklareli (1)	2.600
Morkaraman Koyunu (12)	Ağrı (2), Bingöl (5), Erzurum (2), Elazığ (1),Muş (1), Kars (1)	5.600
Orta Anadolu Merinosu Koyunu (7)	Ankara (2), Eskişehir (2), Karaman (2), Konya (1)	4.100
Ramlıç Koyunu (3)	Afyonkarahisar (1), Eskişehir (2)	8.900
Pırlak Koyunu (6)	Afyonkarahisar (2), Antalya (1), Eskişehir (1),Kütahya (2)	7.800
Pırit Koyunu (2)	Isparta (2)	2.600
Sakız Koyunu (2)	Çanakkale (1), İzmir (1)	2.600
Şam Keçisi (2)	Hatay (1), Kahramanmaraş (1)	2.600
Zom Koyunu (2)	Diyarbakır (2)	2.600
Türk Saanen Keçisi (3)	Çanakkale (2), İzmir (1)	8.900
Tahirova Koyunu (1)	Çanakkale (1)	300

Ordu Ticaret Borsası

TOPLAM		134.000
Anadolu Mandası (18)	Afyonkarahisar, Amasya, Balıkesir, Bartın, Bitlis, Çorum, Diyarbakır, Düzce, Giresun, İstanbul, Kayseri, Kocaeli, Kütahya, Muş, Samsun, Sivas, Tokat, Yozgat	0.000

b) Yeni başlatılacak alt projeler için, başvuru yeri, şekli, zamanı, değerlendirilmesi ve sözleşmeye ilişkin hususlar;

1) Projeye girmek isteyen yetiştiriciler, il/ilçe müdürlüklerine başvurur. İl/ilçe müdürlükleri, müracaat edenler arasından proje lideri tarafından seçilen hayvanların ırk, cinsiyet, tür, işletme ve sahiplik bilgisi açısından Bakanlık kayıtları ile uyumluluğunu kontrol eder. Gerekliyse bilgileri günceller. Bu hayvanlara ait seçim tutanağı, proje lideri ve il müdürlüğünce imzalanarak en geç 31/10/2018 tarihine kadar onaylanmak üzere TAGEM'e gönderilir. Tutanağın TAGEM tarafından onaylanmasından sonra proje uygulama esasları talimatı ekinde yer alan sözleşme imzalanır.

2) Projeye ilk kez dâhil olacak her bir yetiştiricinin sürüsünde en az bulunması gereken bir yaş ve üzeri anaç koyun/keçi sayısı; Maltız, Türk Saanen keçileri ve Sakız koyunu için kırk baş, diğer ırklar için ise yüz baştır.

3) Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesinde her alt proje, 6000 baş anaç, 300 baş erkek hayvandan oluşur ve kontrollü çiftleştirilen yeterli miktarda elit anaç koyun/keçi bulundurulur. Yeni başlayacak ve proje için yeterli hayvan materyali temininin güç olduğu ırklara ait alt projelerde 5000 baş anaç, 250 baş erkek hayvan materyalini tamamlamak koşuluyla proje başlatılabilir ve proje sürecinde hayvan sayısı 6000 baş anaç, 300 baş erkek hayvana tamamlanır. Projedeki hayvan sayısının mümkün olduğunca az sayıda işletmeden tamamlanması ve seçilen işletmelerde uygun olan hayvanların tamamının projeye dâhil edilmesi esastır.

4) Anadolu mandasında her alt proje, manda boğası dâhil en az 800 baş anaç hayvandan oluşur. Devam eden projelerde bu sayı aranmaz. Ancak projedeki eksilen hayvanlar, proje kapsamında doğan yavru ile tamamlanır.

5) İl/ilçe müdürlüklerince proje kapsamındaki hayvanlara koruyucu sağlık hizmetleri ve ulusal küpeleme işlemlerinde öncelik verilir.

c) Destekleme ödemelerine ilişkin hususlar:

1) Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesine dâhil olan ve proje yükümlülüklerini yerine getiren yetiştiricilerin hayvanları için destekleme ödemesi yapılır. Bu hayvanlardan proje gereği alınan verilerin, talimat ile belirlenen süre içerisinde TAGEM tarafından istenen formatta gönderilmesi zorunludur.

2) Proje Yürütme Kurulunda değerlendirilen projelere ilişkin destek müracaatları için kurulca belirlenen tarihe kadar proje lideri, desteklemeye esas müracaat formunu (Ek-9, Ek-11, Ek-13) düzenleyerek il müdürlüğüne teslim eder.

3) İl müdürlükleri, proje liderinin müracaatı tarihinden itibaren iki ay içerisinde işletmeler ve hayvanlara ait bilgileri yerinde ve Bakanlık kayıt sisteminde ulusal küpe bazında kontrol eder. Hazırlanan proje destekleme il icmal (Ek-10, Ek-12, Ek-14), elektronik ortamda ve yazılı olarak TAGEM'e gönderilir.

c) Islah programındaki; koyun/keçiler ve yavrularına halk elinde ıslah desteği:

1) Yavruarda; 2018 yılı içerisinde doğan, doğum ağırlığı dışında en az bir tartım verisi alınan kuzu/oğlak başına ödenir. Doğum kayıtları taban sürülerde; ana-yavru (doğan yavrunun doğum tarihi, cinsiyeti, ana-yavru kulak numaraları), elit sürülerde; ana-baba-yavru (doğan yavrunun doğum tarihi, cinsiyeti, ana-baba-yavru kulak numaraları) şeklinde olacaktır. Ancak ırklara ve bölgelere göre 2018 yılında doğan ve proje gereği alınması gereken verileri 2019 yılına sarkan hayvanlar için 2018 yılı bütçesinden ödeme yapılır.

2) Koyun/Keçilere; devam eden projelerde, 2018 yılı içerisinde doğum kaydı olan anaç koyun/keçiler, 2018 yılında yeni başlayacak projelerde ise proje materyali olarak seçilen anaç koyun keçiler için ödeme yapılır.

d) Damızlık erkek materyal (koç/teke) desteği: Proje lideri koç/teke katımından önce damızlıkta kullanılacak tüm koç/teke listesini işletme esaslı olarak il/ilçe müdürlüğüne bildirir. Proje kapsamındaki işletmelerde, projede olsun veya olmasın tüm anaç materyal için projeden elde edilen koç/tekeler dışında erkek materyal kullanılamaz. Belirlenen erkek materyal dışında koç/teke kullanılması durumunda o yıl için proje kapsamındaki hiçbir destek ödenmez.

1) Her yirmi anaç materyale bir damızlık erkek materyal oranında olmak üzere halen kullanılan koç/tekeler ödenir.

2) İşletmede projeye kayıtlı olmayan dışı materyal için projeden seçilen ve yirmi anaç materyale bir damızlık erkek materyal oranını geçmemek üzere kullanılan damızlık koç/tekeler ödenir.

3) Proje lideri tarafından bir sonraki dönemde kullanılmak üzere seçilen damızlık adayı erkek materyale, işletmede kullanılan koç/tekelerin %50'sini geçmemek üzere ödenir.

4) Damızlık erkek materyal (koç/teke) desteği, koyun/keçi ve yavru il icmal ile birlikte hazırlanır.

5) Elit ve/veya beş yıllık dönemini tamamlayan taban sürülerden işletme ihtiyacı ayrıldıktan sonra kalan hayvanların %10 oranını geçmemek üzere damızlık adayı olarak seçilen erkek materyalden, aynı ırka ait alt projelerin yürütüldüğü işletmelere il içi ve/veya il dışı satışı yapılan hayvanlar için, satışı yapan yetiştiriciye ödenir. Satışın belgelendirilmesine ilişkin hükümler TAGEM tarafından talimatla belirlenir. Bu kapsamda, 2/11/2018 tarihine kadar il müdürlüklerine müracaatı yapılan hayvanlar için ödeme yapılır.

6) Hayvan sayısı oranlarındaki kusurlar en yakın rakama tamamlanır.

e) Manda desteği: Proje gerekliliklerini yerine getirmek koşuluyla anaç manda (damızlık dışı/erkek) ile 2018 yılı içerisinde bir yaşı dolduran (en az doğum, altı ay ve bir yaş verileri alınarak, damızlık seçimi için ayrılmış) manda düvesi/tosunu için ödenir. Gerçek ve tüzel kişiliğe ait işletmelerde en fazla 500 baş mandaya kadar destekleme ödemesi yapılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ordu Ticaret Borsası

Ödemeye İlişkin Esaslar

Üye yetiştiricilerden kesinti

MADDE 22 – (1) Yetiştirici/üretici örgütlerine üyelik şartı aranan destekleme ödemelerinde, merkez birliğini kurmuş olan; 5996 sayılı Kanuna göre kurulmuş ıslah amaçlı yetiştirici birlikleri ve/veya 5200 sayılı Kanuna göre kurulmuş üretici birlikleri ve/veya Bakanlıkça kuruluşuna izin verilen 1163 sayılı Kanuna göre kurulmuş tarımsal amaçlı kooperatif üyelerinden, hak ettikleri desteklerden hizmet bedeli olarak tabloda belirtilen oranlarda Çiftçi Örgütlerini Güçlendirme adı altında sistem üzerinden kesinti yapılır. Kalan miktar yetiştirici/üreticilerin hesabına ödenir.

Hizmet Bedeline Konu Destek	Oran (%)
Koyun- Keçi Desteğinde	%3'ü il birliklerine, bu bedelin içinden %5'i Merkez Birliğine
Buzağı/Malak/Manda Desteğinde	%3'ü il/ilçe birliklerine, bu bedelin içinden %5'i Merkez Birliğine,
Arıcılık Desteğinde	%3'ü il/ilçe birliklerine, bu bedelin içinden % 10'u Merkez Birliğine
Süt Primi Ödemesinde Üretici veya Yetiştirici Birliği üzerinden yapılan desteklemelerde	%3'ü il/ilçe üretici, il yetiştirici birliklerine bu bedelin içinden % 5'i Merkez Birliğine,
Süt Primi ve Buzağı/Malak/Manda Ödemesinde Kooperatifler üzerinden yapılan desteklemelerde	%3'ü kooperatif üst birliği veya bölge birliğine, bu bedelin içinden %25'i Merkez Birliğine,
Besilik Erkek Sığır Destekleme Ödemesinde Üretici Birliği üzerinden yapılan desteklemelerde	%3'ü il/ilçe üretici birliğine, bu bedelin içinden % 5'i Merkez Birliğine,

(2) Yukarıdaki tabloda belirtilen oranlarda "Çiftçi Örgütlerini Güçlendirme" adı altında yapılan kesintiden sonra kalan miktar yetiştiricilerin hesabına ödenir. Tabloda belirtilmeyen uygulamalar için oran, Bakanlıkça belirlenir. Birden fazla merkez birliğine üyeliği bulunan kooperatif üst/bölge birlikleri destekleme yılı için Çiftçi Örgütlerini Güçlendirme bedelinin ödeneceği merkez birliğine taahhütname verir. Bu taahhütname, merkez birliklerince destekleme yılı başında Bakanlığa gönderilir. Çiftçi Örgütlerini Güçlendirme bedeli merkez birliklerinden gelen liste ve taahhütnamelere göre ödenir.

(3) Bakanlıkça uygulanan Halk Elinde Hayvan Islahı Projelerinde verilerin toplanmasına ilişkin giderler projeye katılan yetiştiriciler tarafından, proje hesabına yatırılacakları ödemelerle karşılanır. Bu ödemeler projedeki yetiştiricinin aldığı toplam desteğin, manda ıslah projelerinde % 15'ini, koyun/keçi ıslah projelerinde % 20'sini geçemez. Bu hesaba ilişkin tüm harcamalar, Bakanlık talimatıyla belirlenir ve ilgili birlik/yetiştirici temsilcisi tüzel kişilik tarafından gerçekleştirilir. Proje kapsamındaki destek ödemeleri, birlik/yetiştirici temsilcisi üzerinden yetiştiricilere ödenir. Bu projelerden ayrıca, 22 nci maddenin birinci fıkrasındaki hizmet bedeli kesilmez.

Ödemelerin aktarılması

MADDE 23 – (1) Desteklemeler için gerekli kaynak, bütçede hayvancılığın desteklenmesi için ayrılan ödenekten karşılanır. Bakanlık tarafından Banka aracılığı ile ödenir. Süt regülasyonu kapsamındaki ödeme ise Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğüne aktararak yapılır.

(2) Bu Tebliğ kapsamında yapılan destekleme ödemeleri, kamu kaynağı niteliğinde olduğundan hak ediş sahibinin hesabına aktarılmadan önce haciz, icra ve temlik işlemlerine konu edilemez.

(3) Bu Tebliğ kapsamında yapılan desteklemelerden kamu kurum ve kuruluşları yararlanamaz.

Yetki ve denetim

MADDE 24 – (1) Bu Tebliğin uygulamasında öngörülemeyen durumlar ve oluşabilecek sorunların çözümünde, ilgili Genel Müdürlükler genelge ve talimat çıkarmaya yetkilidir.

(2) HAYGEM, bu Tebliğ kapsamında yapılan desteklemelerle ilgili duyuru yapabilir, başvuru formları veya uygulama evraklarına ilişkin örnekler oluşturabilir, bu duyuru ve örnekler, ilgili sistemler üzerinden veya Bakanlık (HAYGEM) internet sitesinde yayımlanır. Desteklemeye ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesinde yayımlanan bu formların kullanılması esastır.

(3) Bu Tebliğ kapsamındaki destekleme uygulamalarında illerde oluşacak problemlerin çözümünde bu Tebliğ ve talimat hükümlerine aykırı olmamak şartıyla il müdürlükleri yetkilidir. Bu amaçla, gerektiğinde diğer kamu kurum ve kuruluşları, yetiştirici/üretici örgütleri, ilgili oda ve birlikler ile iş birliği yapılabilir.

(4) İl müdürlükleri, desteklemelerin mevzuat hükümlerine uygun ve hak sahiplerine ödenmesi için gerekli ilave tedbirleri almaya yetkilidir.

(5) İl müdürlükleri yılı içerisinde, her destekleme kalemi için ilinde destekten yararlanan yetiştirici/üreticinin rastgele örnekleme yöntemiyle her destekleme kaleminden en az %5'i oranındaki işletmeye ait desteklemeye ilişkin bilgilerin, mevzuat hükümlerine uygun ve doğru olarak yapıldığına ilişkin denetim yapar.

(6) Hayvan genetik kaynaklarının yerinde geliştirilmesi (Halk Elinde Küçükbaş ve Anadolu Mandası Islahı Projesi) ödemelerine ilişkin iş ve işlemlerde Proje Yürütme Kurulu yetkilidir.

(7) İl/ilçe müdürlükleri, desteklemeler ile ilgili başvuru zamanı ve şartlarını, yerel imkânları da kullanarak duyurmaya yetkilidir.

(8) İl/ilçe müdürlüğü veya yetiştirici/üretici örgütü, destekleme başvurusu yapan gerçek kişilerin Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS) sorgulamalarını, desteklemelerin yürütüldüğü Bakanlık veri tabanları üzerinden başvuru tarihi itibarıyla yapar.

(9) Hayvancılık desteklemelerinde, yetiştirici/üretici örgütlerine verilen yetki, görev ve sorumlulukları zamanında yerine getirmeyerek yetiştiricinin mağduriyetine sebep olan yetiştirici/üretici örgütleri mağduriyetin giderilmesinden sorumludur.

Haksız ödemelerin geri alınması ve hak mahrumiyeti

MADDE 25 – (1) Bu Tebliğde belirtilen yetkili merciler, bu Tebliğ gereği kendilerine ibraz edilen belgelerin yetkileri kapsamındaki

Ordu Ticaret Borsası

kontrollerinden ve kendi hazırladıkları belgelerden sorumludur. Desteklemeden yararlanmak üzere ibraz edilen belgelerin sorumluluğu ilgisine aittir. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyerek haksız yere ödemeye neden olanlar ile haksız yere ödemelerden yararlanmak üzere sahte veya içeriği itibarıyla gerçek dışı belge düzenleyen ve kullanan ilgililer hakkında gerekli cezai, hukuki ve idari işlemler il müdürlüklerince yapılır. Hayvan genetik kaynaklarının yerinde geliştirilmesi amaçlı desteklemelerde 5488 sayılı Kanunun 23 üncü maddesine göre yapılacak iş ve işlemler Proje Yürütme Kurulu tarafından değerlendirilip karara bağlanır, gereği il müdürlüklerince yerine getirilir.

(2) Haksız yere yapılan destekleme ödemeleri, ödeme tarihinden itibaren 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesinde belirtilen gecikme zammı oranları dikkate alınarak hesaplanan kanuni faizi ile birlikte anılan Kanun hükümlerine göre geri alınır. Haksız ödemenin yapılmasına sebep olan belge veya belgeleri düzenleyen gerçek ve tüzel kişiler, geri alınacak tutarların tahsilinde müştereken sorumlu tutulurlar.

(3) Bu Tebliğ ile belirlenen destekleme ödemelerinden, idari hata sonucu düzenlenen belgelerle yapılan ödemeler hariç, haksız yere yararlandığı tespit edilen üreticiler, 5 yıl süreyle hiçbir destekleme programından yararlandırılmazlar. Bunun takibinden il/ilçe müdürlükleri sorumludur.

(4) Destekleme ödemelerinde, idari hata sonucu yapılan fazla ödemelerde, tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde üretici, kendi rızası ile iade ederse gecikme faizi alınmaz. Söz konusu ödeme tebliğ edilen süre içerisinde yapılmaz ise, tebliğ tarihinden itibaren 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesinde belirtilen gecikme zammı oranları dikkate alınarak hesaplanan kanuni faizi ile birlikte anılan Kanun hükümlerine göre geri alınır.

Sorumluluk ve arşivleme

MADDE 26 – (1) Desteklemeden yararlanmak üzere bu Tebliğ gereği ibraz edilen bilgi ve belgelerin doğruluğundan öncelikle belgeyi ibraz eden ve yetkileri kapsamında onaylayan ve verileri giren kişi ve kurumlar sorumludur. Destekleme ödemesi yapılan belgeler istenildiğinde ibraz edilmek üzere, yetiştirici/üretici örgütleri ve/veya ilgili birimler tarafından 5 (beş) yıl süre ile saklanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yaptırımlar

MADDE 27 – (1) Bu Tebliğ kapsamında, istenen bilgi ve belgeleri zamanında ibraz etmeyenler ve Bakanlıkça yerine getirilmesi istenen iş ve işlemleri yerine getirmeyenler desteklemeden yararlandırılmaz.

Yürürlükten kaldırılan tebliğ

MADDE 28 – (1) 26/8/2017 tarihli ve 30166 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hayvancılık Desteklemeleri Hakkında Uygulama Esasları Tebliği (Tebliğ No: 2017/32) yürürlükten kaldırılmıştır.

Tamamlanamayan işlemler

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) 26/8/2017 tarihli ve 30166 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hayvancılık Desteklemeleri Hakkında Uygulama Esasları Tebliği (Tebliğ No: 2017/32) hükümlerine göre başvuruları yapılmış ve sonuçlandırılmamış işlemler söz konusu Tebliğ hükümlerine göre sonuçlandırılır.

Yürürlük

MADDE 29 – (1) Bu Tebliğ 1/1/2018 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 30 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı yürütür.

31 Ocak 2020 CUMA

Resmî Gazete

Sayı : 31025

TEBLİĞ

Tarım ve Orman Bakanlığından:

HAYVANCILIK DESTEKLEMELERİ UYGULAMA TEBLİĞİ (TEBLİĞ NO: 2019/54)’NDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ (TEBLİĞ NO: 2020/2)

MADDE 1 – 20/11/2019 tarihli ve 30954 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hayvancılık Desteklemeleri Uygulama Tebliği (Tebliğ No: 2019/54)’nin 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“d) Düveler/mandalar; düve yetiştirici merkezlerinden, hastalıktan ari işletmelerden, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünden, Tarım Kredi Kooperatifleri ve iştirakleri ile yetiştirici/üretici örgütlerinden temin edilir. Hayvanlar, Kararın yayımı tarihi itibarıyla TÜRKVET’te kayıtlı ve yurt içinden temin edilmiş olmalıdır.”

MADDE 2 – Bu Tebliğ 20/11/2019 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Tebliğ hükümlerini Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

Tebliğin Yayımlandığı Resmî Gazete’nin	
Tarihi	Sayısı
20/11/2019	30954

Ordu Ticaret Borsası